

WÓJT GMINY
KĄKOLEWNICA

**STUDIUM
UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
GMINY KĄKOLEWNICA
K I E R U N K I**

Kąkolewnica, 2017 r.

WÓJT GMINY
KĄKOLEWNICA

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY KĄKOLEWNICA**

K I E R U N K I

tekst jednolity

analizy doradztwo planowanie

ul. Rzemieślnicza 1/801
30-363 Kraków
www.terra-adp.pl

ZAŁĄCZNIK NR
Do Uchwały Nr
Rady Gminy Kąkolewnica
z dnia

Tekst jednolity zawiera zmiany wprowadzone w oparciu o Uchwałę
Nr XXII/134/2017 Rady Gminy Kąkolewnica z dnia 15 lutego 2017 roku
w sprawie przystąpienia do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kąkolewnica

Zmiany zostały oznaczone czcionką koloru zielonego

BIURO PROJEKTOWE

„arch – dom”s.j.

W BIAŁEJ PODLASKIEJ

ZAŁĄCZNIK NR 2

Do Uchwały Nr XXII/161/2013
Rady Gminy Kąkolewnica
z dnia 26 czerwca 2013r.

arch-dom
BIURO PROJEKTOWE s.p.j

21 - 500 Biała Podlaska

Plac Szkolny Dwór 28

tel. [0-83] 342-00-36, fax 342-00-38

BIAŁA PODLASKA 2012 r.

Zawartość

1. Uwarunkowania rozwoju gminy.....	8
2. Cele rozwoju.....	9
3. Priorytety rozwojowe gminy Kąkolewnica.	12
3.1. Priorytety rozwojowe gminy.....	12
3.2. Środki działania.	12
3.3. Zamierzenia programowe.	13
4. Cele rozwoju społeczno – gospodarczego gminy Kąkolewnica.	14
5. Priorytety rozwojowe gminy Kąkolewnica.	17
6. Funkcje gminy.....	17
7. Hierarchia sieci osadniczej gminy.	18
8. Polityka przestrzenna.....	18
8.1. Struktura funkcjonalno – przestrzenna.	18
8.2. Jednostka I.....	19
8.3. Jednostka II.....	19
8.4. Jednostka III – rolnicza.....	20
9. Ochrona środowiska	20
9.1 Ochrona środowiska w aspekcie uwarunkowań prawnych.....	20
9.2 Przyrodniczy System Gminy Kąkolewnica	22
9.2.1. Delimitacja Przyrodniczego Systemu Gminy Kąkolewnica	22
10. Kierunki zagospodarowania przestrzennego Przyrodniczego Systemu Gminy Kąkolewnica– wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.....	26
10.1. Ustalenia ogólne	27
10.2. Ustalenia szczegółowe dla:.....	29
10.3. Działania strategiczne na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego.	30
10.3.1. Gospodarka wodno - ściekowa	32
10.4. Kierunki polityki ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego.	35
11. Kierunki i działania w strefach funkcjonalnych	37
11.1. Obszary rolnicze.....	37
11.2. Obszary terenów leśnych.....	42
11.3. Obszary terenów łąk i pastwisk	44
11.4. Obszary wód otwartych i powierzchniowych.....	44
11.5. Obszary zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami– wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.....	46

11.6. Obszary rolniczo-osadnicze – tereny zabudowy zagrodowej z usługami.	47
11.7. Obszary zabudowy usługowej.	48
11.8. Obszary przemysłowe – tereny zabudowy przemysłowej.	51
11.9 TERENY SPECJALNE: OBRONY CYWILNEJ	52
11.10 POWIERZCHNIOWEJ EKSPLOATACJI SUROWCÓW NATURALNYCH	52
12. Kierunki i zasady ochrony dóbr kultury – wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.....	52
12.1. Ogólne wytyczne do ochrony wartości kulturowych gminy.....	53
12.2. Ochrona wartości w skali urbanistycznej.....	53
12.3. Ochrona wartości w skali poszczególnych wsi i obiektów:.....	53
13. Strefy ochrony konserwatorskiej.	54
13.1. Strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej.....	54
13.2. Strefa pośredniej ochrony konserwatorskiej.	55
13.3. Strefa ochrony widokowej – strefy ochrony ekspozycji.	56
13.4. Gminna ewidencja zabytków gminy Kąkolewnica.	57
15. Ochrona krajobrazu kulturowego.	71
15.1 Typologia krajobrazu.....	71
15.2 Cele ochrony krajobrazu.....	72
15.3 Zasady konserwacji krajobrazu kulturowego.	72
15.4. Kierunki ochrony kulturowo-krajobrazowej.....	73
16. Stanowiska archeologiczne.....	73
16.1. Strefy ochrony stanowisk archeologicznych.....	74
16.2. Strefa obserwacji archeologicznej OWD	75
17. Ocena i waloryzacja poszczególnych stref obserwacji archeologicznej.	75
18. Kierunki działań w zakresie dóbr kultury.	77
19. Kierunki i zadania rozwoju infrastruktury społecznej i obszarów dla tych potrzeb.....	77
19.1 Tendencje demograficzne.....	77
19.2 Kierunki przekształceń i rozwoju układu osadniczego	78
19.3. Kierunki przekształceń i rozwoju usług – wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.	79
19.4. Kierunki i zadania rozwoju ekonomicznego.....	80
20. Kierunki i zadania rozwoju komunikacji – wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.....	80
20.1. Układ drogowy	80
20.2. Droga Ekspresowa S 19.....	81

20.3. Drogi krajowe	83
20.4. Drogi powiatowe	86
20.5. Drogi gminne	86
19.6. Drogi dojazdowe.....	87
19.7. Szlaki rowerowe, piesze i kajakowe	87
19.8. Kierunki działania.....	87
19.9. Komunikacja kolejowa	88
21. Kierunki działania w dziedzinie gospodarki odpadami	88
21.1. Działania zmierzające do zapobiegania powstawaniu odpadów, ograniczenia ilości odpadów oraz ich negatywnego oddziaływania na środowisko.....	88
21.2. Działania w zakresie gospodarki odpadami	89
22. Kierunki rozwoju elektroenergetyki – wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.....	90
23. Energetyka słoneczna.	91
23.1. Ograniczenia energetyki słonecznej.	91
24. Kierunki rozwoju energetyki wiatrowej.	92
24.1. Oddziaływanie elektrowni wiatrowych.....	94
24.2. Lokalizacja elektrowni wiatrowych.....	95
24.3. Warunki lokalizacji inwestycji	95
24.4. Wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.	98
25. Zaopatrzenie w wodę – kierunki rozwoju – wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.....	99
26. Odprowadzenie ścieków – kierunki – wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.....	99
27. Kierunki rozwoju ciepłownictwa – wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.....	99
28. Kierunki rozwoju gazownictwa – wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.....	100
29. Kierunki rozwoju biogazowni jako odnawialnego źródła energii – wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.....	101
30. Kierunki rozwoju telekomunikacji – wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.....	111
31. Obrona cywilna i przeciwpożarowa.....	111
31.1. Obrona cywilna – wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.	112
31.2. Ochrona przeciwpożarowa.....	112
32. Kierunki działań i zadania władz samorządowych w celu realizacji polityki	113

32.Synteza. 114

**Zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy z dn. 27 marca 2003r.
o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym
Dz. U. Nr 80, poz. 717 z 2003 r.
sporządzającym „Studium” jest Wójt Gminy.**

Wójt Gminy Kąkolewnica:

Studium zostało opracowane przez:

**BIURO PROJEKTOWE „arch – dom” Sp.j.
PLAC SZKOLNY DWÓR 28
21 – 500 BIAŁA PODLASKA
tel. (083) – 342 – 00 – 36, fax. (083) 342 – 00 – 38**

w składzie:

◆ generalny projektant:

- **mgr inż. arch. Henryk Dołęgowski - upr. urb.812/89**

◆ zespół generalnego projektanta:

- **inż. Ryszard Suchora**
- **mgr inż. Łukasz Kozłowski**
- **mgr inż. arch. Agnieszka Cajgner - Olędzka**

Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kąkolewnica została opracowana przez:

***ul. Rzemieślnicza 1/801
30-363 Kraków
www.terra-adp.pl***

Zespół autorski:

mgr inż. arch. Agnieszka Rozenau-Rybowicz – główny projektant

mgr inż. Hanna Pelc

mgr inż. Sabina Ostrowiak

1. Uwarunkowania rozwoju gminy.

Analizując możliwości rozwoju gminy Kąkolewnica należy stwierdzić, że zależą one od warunków geograficzno - przyrodniczych i społecznych. Ogólnie ujmując uwarunkowania przyszłego rozwoju gminy tkwią zarówno w niej samej jak i w jej otoczeniu. Uwarunkowania tkwiące w otoczeniu - zewnętrzne - są dwojakiego rodzaju, jeden ich zespół zawiera się w tzw. otoczeniu globalnym, zależny jest od systemu ustrojowego i funkcjonowania państwa. W szczególności będą to uwarunkowania rozwoju wiążące się z ogólnym tempem wzrostu gospodarczego kraju, kształtowaniem się inflacji, z relacjami na rynku walutowym, rynku pracy, z sytuacją dochodową ludności itp. Uwarunkowania te będą wynikać wprost z:

- polityki rolnej i ogólnie polityki restrukturyzacji obszarów wiejskich kraju,
- polityki finansowej państwa, zwłaszcza wobec małych i średnich podmiotów gospodarczych,
- polityki pieniężnej banku centralnego, w szczególności dotyczącej kursów walut, stopy kredytowej itp.,
- polityki na rzecz wzrostu liczby miejsc pracy i ograniczania bezrobocia,
- polityki integracji z Unią Europejską
- reformy struktury administracyjno - terytorialnej państwa, która może istotnie zmienić dotychczasowe warunki jej działania, w szczególności w następstwie zmienionej formuły zasilenia budżetu, funkcjonowania w strukturze powiatu itp.

Istotą uwarunkowań zewnętrznych, otoczenia globalnego jest to, że mogą się one zmienić w czasie, że w różnym stopniu mogą one stymulować, przyspieszać rozwój a także mogą oddziaływać na rozwój hamująco, mogą go ograniczać. Są one w zasadzie niezależne od gminy, nie może ona na nie wpływać, dokonywać zmian w tym otoczeniu. Dlatego też uwarunkowania otoczenia globalnego, generalnie pochodne polityki makroekonomicznej państwa, funkcjonują jako swoiste założenia rozwoju.

Drugi zespół uwarunkowań zewnętrznych rozwoju gminy zawiera się w jej otoczeniu terytorialnym. Ma ono dwa zasięgi, bliższy wyznaczony przez gminy bezpośredniego zaplecza i dalszy, wyznaczany granicami regionu i kraju. Także w tym otoczeniu mogą występować uwarunkowania sprzyjające rozwojowi gminy, zawierające szanse rozwojowe, ale także mogą występować w nim zagrożenia dla rozwoju.

Ocena obecnego stanu gminy identyfikuje przesłanki zarówno takie, które należy postrzegać jako jej atuty dla rozwoju - silne strony gminy, jak i takie które w aspekcie przyszłego rozwoju należy postrzegać jako jemu niesprzyjające - słabe strony gminy.

Sila gminy:

- ⤴ wysoka aktywność zawodowa i społeczna ludności,
- ⤴ różnorodność środowiska geograficznego i kulturowego, czystość środowiska przyrodniczego – brak istotnych źródeł zagrażających środowisku,
- ⤴ dobra jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- ⤴ młodość demograficzna,
- ⤴ tendencje wzrostu liczby gospodarstw dużych i specjalistycznych,
- ⤴ korzystny układ komunikacyjny,
- ⤴ korzystne warunki do agroturystyki,
- ⤴ rozwój infrastruktury technicznej.

Słabości gminy:

- ⤴ słabo zróżnicowana pozarolniczą baza ekonomiczna gminy, zbyt mało podmiotów gospodarczych mogących dać zatrudnienie poza rolnictwem,
- ⤴ brak udokumentowanych surowców naturalnych,
- ⤴ niedostosowanie dróg do wymogów aktualnego ruchu,
- ⤴ brak przejawów i tendencji rozwoju większych podmiotów gospodarczych,
- ⤴ brak bazy noclegowej dla potrzeb turystyki.
- ⤴ brak sieci gazowej,
- ⤴ mały odsetek ludzi z wyższym wykształceniem,

2. Cele rozwoju.

Gmina Kąkolewnica winna być w przyszłości gminą:

- ⤴ ludzi światłych „otwartych na świat”,
- ⤴ aktywną gospodarczo, włączoną w system gospodarki regionu i kraju z wykorzystaniem istniejących zasobów kulturowych,
- ⤴ wygodną dla codziennego życia we wszystkich jego sferach.

Powyższą wizję należy traktować jako drogowskaz przyszłego rozwoju i działania z nim związanych. W przyjętym wymiarze jego planowania 2010 r. proponuje się jako podstawowe cele rozwoju i oczekiwane najważniejsze następstwa ich osiągnięcia:

a) Rozwinięta infrastruktura techniczna gminy, która w szczególności:

- ♣ umożliwi właściwy standard wyposażenia technicznego mieszkań,
- ♣ zapewni niezbędne, podstawowe warunki dla wszelkiej działalności gospodarczej, w tym również turystycznej,
- ♣ uatrakcyjni ją dla lokalizacji inwestycji gospodarczych i innych.

b) Zróżnicowana baza ekonomiczna gminy, która:

- ♣ powiększy, urozmaici ofertę zatrudnienia,
- ♣ zwiększy dochody budżetu gminy i dochody mieszkańców gminy.

c) Stan obejmujący ogół lokalnie dostępnych ułatwień poprawy sytuacji mieszkaniowej w gminie, umożliwiający:

- ♣ każdemu mieszkańcowi gminy poprawę jego sytuacji mieszkaniowej,
- ♣ każdej zainteresowanej osobie osiedlenie się na terenie gminy.

d) Unowocześnienie gminnego systemu oświaty:

- ♣ zapewniającego kształcenie i wychowanie młodego pokolenia na najwyższym możliwym poziomie,
- ♣ o szczególnych preferencjach dla zdrowia psychofizycznego i sprawności fizycznej młodego pokolenia,
- ♣ budowę ekonomicznie racjonalniejszego systemu oświaty.

e) Zagospodarowanie dla potrzeb kultury, powszechnej rekreacji i sportu stwarzające warunki dla:

- ♣ szerokiego uczestnictwa w „kulturze”,
- ♣ upowszechnianie się właściwych wzorców spędzania wolnego czasu, ograniczenie oddziaływania zjawisk społecznie niepożądanych,
- ♣ profilaktyki zdrowia psychicznego mieszkańców.

Cele szczegółowe w zakresie celu podstawowego związanego z:

a) Rozwojem infrastruktury technicznej w gminie:

- ⤴ zmodernizowane drogi krajowe, powiatowe i gminne do normatywnych parametrów,
- ⤴ czynna oczyszczalnia ścieków, lokalne oczyszczalnie,
- ⤴ gazyfikacja gminy,
- ⤴ modernizacja istniejącej sieci elektrycznej i telefonicznej.

b) Różnicowaniem bazy ekonomicznej gminy:

- ⤴ priorytety rozwojowe gminy - bazując na dokumentach MR i GŻ, Rozporządzenie SA-PARD, oraz gminnych programach rozwojowych,
- ⤴ ustanowienie korzystnych warunków dla wzrostu liczby podmiotów gospodarczych,
- ⤴ promocja gminy,
- ⤴ partnerska współpraca samorządu gminy z samorządami gospodarczymi województwa, powiatu, z reprezentacją przedsiębiorców z terenu gminy.

c) Stosowaniem warunków dla poprawy sytuacji mieszkaniowej w gminie:

- ⤴ urozmaicenie w aspekcie jakościowym oferty terenów przeznaczonych dla budownictwa mieszkaniowo - usługowego,
- ⤴ samowystarczalna gospodarka zasobami mieszkaniowymi gminy.

d) Unowocześnieniem systemu gminnej oświaty:

- ⤴ kompleksy szkolne gminnej szkoły podstawowej i gminnego gimnazjum w pełnych zestawach obiektów i urządzeń (dobrze wyposażone sale dydaktyczne, świetlice i stołówki, sale gimnastyczne, szkolne urządzenia sportowe),
- ⤴ rozwój szkolnictwa zawodowego,
- ⤴ uczestnictwo wszystkich uczniów w specjalnym programie kultury fizycznej,
- ⤴ biegła znajomość co najmniej jednego języka obcego przez absolwenta gminnego gimnazjum.

e) Upowszechnieniem kultury, masowej rekreacji i sportu:

- ⤴ projekt nowego centrum życia społeczno - kulturowego gminy,
- ⤴ małe urządzenia rekreacyjno - sportowe w Kąkolewnicy i poszczególnych sołectwach,
- ⤴ renowacja i odbudowa wiejskiego dziedzictwa kulturowego.

3. Priorytety rozwojowe gminy Kąkolewnica.

3.1. Priorytety rozwojowe gminy.

Stosownie do „Programu Rozwojowego wsi i rolnictwa dla województwa lubelskiego”, opracowane przez Biuro Polityki Gospodarczej i Rozwoju Regionalnego w Kielcach, ustala się następujące priorytety rozwojowe:

- 1- metody produkcji rolniczej służące ochronie środowiska oraz ochronie krajobrazu wiejskiego,
- 2- rozwój i dywersyfikacja działalności gospodarczej zapewniającej dodatkowe zatrudnienie i alternatywne źródła dochodu,
- 3- tworzenie grup producenckich,
- 4- poprawa szkolnictwa zawodowego,
- 5- rozwój i poprawa struktury wiejskiej.

3.2. Środki działania.

Mając na uwadze gminne uwarunkowania należy podjąć następujące działania w celu realizacji planowanych przedsięwzięć:

Priorytet 1.

- laboratoria certyfikacji produkcji, system obrotu produktami ekologicznymi,
- inwestycje zgodne z wymogami produkcji w terenach chronionych, instytucje wspierające rolnictwo przyjazne środowisku,
- zapobieganie i przeciwdziałanie skutkom zanieczyszczenia wód ze źródeł rolniczych,
- zintegrowana uprawa wybranych gatunków roślin, rolnictwo na terenach narażonych na erozję,
- ochrona tradycyjnych odmian i rodzimych ras zwierząt,
- pomoc techniczna.

Priorytet 2.

- wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości,
- rozwój instytucji wspierających przedsiębiorczość na wsi,
- usługi, zaopatrzenie i zbyty dla rolnictwa,

- agroturystyka,
- pomoc techniczna.

Priorytet 3.

- organizacja grup producentów, organizacja stowarzyszeń grup producentów,
- tworzenie rynków pierwotnych - centra buforowe, edukacja i doradztwo,
- pomoc techniczna.

Priorytet 4.

- regionalny ośrodek koordynacji kształcenia zawodowego,
- baza wymiany informacji o potrzebach szkoleniowych,
- podyplomowe studia dla doradców i kadry biznesu wiejskiego,
- programy doradczo - edukacyjne dla grup zagrożonych marginalizacją, pomoc techniczna.

Priorytet 5.

- zaopatrzenie wsi w wodę,
- budowa oczyszczalni ścieków i zbiorowych systemów kanalizacji sanitarnej,
- budowa przyzgodowych oczyszczalni ścieków,
- utylizacja odpadów, mała retencja wodna,
- platformy obornikowe i zbiorniki na gnojowicę.

3.3. Zamierzenia programowe.

W programie uwzględniono szeroką gamę problemów dotyczących wsi i rolnictwa. Różnienie tych dwóch pojęć wynika głównie z faktu przenikania wielu problemów rolnictwa do znacznej liczby miast i miasteczek żyjących z obsługi rolnictwa, #oraz konieczności kompleksowego rozwiązania problemów wsi, gdzie tylko 60 do 70 % mieszkańców jest posiadaczami gospodarstwa rolnego, a jedynie 20 do 30 % utrzymuje się głównie lecz nie wyłącznie z pracy w gospodarstwie rolnym. Można by wręcz mówić o dwóch niezależnych programach: jeden dla wsi a drugi dla rolnictwa, a następnie o strefach ich wzajemnego przenikania i zakresu zintegrowanych działań.

Do głównych celów, które planuje się osiągnąć aby ożywić proces rozwoju wsi i rolnictwa w regionie zaliczono:

- mobilizacja lokalnych zasobów, pracy, ziemi i kapitału. Potencjał ludzki, ziemia i zasoby naturalne, infrastruktura i środki techniczne, środki finansowe),
- rozwój struktur instytucjonalnych (izby gospodarcze, stowarzyszenia, fundusze gwarancyjne, towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych, grupy producentów, instytucje obrotu towarów rolniczych, związki branżowe),
- wdrożenie metodologii i technik realizacyjnych zgodnych z zasadami Funduszy Przemysłowych i Funduszy Strukturalnych UE (stworzenie ram programowych do opracowania gminnych i regionalnych planów strategicznych, opracowanie procedur programowania i zarządzania programami, ustalenie hierarchii realizacji zadań, określenie zapotrzebowania na środki finansowe i ich źródeł oraz metod pozyskiwania),
- promocja regionu i planowanych przedsięwzięć dla pozyskania inwestorów, środków z funduszy pomocowych i uzyskania stosownego wsparcia politycznego i instytucjonalnego.

4. Cele rozwoju społeczno – gospodarczego gminy Kąkolewnica.

Obowiązująca ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym określa uwarunkowania, które mają wpływ na politykę przestrzenną gminy, którymi są:

- występowanie obiektów i terenów chronionych,
- stan i funkcjonowanie środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- lokalne wartości zasobów środowiska przyrodniczego i jego zagrożenia,
- ponadlokalne powiązania przyrodniczo-ekologiczne,

Najważniejszym założeniem polityki rozwoju przestrzennego gminy Kąkolewnica jest priorytetowe traktowanie funkcjonowania środowiska przyrodniczego - jako podstawy zrównoważonego rozwoju przestrzennego gminy. Zatem nadrzędnym celem rozwoju przestrzennego gminy jest ochrona wartości przyrodniczych oraz dążenie do przywrócenia równowagi ekologicznej, a więc kształtowanie optymalnej struktury użytkowania terenów i ładu przestrzennego gminy.

Z przeprowadzonej oceny istniejących uwarunkowań przyrodniczych wynikają następujące podstawowe kierunki polityki ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego:

- zachowanie, ochrona i kształtowanie gminnego systemu obszarów chronionych,
- ekologizacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- ekologizacja przestrzeni osadniczej.

Ochrona i kształtowanie systemu obszarów chronionych gminy wymagają podjęcia następujących działań:

- respektowania przepisów odnoszących się do sposobu użytkowania istniejących terenów i obiektów chronionych,
- wprowadzenie do rejestru użytków ekologicznych, oraz objęcie ochroną szczególnie cennych zespołów roślinnych (np. drzewostanów w założeniach parkowych), wyszczególnionych w niniejszym studium jako pomniki przyrody, eliminacje istniejących źródeł zagrożeń czystości wód powierzchniowych i podziemnych w celu doprowadzenia czystości wód powierzchniowych przynajmniej do II klasy czystości. Wymaga to: odprowadzenia większości ścieków komunalnych do systemu kanalizacyjnego i oczyszczalni ścieków, wprowadzenia zakazu likwidacji rowów melioracyjnych, bieżącej konserwacji (odczyszczania brzegów, zapewnienia drożności) rowów melioracyjnych, wprowadzenia dolesień głównie lasami mieszanymi o bogatym podszyciu leśnym pozwalającym na magazynowanie większej ilości wody, wprowadzenia zadrzewień o płytkim i rozległym systemie korzeniowym, co powoduje powstanie barier biogeochemicznych,
- pielęgnacji istniejących elementów zieleni oraz wprowadzenie nowych rodzimych elementów zieleni zwłaszcza zadrzewień i zakrzewień śródpolnych (pasy i szpalery drzew i krzewów) - spełniających także rolę wiatrochronną - usytuowanych równoległe do osi korytarzy i ciągów ekologicznych oraz wokół obniżen wysokościowych tzw. „oczek wodnych”,
- eliminacji istniejących barier ekologicznych (obszarów konfliktowych z punktu widzenia funkcjonowania środowiska (ograniczających swobodną migrację zwierząt np. budując odpowiedniej szerokości przepusty na ciekach (mostki), drogach; w przypadku lokalizacji większych obiektów kubaturowych sytuowanie ich wzdłuż osi korytarzy i ciągów ekologicznych.

Ekologizacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej wymaga podjęcia następujących działań:

- prowadzenie zabiegów przeciwoerozyjnych na gruntach ornych (zapobieganie przed erozją wodną i wietrzną) przede wszystkim przez wprowadzenie zadrzewień śródpolnych,
- wprowadzanie zalesień na gruntach ornych klas V i VI oraz nieużytkach (piaski lotne, nieczynne wyrobiska i wysypiska), które docelowo powiększać powinny istniejący system ciągów ekologicznych np. w postaci zadrzewień śródpolnych,
- wprowadzenie zadrzewień pełniących ważną funkcję w ochronie ekosystemów rolnych. Są to zadrzewienia przydrożne, przywodne, pasmowe, kępowe. Modyfikują one mikroklimat przyległych pól, zmieniając bilans cieplny i wodny krajobrazu, ograniczają migrację związków chemicznych na drodze erozji wodnej i wietrznej, ograniczają zanieczyszczenia wód gruntowych. Ze względu na duże znaczenie zieleni dla funkcjonowania systemu krajobrazu wiejskiego wskazane jest opracowanie kompleksowego programu zalesień, zadrzewień i zakrzewień o znaczeniu ekologicznym, wprowadzanie użytków zielonych na gruntach ornych kompleksu 9 zbożowo-pastewnego słabego z glebami murszastymi i czarnymi ziemiami. Grunty te ze względu na możliwość silnych nawodnień są predysponowane do zmian na użytki zielone,
- wprowadzanie sadów i ogrodów: ze względu na korzystne uwarunkowania glebowe na terenie gminy istnieją predyspozycje do rozwoju funkcji sadowniczo - ogrodniczych szczególnie w obrębie istniejących jednostek osadniczych oraz funkcji warzywniczych (ogrody działkowe).

Ekologizacja przestrzeni osadniczej ma przede wszystkim na celu podniesienie standardu życia mieszkańcom wsi. Osiągnąć to można przez następujące działania:

- eliminację źródeł zagrożeń środowiska znajdujących się na terenach osadniczych: np. wprowadzenie ekologicznych źródeł energii (gazyfikacja) eliminujących zanieczyszczenie powietrza,
- kanalizacja wszystkich terenów osadniczych o zwartej zabudowie,
- wzbogacenie krajobrazu osadniczego zielenią (parki, zieleń izolacyjna), zwiększenie udziału powierzchni terenów zielonych (parki, ogrody przyzagrodowe, sady),
- ochrona i pielęgnacja istniejących parków wiejskich, cmentarzy zadrzewień itp.

Bardzo ważną rolę dla funkcjonowania środowiska przyrodniczego na terenie gminy odgrywają tereny leśne. Ze względu na fakt, że są to tereny będące w administracji państwowej oddziaływanie

administracji samorządowej jest niewielkie. Można jedynie postulować, aby poszerzona została strefa masowego wypoczynku na terenach leśnych.

Z koniecznych do podjęcia działań ekologicznych na terenie gminy wymienić należy ponadto:

- rekultywację terenów poeksploatacyjnych

5. Priorytety rozwojowe gminy Kąkolewnica.

Nadrzędnym celem rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Kąkolewnica jest tworzenie nowych miejsc pracy:

- w rolnictwie,
- w sektorze produkcyjnym,
- w usługach,
- w turystyce (w tym agroturystyce),
- w przemyśle,

przez:

- wdrożenie metod produkcji rolniczej przy respektowaniu zasad ochrony środowiska oraz ochronie krajobrazu wiejskiego,
- rozwój i dywersyfikacja działalności gospodarczej zapewniającej dodatkowe zatrudnienie i alternatywne źródła dochodu,
- tworzenie grup producenckich,
- utworzenie szkolnictwa zawodowego, na bazie istniejących szkół ponadgimnazjalnych.
- rozwój budownictwa mieszkaniowego, letniskowego i agroturystyki,

6. Funkcje gminy.

Ustala się następujące funkcje gminy:

- a) Funkcja podstawowa: rolnictwo - w oparciu o optymalne wykorzystanie walorów rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- b) Funkcja uzupełniająca: usługowa - zaspokajanie podstawowych potrzeb ludności,
- c) Funkcja dodatkowa: turystyka i wypoczynek - przy ścisłej ochronie walorów przyrodniczych,
- d) Funkcja dodatkowa: działalność gospodarcza.

7. Hierarchia sieci osadniczej gminy.

Na terenie gminy wykształciła się następująca hierarchia sieci osadniczej:

- lokalny ośrodek gminny: Kąkolewnica,
- ośrodek wspomagający ośrodek gminny: Brzozowica Duża, Polskowola, Turów,
- wsie podstawowe: Brzozowica Mała, Grabowiec, Jurki, Lipniaki, Miłolas, Mościska, Olszewnica, Sokule, Wygnanka, Zosinowo, Żakowola Poprzeczna, Żakowola Radzyńska i Żakowola Stara.

8. Polityka przestrzenna

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sporządza się dla obszarów, na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszarów wymagających scaleń i podziału nieruchomości oraz tych, na których będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym, obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² oraz wymagających przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne.

Nieobligatoryjne sporządzanie planów miejscowych może następować z inicjatywy Rady Gminy oraz na wniosek właścicieli gruntów innych niż gmina w terminach i na warunkach zależnych od porozumienia gminy i wnioskodawcy oraz uchwały intencyjnej Rady Gminy. Powyższe dotyczyć może terenów wyznaczonych w Studium pod zabudowę mieszkaniową, produkcyjno – usługową, przemysłową i rekreacyjną.

Analizując priorytety rozwoju społeczno-gospodarczego gminy oraz uwarunkowania kulturowe, sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wymagają tereny położone w miejscowości: Kąkolewnica, Turów, Żakowola Radzyńska, Żakowola Poprzeczna, Żakowola Stara, Rudnik, Wygnanka, Grabowiec, Polskowola, Mościska, Olszewnica.

8.1. Struktura funkcjonalno – przestrzenna.

Przedstawione w Studium tereny przeznaczone do zainwestowania związane są z rozwojem różnych funkcji takich jak budownictwo mieszkaniowe, budownictwo związane z produkcją rolniczą, usługi i przemysł.

Ewentualne negatywne oddziaływanie inwestycji powinno ograniczać się do nieruchomości objętej zamierzeniem.

Istniejące uwarunkowania geomorfologiczne, przyrodnicze, kulturowe, gospodarczo techniczne i społeczne sugerują podział gminy na strefy, gdzie założono zróżnicowaną politykę przestrzenną i kierunku rozwoju.

8.2 Jednostka I

Lokalny ośrodek gminy – Kąkolewnica - obszar funkcjonalny w którym występuje koncentracja usług z zakresu obsługi ludności i rolnictwa. Przez ośrodek przebiega droga krajowa nr 19 klasy GP (główna ruchu przyspieszonego).

Wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego jako główne kierunki rozwoju:

- utrwalenie jako dominacji roli Kąkolewnicy w sieci osadniczej gminy poprzez koncentrację funkcji: mieszkaniowej, administracji i usług z zakresu obsługi ludności,
- wykształcenie ośrodka obsługi turystyki poprzez rozwój usług z zakresu handlu, gastronomii, hotelarstwa,
- rozwój zaplecza obsługi transportu drogowego,
- rozwój drobnej wytwórczości i usług,
- rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego w oparciu o własną bazę surowcową,
- rozwój usług rolniczych i instytucji obsługi rolnictwa,
- rozwój mieszkalnictwa oraz tworzenie warunków do rozwoju sportu i rekreacji,
- poprawa wyposażenia w infrastrukturę techniczną.

8.3 Jednostka II

Ośrodek wspomagający lokalny ośrodek gminy do którego należą Brzozowica Duża, Polskowola, Turów. Przez te miejscowości przebiegają główne szlaki komunikacyjne gminy i koncentrują funkcję mieszkaniową i usługową. Ponadto na obszarze tych miejscowości jest prowadzona produkcja roślinna oraz hodowla bydła i trzody chlewnej.

Wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego jako główne kierunki rozwoju:

- wykształcenie ośrodka obsługi turystyki poprzez rozwój usług z zakresu handlu, gastronomii, hotelarstwa,
- rozwój zaplecza obsługi transportu drogowego,
- rozwój drobnej wytwórczości i usług,
- rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego w oparciu o własną bazę surowcową,

- rozwój usług rolniczych i instytucji obsługi rolnictwa,
- rozwój mieszkalnictwa oraz tworzenie warunków do rozwoju sportu i rekreacji,
- poprawa wyposażenia w infrastrukturę techniczną.

8.4. Jednostka III – rolnicza

Wsie podstawowe do których należą Brzozowica Mała, Grabowiec, Jurki, Lipniaki, Miłolas, Mościska, Olszewnica, Sokule, Wygnanka, Zosinowo, Żakowola Poprzeczna, Żakowola Radzyńska, Żakowola Stara których funkcją podstawową jest gospodarka rolna i leśna. Obszar charakteryzuje się wysoką jakością przestrzeni produkcyjnej z dominacją gleb IV i III klasy bonitacyjnej.

Na całym obszarze jest prowadzona produkcja roślinna oraz hodowla bydła i trzody chlewnej.

Sieć osadnicza ukształtowana jest w układzie pasmowym wzdłuż tras komunikacyjnych.

Wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego jako główne kierunki rozwoju:

- rozwój rolnictwa o kierunku hodowlanym oraz uprawy roślin intensywnych,
- ochrona i poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- umiarkowany, zrównoważony rozwój funkcji osadniczej,
- rozwój usług z zakresu ludności, rolnictwa i turystyki,
- rozwój drobnej wytwórczości o małej uciążliwości dla środowiska,
- rozwój przetwórstwa rolno–spożywczego,
- poprawa wyposażenia w infrastrukturę techniczną,

9. Ochrona środowiska

9.1 Ochrona środowiska w aspekcie uwarunkowań prawnych.

A) OBSZARY CHRONIONE

Zachodnia część gminy jest objęta ochroną z uwagi na tereny projektowanego Radzyńskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Do czasu ustanowienia obszarów chronionego krajobrazu tereny te obejmuje się ochroną planistyczną zakładającą:

- dbałość o estetykę krajobrazu poprzez ochronę naturalnego krajobrazu dolin rzecznych i zbiorników wodnych, ochronę naturalnych ekosystemów oraz punktów i panoram widokowych,
- dbałość o harmonię pomiędzy użytkowaniem gospodarczym a krajobrazem przyrodniczym
- zachowanie przestrzennej zwartości oraz powiązań pomiędzy obszarami o wysokiej wartości przyrodniczej i wysokiej aktywności biologicznej
- zakaz lokalizowania inwestycji szkodliwych dla środowiska oraz wymagających opracowania oceny ich oddziaływania na środowisko z wyjątkiem gazociągów.

Obszar Doliny Krzyny Południowej został również uznany za ekosystem kluczowy dla dziedzictwa przyrodniczego kraju i obszar węzłowy o dużym znaczeniu w Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET-PL.

B) POMNIKI PRZYRODY - oznaczone czerwonym trójkątem: znajdują się w Kąkolewnicy, Jurkach i Olszewnicy.

C) UŻYTKI EKOLOGICZNE oznaczone powierzchniowo kolorem ciemno zielonym uznane stosownie do Rozporządzenia Wojewody Lubelskiego Nr 42 z 4 sierpnia 2003r. Ochroną prawną objęto na terenie gminy Kąkolewnica:

- śródleśne po wierzchnie zabagnione o powierzchni 6,62 ha, zlokalizowane na terenie Leśnictwa Brzozowica,
- śródleśne powierzchniowo zabagnione o powierzchni 0,42 ha, zlokalizowane na terenie Leśnictwa Główne,
- śródleśne powierzchniowo zabagnione o powierzchni 5,23 ha, zlokalizowane na terenie Leśnictwa Kąkolewnica.

D) OBSZARY ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ WYŁĄCZONE Z ZABUDOWY oznaczone kolorem brązowym: literami „CH” i linią ciągłą.

Przestrzeń rolnicza gminy - stosownie do ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych z 3 lutego 1995 i została zdefiniowana w „Obszarach rolniczych” niniejszych ustaleń.

Wyznacza się obszary o znanym areale obejmujące bonitację gleb od II (2-go kompleksu pszennego dobrego) - IVb (5-go kompleksu żytniego słabego), na których ogranicza się max. inwestycje, celem wykorzystania ich w max. stopniu na produkcję rolniczą. Istniejącą na tych terenach zabudowę należy adaptować z możliwością jej przebudowy lub rozbudowy w ekonomicznie uzasadnionych przypadkach.

9.2 Przyrodniczy System Gminy Kąkolewnica

Walory środowiska nieożywionego i żywego gminy Kąkolewnica, tworzą mozaikę różnorodnych cennych w skali lokalnej i regionalnej obszarów i obiektów.

Dotychczasowe użytkowanie przestrzeni przyrodniczej spowodowało, że w niektórych terenach obserwuje się wyraźne zgrupowania walorów, podczas, gdy znaczne połacie gminy są ich pozbawione. Stanowi to podstawę do utworzenia gminnego systemu przyrodniczego, którego na skalę lokalną będzie obejmował wszystkie tereny decydujące o jakości środowiska przyrodniczego gminy oraz warunkach życia mieszkańców.

Przyrodniczy System Gminny (PSG) nie jest formą prawną, czyli nie stanowi obiektu chronionego w rozumieniu Ustawy o ochronie przyrody. Stanowiąc system w oparciu o ustawę o zagospodarowaniu przestrzennym samorząd terytorialny wykazuje dbałość o środowisko, a ponadto respektuje konieczność ochrony przestrzeni życiowej i warunków rozwoju gminy. Jest również wyrazem troski o przywrócenie do użytkowania terenów zgodnie z ich predyspozycjami środowiskowymi (np. las na siedliskach leśnych).

Ustanowienie granic PSG Kąkolewnica poprzez przyjęcie uchwały Rady Gminy jest główną przesłanką w planowaniu zagospodarowania dla elementów systemu jaki i obszarów poza nim określonych ogólnymi i szczegółowymi zasadami zagospodarowania przestrzennego, które z punktu widzenia celu ochrony i rozwoju zrównoważonego muszą być uwzględnione we wszystkiego typu planach.

9.2.1. Delimitacja Przyrodniczego Systemu Gminy Kąkolewnica

Przyrodniczy System Gminy składa się z trzech kategorii obszarów:

A) Leśne obszary węzłowe.

Ogólna charakterystyka

Obszary węzłowe (biocentra, strefy buforowe) - jednostka ponadekosystemalna, wyróżniająca się z otoczenia bogactwem ekosystemów oraz nagromadzeniem elementów cennych przyrodniczo, o największej sile oddziaływania na warunki środowiska. Tu występuje największa zwarta powierzchnia leśna, walory florystyczne (stanowiska gatunków chronionych całkowicie i częściowo) Świadczy to o dużej prężności ekologicznej, oraz możliwościach ekspansji gatunków i osobników na tereny sąsiednie. Jednocześnie presja wynikająca z gospodarczej funkcji lasów stanowi zagrożenie dla funkcji ekologicznej, przyrodniczej i środowiskowej.

Lasy i zadrzewienia w gminie Kąkolewnica a zajmują obszar ponad 3600 ha, z czego w zarządzie Nadleśnictwa Radzyń Podlaski znajduje się ok. 2329,85 ha. Na terenie gminy usytuowany jest jeden duży kompleks leśny, położony w jej południowo- wschodniej części i dwa mniejsze: jeden na północny zachód od wsi Brzozowica i drugi na północ od wsi Grabowiec. Lasy te bardzo często ulegają zanieczyszczeniu, które jest wynikiem bezmyślnej działalności człowieka.

Na terenie gminy Kąkolewnica wyznaczono cztery Leśne Obszary Węzłowe (oznaczone linią przerywaną ciemnozieloną i literami A, A₁, B i C).

Leśny obszar węzłowy A - największy kompleks leśny położony południowo- wschodniej części gminy, dominującym typem siedliskowym jest las mieszany świeży wilgotny (LMśw) i las mieszany wilgotny (LMw). W drzewostanie dominują sosna, dąb i brzoza. Jest to las (poza siedliskiem boru mieszanego wilgotnego) bardzo atrakcyjny, dobrze naświetlony, o siedlisku i drzewostanie odpornym na zniszczenie, o korzystnym klimacie. Jedyne w części lasu znajdującym się na południe od wsi Lipniaki penetracja jest możliwa tylko po wyznaczonych szlakach, ze względu na młodszy wiek drzewostanu i małą odporność na niszczenie. Cały kompleks leśny obejmuje również tereny gminy Radzyń Podlaski, Ulan-Majorat oraz Łuków.

Leśny obszar węzłowy A₁ - obszar należący do kompleksu leśnego przedstawionego powyżej. Łączy się on z Leśnym Obszarem Węzłowym A na terenie gminy Radzyń Podlaski.

Leśny obszar węzłowy B – obszar położony na północ i zachód od Brzozowicy Dużej na terenie, którego występuje siedlisko lasu mieszanego świeżego (LMś), lasu mieszanego wilgotnego (LMw), boru mieszanego wilgotnego (BMw), boru mieszanego świeżego wilgotnego (Bmśw). W drzewostanie dominuje sosna, dąb, i brzoza. W części północnej las jest mało dostępny, ze względu

na okresową wilgotność. W części zachodniej lasu wskazana jest ochrona drzewostanów ze względu na młodszy wiek i małą odporność na niszczenie. Około 90 % kompleksu leśnego położona jest na terenie gminy Kąkolewnica, pozostała część leży w granicach gminy Trzebieszów oraz Międzyrzec Podlaski.

Leśny obszar węzłowy C - obszar położony na północ od Grabowca jest mało dostępny, okresowo zbyt wilgotny. Występuje tu siedlisko boru mieszanego wilgotnego (BMś), lasu mieszanego wilgotnego (LMw), i olsu (Ol). W drzewostanie dominuje sosna, olcha i brzoza. Gatunkiem rzadko spotykanym na niżu jest olsza szara, która zajmuje znaczną powierzchnię w kompleksie lasów państwowych na terenie wsi Grabowiec.

Dolinno – wodny obszar węzłowy L₂ , który obejmuje zespół cieków wodnych w obrębie Kanału Wieprz-Krzna oraz rzeki Krzna Południowa wraz z obszarami terenów leśnych we wschodnio – północnej części gminy – Żakowola Stara, Kąkolewnica Wschodnia. Wysokie walory awifaunistyczne stwarzają podstawę do utworzenia rezerwatu przyrody ptactwa wodnego. Walorem środowiskowym jest korzystne oddziaływanie na stosunki wodne i stosunki wodno-powietrzne siedlisk dolinnych. Obszar ten na mapie został oznaczony linią przerywaną w kolorze zielonym i literą L₂.

Leśno – łąkowy obszar węzłowy L₁ - który obejmuje zespół łąk wraz z ciekami wodnymi i obszarami terenów leśnych we wschodniej części sołectwa Turów. Jest to rejon bogaty w dość cenne walory przyrodnicze zarówno pod względem flory jak i awifauny. Na mapie oznaczono ten obszar linią zieloną przerywaną oraz literą L₁.

B) Obszary łącznikowe

Obszary Łącznikowe, to tereny, które w środowisku pełnią rolę różnej rangi kanałów przemieszczania się gatunków, osobników, wód, powietrza atmosferycznego; są to oczywiście tereny uprzywilejowane w komunikacji ekologicznej, przyrodniczej i środowiskowej, gdzie natężenie strumienia powiązań jest większe niż w terenach sąsiadujących, w których również odbywa się różnego typu migracja przyrodnicza.

Są to „autostrady” dzięki którym odbywa się wymiana i zasilanie pomiędzy poszczególnymi elementami PSG. Obszary te pełnią ponadto ważną rolę w kontaktowaniu się i przepływie komponentów przyrodniczych z terenami sąsiednimi (zewnętrznymi dla gminy Kąkolewnica).

Korytarz ekologiczny - struktury przestrzenne, które umożliwiają rozprzestrzenianie się gatunków pomiędzy obszarami węzłowymi oraz terenami przylegającymi do nich.

Korytarze ekologiczne mogą mieć różną postać:

- ciągłych form liniowych wyraźnie wyodrębniających się wśród terenów otaczających pod względem struktury przyrodniczej, o znacznie mniejszej intensywności użytkowania i gospodarowania,
- obszarów układających się w pasma łączące poszczególne obszary węzłowe i wskazujące na główne kierunki ich połączeń,
- korytarzy typu „steping stones”, które nie mają ciągłości strukturalnej, ale zachowują ciągłość funkcjonalną, np. ostoje ptaków wędrownych.

W przypadku gminy Kąkolewnica jest to dolina rzeki Krzyny Południowej; predyspozycje do przepływu fauny i flory oraz elementów abiotycznych w dolinach rzecznych są powszechnie znane i nie wymagają szczegółowych wyjaśnień.

Niekorzystne warunki środowiskowe dla rozwoju wielu funkcji ograniczyły korzystanie z zasobów dolinnych; doliny są więc najmniej przekształconymi elementami środowiska o dużej naturalnej prężności ekologicznej wynikającej z zasobów wodnych.

W gminie wyodrębniono:

1. **Korytarz ekologiczny w dolinie rzeki Krzyny Południowej**

Przebiega pasmowo w linii lekko wygiętej przez północną część gminy, z kierunku zachodniego na wschód, zdefiniowany doliną rzeki Krzyna Południowa.

2. **Sięgacze ekologiczne**, czyli obszary łącznikowe mniejszej rangi niż poprzednie, jednak w wielu wypadkach to jedyne uprzywilejowane trasy przemieszczania się gatunków lub osobników pomiędzy terenami o większym potencjale i zasobach przyrody. Często stanowią drogi przemieszczania, się elementów środowiska nieożywionego i wówczas spełniają funkcję klimatyczną, hydrograficzną lub łączną. Wyznaczają je, pasma zagajników łąk, zarosli, niewielkich kompleksów leśnych, kęp roślinności śródleśnej. Na mapie symbolem graficznym w postaci okręgów w kolorze zielonym oznaczono ich przebieg.

C) Obszary poza PSG Kąkolewnica

Jakkolwiek nie są to elementy wyodrębnionego systemu przyrodniczego, to stanowią ogniwo struktury przyrodniczej gminy i niejako „uzupełnienie” przestrzenne. Oznacza to, że Przyrodniczy System Gminy Kąkolewnica w tych obszarach, których walory przyrodnicze są przeciętne (choć lokalnie punktowo mogą być wysokie), a stany i zasoby środowiska geograficznego mocno zróżnicowane: od słabszych, często zdegradowanych (np, gleby klasy V, VI) do istotnych w skali lokalnej (gleby chronione, oczka wodne, źródła).

Na tych obszarach odbywa się najintensywniejsze w skali gminy wykorzystywanie walorów i zasobów środowiskowych, przeto są one narażone na największe przekształcenia

Jednocześnie nie można pominąć ich oddziaływań - w tym często – niekorzystnych na elementy PSG. W perspektywie- rozwoju gminy tereny te w dalszym ciągu będą stanowić podstawy rozwoju społeczno-gospodarczego. Aby mógł on następować w znacznym stopniu, należy je zasilić przyrodniczo, zrewaloryzować lub w miarę możliwości stopniowo przywracać utracone walory i zasoby.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego tych obszarów muszą uwzględniać rolę sąsiedztwa z PSG, jak i docelowo osiągnięcie poprawy dotychczasowego stanu. To ostatnie oznacza oddanie przyrodzie zabranych poprzednio powierzchni pod rozwój np. rolnictwa.

Jednocześnie należy zwrócić uwagę na możliwość pojawiania się nowych funkcji terenu, które będą wynikać ze zmian poza gminą (społeczno – gospodarczych) lub ze względu na trwałą tendencję poprawy atrakcyjności gminy dla inwestowania poprzez zmiany środowiska, krajobrazu lub zasobów przyrody.

Obszary poza PSG Kąkolewnica, ze względu na obecny stan i zagrożenia przestrzeni przyrodniczej w wyniku dotychczasowego zagospodarowania nie należą do tej samej kategorii terenów.

10. Kierunki zagospodarowania przestrzennego Przyrodniczego Systemu Gminy Kąkolewnica– wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

W ramach określania rozwoju zrównoważonego gminy sformułowano kierunki, ogólne i szczegółowe.

Pierwsze są ogólnymi wytycznymi dla samorządu lokalnego i kolejnych etapów zagospodarowania przestrzennego.

Polityka przestrzenna rozumiana jest tu jako skoordynowane działania organów, instytucji i osób posiadających stosunek władczy wobec przestrzeni planistycznej gminy lub pojedynczych aspektów zagospodarowania (np.: lasów, komunikacji, wód). Odnosi się to do całej powierzchni gminy lub jej fragmentów. Szczegółowe kierunki zagospodarowania przestrzennego odnoszą się do ograniczeń, zakazów lub preferencji w wykorzystaniu poszczególnych elementów struktury przyrodniczej gminy i służą poprawie środowiska, ochronie najcenniejszych walorów i zasobów oraz uzyskaniu możliwości rozwoju.

10.1. Ustalenia ogólne

Przyrodniczy System Gminy Kąkolewnica jest respektowany podczas wszystkich etapów planowania przestrzennego na terenie gminy; jego granice wyznaczają minimum terenów decydujących obecnie i w przyszłości o warunkach rozwoju - społeczno - gospodarczego i zamieszkiwania. Zabezpieczają funkcjonowanie środowiska przyrodniczego w skali gminy Kąkolewnica, a w niektórych aspektach również terenów sąsiednich.

Należy pamiętać, że każde uszczuplenie PSG lub lokalizacja funkcji sprzecznych z predyspozycjami środowiskowymi i celami zachowania jakości systemu, będzie oznaczać pogorszenie warunków funkcjonowania przyrody, życia mieszkańców, rozwoju funkcji przyjaznych środowisku (czasami wręcz ich eliminację).

Stopień pogorszenia i czas ujawnienia się niekorzyści zależeć będzie od zakresu i agresywności antropopresji.

Najbardziej wrażliwe na przekształcenia są wody i szata roślinna; w ujęciu funkcjonalnym doliny rzeczne i ekosystemy leśne. Zagospodarowanie przestrzenne musi uwzględniać ochronę hydrosfery przed zmianami jakościowymi i ilościowymi. Cieki powierzchniowe są niewielkie, koryta w większości wyprostowane, co powoduje, że niewielkie zrzuty i dopływy zanieczyszczeń powodują utratę jakości a wyprostowanie koryt, przyspieszając odpływ, ogranicza zjawisko samooczyszczania wód płynących. W krajobrazach polodowcowych warunki środowiska geograficznego najczęściej predystynują trwałą szatę roślinną; warunki glebowe, ich właściwości edaficzne i warunki powietrzno - wodne odpowiadają zbiorowiskom borowym, miejscami lasów mieszanych.

Należy wykorzystywać naturalne warunki do zwiększania szaty leśnej. Kierunkowe zwiększenie lesistości gminy powinno być traktowane priorytetowo w zagospodarowaniu przestrzennym. Jest wiele prawnie uprzywilejowanych i wskazywanych do zalesienia obszarów w gminie:

- strefy wododziałowe,
- obszary źródliskowe,
- tereny zdegradowane i przeznaczone do rekultywacji,
- najsłabsze gleby, nieużytki i odłogi,
- obszary monokultur rolniczych,
- obszary szczególnej ochrony i strefy ochrony ujęć wodnych,
- obszary rekultywacji gruntów,
- uzupełnienie ciągłości przyrodniczej stref ekologicznych: korytarzy i pasm ekologicznych,
- wyrównywanie granicy strefy polno - leśnej, czyli likwidacja enklaw, półenklaw.

Naturalnym bogactwem gminy są złoża kruszyw budowlanych; udokumentowane i perspektywiczne złoża piasków budowlanych w niewielkim stopniu kolidują z PSG, częściowo z lasami. Te kolizje przestrzenne należy rozstrzygnąć na korzyść zasobów przyrodniczych. Zupełnie poza możliwościami przyrodniczymi jest eksploatacja torfów dolinnych (poza budową zbiorników retencyjnych). Projektowanie nowej zabudowy zagrodowej, jednorodzinnej lub letniskowej powinno uwzględniać zakaz jej rozpraszania z uwagi na trudności z obsługą komunikacyjną i infrastrukturalną; z punktu widzenia np. fauny łownej (tras wędrówkowych) takie ustalenie jest zbyt kategoryczne, a więc taki zakaz powinien uwzględniać dodatkowe uwarunkowania szczególne. Jednak kontynuacja dotychczasowych form osadnictwa będzie korzystna dla przestrzeni przyrodniczej. Przebieg nowych tras komunikacyjnych wewnętrznych i transgranicznych musi uwzględniać ochronę walorów i zasobów przyrodniczych PSG; minimalna ochrona ciągłości przyrodniczej systemu wymaga, aby w miarę możliwości urządzenia infrastruktury technicznej projektować w wyznaczonym - o optymalnym przebiegu kanale infrastrukturalnym.

10.2. Ustalenia szczegółowe dla:

A. Obszarów węzłowych

- leśnych obszarów węzłowych:
 - ochrona całych kompleksów leśnych ze szczególnym uwzględnieniem funkcji ochronnej, zgodnie z ustawą o lasach a w szczególności z Zarządzeniem Nr 11A Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 11 maja 1999 r. w sprawie doskonalenia gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych,
 - zakaz melioracji odwadniających,
 - zakaz eksploatacji surowców naturalnych,
 - ochrona starodrzewia,
 - powiększenie węzła ekologicznego.

Priorytetem gospodarki leśnej winno być:

- dążenie do zgodności drzewostanów z siedliskami,
- ochrona występujących tu chronionych i zagrożonych wyginięciem gatunków awifauny,
- wyznaczenie granicy polno – leśnej, z uwzględnieniem zasad ekologicznych i ekonomicznych.

B. Obszarów łącznikowych

- korytarzy ekologicznych:
 - odtwarzanie roli i funkcji doliny w strukturze przyrodniczej,
 - zakaz nowych melioracji dolinnych,
 - tworzenie warunków do unaturalniania stosunków wodnych,
 - retencja powierzchniowa,
 - kształtowanie pasmowych struktur przyrodniczych (łąk, zadrzewień)
 - restytucja użytków zielonych kosztem gruntów ornych,
 - zakaz przetamowania koryt,
 - zakaz nowej zabudowy w obrębie korytarzy,
 - zakaz składowania odpadów komunalnych, przemysłowych i energetycznych, lokalizacji wylewisk gnojowicy i nieczystości oraz grzebowisk zwierząt,
 - zakaz eksploatacji surowców mineralnych

- nakaz likwidacji obiektów destrukcyjnych,
- nakaz poszerzania lub wykonywania przepustów w nasypach drogowych i kolejowych przecinających korytarze ekologiczne.
- **sięgaczy ekologicznych** – zachowanie dotychczasowej funkcji z ewentualnym wzbogaceniem biologicznym sięgaczy leśnych i dolinkowych.

C. Obszarów poza PSG Kąkolewnica

W tym przypadku obowiązują wszystkie ustalenia ogólne,

- strefy deficytu potencjału ekologicznego należy wzmocnić przez:

- ↳ możliwe powierzchniowo zalesienia, zakrzaczenia i wprowadzenie roślinności śródpolnej,
- ↳ rekultywacja wodno – leśna ewentualnych wyrobisk wodno – eksploatacyjnych,

- strefy zasilania ekologicznego wskazane do wzrostu bioróżnorodności poprzez:

- dolesienia mozaikowo występujących lasów,
- preferowanie powstawania oczek wodnych,
- wyłączenie z produkcji rolniczej terenów o niekorzystnych stosunkach wodno – powietrznych

10.3. Działania strategiczne na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego.

W celu poprawy stanu środowiska naturalnego na terenie gminy, niezbędne jest współdziałanie samorządu gminy Kąkolewnica z samorządami sąsiednich gmin oraz z samorządami szczebla powiatowego (Radzyń) i wojewódzkiego (Lublin).

Budżet gminy na cele związane z ochroną środowiska może być wspierany dotacjami Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i innych funduszy tak krajowych jak i zagranicznych.

Dla zapewnienia prawidłowego rozwoju gminy, przy uwzględnieniu wymagań zdrowotnych i sanitarnych, a zarazem potrzeby zachowania istniejących walorów środowiska, samorząd lokalny musi dążyć do realizacji podjętych już działań w zakresie ochrony środowiska. Należą do nich w szczególności: budowa sieci kanalizacyjnej, ocena czystości wód podziemnych w źródłach i poszukiwanie sposobów ich ochrony, rozwój gazyfikacji.

Zapewnienie dostępu do wody pitnej dobrej jakości, gazyfikacja, kanalizacja sanitarna wiążą się z rozwojem turystyki.

Główne zadania w zakresie związanym z ochroną środowiska:

a) **dla sfery biotycznej:**

- traktowanie lasów jako najważniejszego składnika równowagi ekologicznej i krajo-
brazu gminy,
- prowadzenie polityki zalesienia najsłabszych gruntów (zwłaszcza w strefach przyle-
śnych),
- przeciwdziałanie przekształceniu użytków zielonych w pola uprawne,
- ochrona drzew przydrożnych.

b) **hydrosfery:** (ochrona czystości rzek i stawów oraz wód podziemnych)

- budowa systemów kanalizacji sanitarnej,
- eliminacja zrzutów ścieków do wód (stawów, rzek) i gruntu,
- wyznaczenie granic ochronnych wokół stawów i rzek.

c) **pedosfery:**

- rygorystyczny obowiązek ochrony gruntów o najwyższych walorach agroekologicznych przed zmianą sposobu ich użytkowania (klasy bonitacyjne od I do III),
- nieużytki rolnicze, gleby najsłabsze (V i VI klasa) o ile nie są użytkowane rolniczo prze-
znaczyć do zalesienia,
- przy znacznym zakwaszeniu gleb uznaje się za wskazane zintensyfikowanie procesu ich
wapnowania (jest to podstawowym czynnikiem przywracania walorów agroekologicz-
nych zdegradowanym obszarom),
- eliminowanie upraw polowych i ogrodowych ze strefy wzdłuż dróg wojewódzkich –
z uwagi na natężenie metali ciężkich emitowanych przez pojazdy samochodowe.

d) **litosfery i gospodarki zasobami naturalnymi:**

- eksploatacja złóż winna być zgodna z wymogami ochrony środowiska naturalnego, ale
poza obszarami chronionymi,
- rekultywację leśną złóż wyeksploatowanych i sukcesywną rekultywację leśną złóż eks-
ploatowanych
- ograniczenie możliwości eksploatacji torfów,

- rygorystyczne przestrzeganie uzyskania koncesji na eksploatację wszelkich surowców mineralnych
- e) **powietrza:**
- dążyć do budowy systemu gazociągu, celem uzyskania gazu jako paliwa ekologicznego.
- f) **klimatu akustycznego:**
- przestrzeganie zasad lokalizacji zabudowy mieszkaniowej wobec układów komunikacyjnych
 - lokalizacja zakładów produkcyjnych uciążliwych w odpowiedniej odległości od zabudowy mieszkaniowej
 - tworzenie stref zieleni – ochronnych wzdłuż tras komunikacyjnych.

10.3.1. Gospodarka wodno - ściekowa

A. Zaopatrzenie w wodę

W polityce przestrzennej gminy możliwość zaopatrzenia w wodę wszystkich użytkowników, powinna stanowić jeden z głównych elementów rozwoju zrównoważonego.

Aby gospodarowanie wodą spełniało ten postulat, należy oprzeć się o nowoczesne metody wykorzystania komponentu wodnego, w skrócie nazywanego systemową gospodarką wodną. Jej zasady powinny określać:

- uwzględnienie potrzeb wodnych wszystkich użytkowników hydrosfery i próba tworzenia hierarchii potrzeb wodnych,
- w bilansie wodnym gminy po stronie przychodów, należy rozpatrywać wody podziemne i powierzchniowe – ma to zasadnicze znaczenie dla ochrony jakościowej stosunków wodnych,
- dynamiczne podejście do bilansu wodnego, co oznacza dostosowanie zużycia do zasobów,

Za celowe uznaje się:

- utrzymanie w należyтым stanie technicznym ujęcia wody w Kąkolewnicy
- wydzielenie i zagospodarowanie strefy ochronnej wokół ujęcia wody,
- dalszą rozbudowę rozdzielczej sieci wodociągowej dla nowopowstałych stref budownictwa mieszkalnego
- wykonanie na terenie zabudowy mieszkaniowej studni publicznych, dla potrzeb obrony cywilnej o wydajności zabezpieczającej zapotrzebowanie 7,5 dm³/d na mieszkańca,

- uwzględnienie ewentualnych połączeń wodociągowych (uzupełniających z sąsiednimi gminami, Łuków i Ulan Majorat).

WODOCIĄGI: oznaczone linią ciągłą w kolorze niebieskim:

Wszystkie miejscowości gminy są włączone w system zbiorowych wodociągów. Za celowe uznaje się:

- opracowanie stref ochronnych wokół ujęć wody pitnej i sposób ich zagospodarowania,
- uwzględnienie ewentualnych połączeń wodociągowych (uzupełniających) z sąsiednimi gminami.

UJĘCIE WODY — oznaczone elipsą w kolorze niebieskim:

Na planszy zaznaczono ujęcie wody w obrębie Kąkolewnicy Południowej. Za celowe uznaje się opracowanie stref ochronnych wokół ujęć wody oraz podanie sposobu ich zagospodarowania.

B. Gospodarka ściekowa

Sieć kanalizacji sanitarnej w pierwszym etapie powinna być budowana w miejscowościach posiadających wodociąg. Obecnie teren gminy jest w 95% zwodociągowany, a prowadzone inwestycje pozwolą w krótkim czasie praktycznie na całkowite zwodociągowanie gminy. Posiadane zasoby wód zapewniają całkowicie zapotrzebowanie na wodę. W tej sytuacji kolejnym etapem prowadzonych inwestycji będzie realizacja całkowitego zwodociągowania terenu gminy oraz budowa oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacji sanitarnej.

Istniejąca oczyszczalnia ścieków w Kąkolewnicy Wschodniej, która obsługuje część wschodnią i południową gminy. W perspektywie druga oczyszczalnia ścieków będzie budowana w Polskowi, do której podłączone zostaną wsie położone w północnej i zachodniej części gminy. Budowa zbiorczego systemu odprowadzania ścieków powinna być programem do dalszych działań w zakresie gospodarki ściekami - jako jeden z ważniejszych priorytetów.

W pozostałych miejscowościach, nie objętych zbiorowym systemem kanalizacji, ścieki będą odprowadzane do przydomowych zbiorników bezodpływowych lub przydomowych oczyszczalni ścieków.

Indywidualnymi systemami należy objąć kolonie wszystkich miejscowości gminnych.

W oparciu o program kanalizacji gminy należy sukcesywnie rozbudowywać system zbiorowej kanalizacji w oparciu o techniczne rozwiązania systemowe: grawitacyjne, ciśnieniowe i podciśnieniowe. Nowe oczyszczalnie będą projektowane jako bezstrefowe i nie będą wymagały programu organizacji stref uciążliwości.

Za celowe uznaje się:

- budowę sieci kanalizacyjnej,
- budowę przydomowych ekologicznych oczyszczalni ścieków,
- respektowanie uregulowań prawnych dotyczących gospodarki wodno – ściekowej

KANALIZACJĘ oznaczone linią ciągłą w kolorze fioletowym.

Tym systemem objęte są w I etapie były miejscowości: Kąkolewnica Wschodnia, Południowa i Rudnik osiedle, oraz w dalszym etapie będą objęte pozostała część wsi Rudnik, Kąkolewnica Północna, oraz wsie w obrębie Żakowola Poprzeczna, Stara i Radzyńska, Jurki i Zosinowo. Będą one podłączone do oczyszczalni w Kąkolewnicy Wschodniej. Zbiorowym systemem kanalizacji objęta będzie również Polskowola w której projektuje się oczyszczalnie ścieków.

OBSZARY PROPONOWANE DO OBJĘCIA INDYWIDUALNYM SYSTEMEM KANALIZACJI

Indywidualnym systemem należy objąć pozostałe miejscowości gminy, jak również całą zabudowę kolonijną.

Uwagi ogólne

W oparciu o program kanalizacji gminy należy sukcesywnie rozbudowywać system zbiorowej kanalizacji w oparciu o techniczne rozwiązania systemowe: grawitacyjne, ciśnieniowe i podciśnieniowe,

- należy rozbudować gminną oczyszczalnię ścieków obsługującą teren gminy,
- należy opracować program organizacji stref uciążliwości wokół oczyszczalni i sposób ich zagospodarowania,

10.4. Kierunki polityki ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego.

Najważniejszym założeniem polityki rozwoju przestrzennego gminy Kąkolewnica jest priorytetowe traktowanie funkcjonowania środowiska przyrodniczego – jako podstawy zrównoważonego rozwoju przestrzennego gminy. Zatem nadrzędnym celem rozwoju przestrzennego gminy jest ochrona wartości przyrodniczych oraz dążenie do przywrócenia równowagi ekologicznej, a więc kształtowanie optymalnej struktury użytkowania terenów i ładu przestrzennego gminy.

Z przeprowadzonej oceny istniejących uwarunkowań przyrodniczych wynikają następujące podstawowe kierunki polityki ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego:

- zachowanie, ochrona i kształtowanie gminnego systemu obszarów chronionych,
- ekologizacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- ekologizacja przestrzeni osadniczej.

Ochrona i kształtowanie systemu obszarów chronionych gminy wymagają podjęcia następujących działań:

- respektowania przepisów odnoszących się do sposobu użytkowania istniejących terenów i obiektów chronionych
- eliminację istniejących źródeł zagrożeń czystości wód powierzchniowych i podziemnych w celu doprowadzenia czystości wód powierzchniowych przynajmniej do II klasy czystości. Wymaga to: odprowadzenia większości ścieków komunalnych do systemu kanalizacyjnego i oczyszczalni ścieków, wprowadzenia zakazu likwidacji rowów melioracyjnych, bieżącej konserwacji (odczyszczania brzegów, zapewnienia drożności) rowów melioracyjnych, wprowadzenia dolesień głównie lasami mieszanymi o bogatym podszyciu leśnym pozwalającym na magazynowanie większej ilości wody, wprowadzenia zadrzewień o płytkim i rozległym systemie korzeniowym, co powoduje powstanie barier biogeochemicznych,
- pielęgnacji istniejących elementów zieleni oraz wprowadzenie nowych rodzimych elementów zieleni zwłaszcza zadrzewień i zakrzewień śródpolnych (pasy i szpalery drzew i krzewów) - spełniających także rolę wiatrochronną - usytuowanych równoległe do osi korytarzy i ciągów ekologicznych oraz wokół obniżeń wysoczyznowych tzw. „oczek wodnych”,

- eliminacji istniejących barier ekologicznych (obszarów konfliktowych z punktu widzenia funkcjonowania środowiska (ograniczających swobodną migrację zwierząt np. budując odpowiedniej szerokości przepustów na ciekach (mostki), drogach, liniach kolejowych; w przypadku lokalizacji większych obiektów kubaturowych sytuowanie ich wzdłuż osi korytarzy i ciągów ekologicznych.

Ekologizacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej wymaga podjęcia następujących działań:

- prowadzenie zabiegów przeciwoerozyjnych na gruntach ornych (zapobieganie przed erozją wodną i wietrzną) przede wszystkim przez wprowadzenie zadrzewień śródpolnych,
- wprowadzanie zalesień na gruntach ornych klas V i VI oraz nieużytkach (piaski lotne, nieczynne wyrobiska i wysypiska), które docelowo powiększać powinny istniejący system ciągów ekologicznych np. w postaci zadrzewień śródpolnych,
- wprowadzenie zadrzewień pełniących ważną funkcję w ochronie ekosystemów rolnych. Są to zadrzewienia przydrożne, przywodne, pasmowe, kępowe. Modyfikują one mikroklimat przyległych pól, zmieniając bilans cieplny i wodny krajobrazu, ograniczają migrację związków chemicznych na drodze erozji wodnej i wietrznej, ograniczają zanieczyszczenia wód gruntowych. Ze względu na duże znaczenie zieleni dla funkcjonowania systemu krajobrazu wiejskiego wskazane jest opracowanie kompleksowego programu zalesień, zadrzewień i zakrzewień o znaczeniu ekologicznym,
- wprowadzanie użytków zielonych na gruntach ornych z glebami murszastymi i czarnymi ziemiami. Grunty te ze względu na możliwość silnych nawodnień są predysponowane do zmian na użytki zielone,
- wprowadzanie sadów i ogrodów: ze względu na korzystne uwarunkowania glebowe na terenie gminy istnieją predyspozycje do rozwoju funkcji sadowniczo - ogrodniczych szczególnie w obrębie istniejących jednostek osadniczych oraz funkcji warzywniczych (ogrody działkowe).

Ekologizacja przestrzeni osadniczej ma przede wszystkim na celu podniesienie standardu życia mieszkańcom wsi. Osiągnąć to można przez następujące działania:

- eliminację źródeł zagrożeń środowiska znajdujących się na terenach osadniczych: np. wprowadzenie ekologicznych źródeł energii (gazyfikacja) eliminujących zanieczyszczenie powietrza,
- kanalizacja wszystkich terenów osadniczych o zwartej zabudowie,

- wzbogacenie krajobrazu osadniczego zielenią parki, zieleń izolacyjna), zwiększenie udziału powierzchni terenów zielonych (parki, ogrody przyzagrodowe, sady),
- ochrona i pielęgnacja istniejących parków dworskich i pałacowych, cmentarzy zabytkowych, zadrzewień itp.,

Bardzo ważną rolę dla funkcjonowania środowiska przyrodniczego na terenie gminy odgrywają tereny leśne. Ze względu na fakt, że są to tereny będące w administracji państwowej oddziaływanie administracji samorządowej jest niewielkie. Można jedynie postulować, aby poszerzona została strefa masowego wypoczynku na terenach leśnych.

Z koniecznych do podjęcia działań ekologicznych na terenie gminy wymienić należy ponadto:

- rekultywację leśną terenów poeksploatacyjnych.

11. Kierunki i działania w strefach funkcjonalnych

11.1. Obszary rolnicze.

Strefa rolnicza – stanowi podstawowy element struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Kąkolewnica. Obejmuje ona grunty orne, sady, łąki, pastwiska, zakrzewienia śródpolne, urządzenia melioracyjne, drogi dojazdowe do gruntów itp.

Strefa ta charakteryzuje się rozległymi obszarami użytków rolnych o dość wysokiej bonitacji gleb, małą ilością zadrzewień i zakrzewień oraz wód powierzchniowych. Minimalna lesistość na terenach rolniczych stwarza dogodne warunki do intensyfikacji produkcji rolnej.

Należy zwrócić szczególną uwagę na likwidację zrzutów ścieków i ognisk zagrożeń wynikających z technologii – zwłaszcza w miejscowościach w dolinie rzeki Krzny Południowej.

W zagospodarowaniu terenów należy zapewnić możliwość realizacji zadania inwestycyjnego celu publicznego o znaczeniu wojewódzkim: melioracje użytków rolnych „Szaniawy” (zadanie inwestycyjne umieszczone w MasterPlanie dla obszaru dorzecza Wisły).

Wysokotowarowe rolnictwo w odniesieniu do ułomnej struktury agrosystemu powoduje naruszenie równowagi biologicznej przez:

- postępujące osuszanie i stepowienie krajobrazu,
- zmianę warunków klimatycznych,
- nadmierne zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych,
- stopniowe zanikanie fauny (ssaków, owadów, ptaków i płazów) na terenie gminy.

W celu prawidłowego działania ekosystemu i eliminowania zjawisk negatywnych należy dążyć do kompleksowego przekształcenia krajobrazu rolniczego przez stopniowe wprowadzenie mozaikowej struktury wzbogacając i zwiększając system zbiorników wodnych (program małej retencji) oraz zalesienie, zadrzewianie, zakrzaczenia śródpolne, wzdłuż dróg i cieków wodnych.

Należy dążyć do:

- ▲ racjonalnej gospodarki użytkami rolnymi, między innymi przez:
 - przeznaczenie najniższych klas bonitacyjnych oraz gleby zdegradowane i nieużytki pod zalesienia lub cele ekologiczne,
 - wapnowanie gleb zakwaszonych w celu plonotwórczym i ekologicznym,
 - przeznaczenie części gruntów użytkowanych płuźnie na trwałe użytki zielone w dolinach rzecznych i obniżen terenu, co ma uzasadnienie gospodarcze, ekologiczne, klimatyczne i krajobrazowe,
 - stosowanie technologii przyjaznych środowisku – nawożenie konwencjonalne, mineralne i chemiczne środki ochrony,
 - wprowadzenie większej liczby gospodarstw specjalistycznych: produkcja kwalifikowanych zbóż, na terenach o glebach słabych i większej ilości użytków zielonych – chów zwierząt np. bydło opasowe, trzoda chlewna i drób,
 - prowadzenie upraw roślin intensywnych: jagodowych, warzyw, drzew i krzewów ozdobnych przez gospodarstwa mniejsze obszarowo,
 - opracowanie projektów zadrzewień na terenach rolnych wykazujących niedobory, w pierwszej kolejności na ekologicznych obszarach węzłowych,
 - wprowadzanie zadrzewień wzdłuż dróg, miedz i lokalnych obniżen,
 - niewskazane jest usuwanie istniejących zadrzewień i zakrzewień,
 - stosowanie w krajobrazie rolniczym w zadrzewieniach rodzimych gatunków drzew i krzewów, zgodnie z siedliskiem.
- ▲ gospodarowania rolniczą przestrzenią produkcyjną:
 - prowadzenie gospodarki rolnej z zachowaniem istniejących uwarunkowań przyrodniczychz uwzględnieniem ograniczeń wynikających z:
 - położenia przy wschodniej granicy gminy Obszaru Radzyńskiego Chronionego Krajobrazu,
 - ochrony występujących korytarzy ekologicznych o znaczeniu krajowym i lokalnym.

Dla rolniczej przestrzeni produkcyjnej jako wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego ustala się:

- na terenach dolin rzecznych dopuszczalne zagospodarowanie turystyczne o małym stopniu intensywności z pozostawieniem stref niezabudowanych i niewygradzonych w bezpośrednim sąsiedztwie koryt rzecznych i zbiorników wodnych (postawienie odpowiednich wymagań projektantom tych obiektów,
- na terenach wysoczyznowych pożądanym jest rozwój zagospodarowania turystycznego o przewadze małego stopnia intensywności,
- dbałość o estetykę obiektów zagospodarowania turystycznego i całego otoczenia,
- rozwój sieci szlaków turystycznych,
- prowadzenie gospodarki rolnej z zachowaniem istniejących uwarunkowań przyrodniczych z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z:
 - położenia w granicach Projektowanego Obszaru Radzyńskiego Chronionego Krajobrazu
 - ochrony występujących korytarzy ekologicznych o znaczeniu krajowym i lokalnym, wg Gminnego Systemu Przyrody gminy Kąkolewnica wykorzystania istniejących urządzeń rekreacyjno – wypoczynkowych.
- możliwość realizacji infrastruktury technicznej wynikającej z gminnego programu bądź wynikającej z potrzeby poszczególnych inwestycji: linii energetycznych i telekomunikacyjnych, wody i kanalizacji, wież radiofonii komórkowej i siłowni wiatrowych. Preferuje się realizację farm siłowni wiatrowych w obrębie: Polskowola.

~~**OBSZARY ROLNICZO-OSADNICZE – oznaczone literami „RO” i linią ciągłą i kolorem żółtym.**~~

~~W zakresie osadnictwa na tym obszarze (obejmują wszystkie sołectwa) zakłada się: — dla terenów położonych w granicach zabudowy wsi oraz istniejących terenów zainwestowanych położonych poza granicami:~~

- ~~adaptację istniejącej zabudowy siedliskowej i mieszkaniowej z dopuszczeniem jej — uzupełnienia, wymiany, przebudowy i rozbudowy,~~
- ~~rozwój mieszkalnictwa, usług i przemysłu na terenach wskazanych do zainwestowania,~~
- ~~wyposażenie terenów w niezbędne urządzenia z zakresu infrastruktury technicznej w tym — szczególnie porządkowanie gospodarki ściekowej.~~

~~— na terenach rolnych:~~

- ~~ograniczenie lokalizowania zabudowy nie związanej z rolniczym użytkowaniem (jednorodzinnej, usługowej itp.), szczególnie na obszarze chronionej rolniczej przestrzeni produkcyjnej,~~
- ~~lokalizowanie nowych siedlisk w przypadkach ekonomicznie uzasadnionych,~~
- ~~prowadzenie gospodarki rolnej z zachowaniem istniejących uwarunkowań przyrodniczych w tym ograniczeń wynikających z ochrony istniejących ciągów ekologicznych o znaczeniu lokalnym, użytków ekologicznych itp.,~~
- ~~przekształcenie i przebudowa istniejącej zabudowy siedliskowej celem dostosowania do agroturystyki,~~
- ~~prowadzenie gospodarki rolnej z zachowaniem uwarunkowań przyrodniczych i fizjograficznych.~~

OBSZARY ROLNICZE - oznaczone literami „RP” i powierzchnią białą.

Strefa rolnicza - stanowi podstawowy element struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Kąkolewnica. Obejmuje ona grunty orne, sady, łąki, pastwiska, stawy i zbiorniki wodne, zakrzewienia śródpolne, urządzenia melioracyjne, drogi dojazdowe do gruntów itp. co stanowi około 70% powierzchni gminy.

Strefa ta charakteryzuje się rozległymi obszarami użytków rolnych o średniej bonitacji gleb ze zdecydowaną przewagą 4 i 5 kompleksu w klasyfikacji rolniczej przydatności przestrzeni produkcyjnej, małą ilością zadrzewień i zakrzewień oraz wód powierzchniowych. Małe zróżnicowanie terenu minimalna lesistość decydują o monotonii krajobrazu, a jednocześnie stwarza to dogodne warunki do intensyfikacji produkcji rolnej. W strefie rolniczej (obok leśnej) odporność środowiska na degradację jest podstawowym wskaźnikiem określającym skalę ingerencji przekształceń antropogenicznych bez szkody dla środowiska. Zasadniczymi elementami w stosunku do których określa się ich odporność są: pedosfera, biosfera i hydrosfera.

Odporność pedosfery:

- biorąc pod uwagę odporność gleb na degradację należy zwrócić uwagę na właściwe i racjonalne przejmowanie gruntów dla potrzeb inwestycji kubaturowych oraz zagrożenia chemicznego i mechanicznego a także erozję gleb.

Odporność biosfery:

- głównym czynnikiem obniżającym odporność szaty roślinnej są między innymi: fizyczne czynniki
- zanieczyszczenia środowiska oraz użytkowanie rekreacyjne.

Odporność hydrosfery:

- jest określona w stosunku do wód powierzchniowych i podziemnych.

Należy zwrócić szczególną uwagę na likwidację zrzutów ścieków i ognisk zagrożeń wynikających z technologii zwłaszcza z miejscowościach w dolinie rzeki Krzna Południowa. Wysokotowarowe rolnictwo w odniesieniu do ułamnej struktury agrosystemu powoduje naruszenie równowagi biologicznej przez:

- postępujące osuszanie i stepowienie krajobrazu,
- zmianę warunków klimatycznych,
- nadmierne zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych,
- stopniowe zanikanie fauny (ssaków, owadów, ptaków i płazów) na terenie gminy.

W celu prawidłowego działania ekosystemu i eliminowania zjawisk negatywnych należy dążyć do kompleksowego przekształcenia krajobrazu rolniczego przez stopniowe wprowadzenie mozaikowej struktury wzbogacając i zwiększając system zbiorników wodnych (program małej retencji) oraz zalesienie, zadrzewianie, zakrzaczenia śródpolne, wzdłuż dróg i cieków wodnych.

Należy dążyć do racjonalnej gospodarki użytkami rolnymi, między innymi przez:

- przeznaczenie najniższych klas bonitacyjnych oraz gleby zdegradowane i nieużytki pod zalesienia lub cele ekologiczne,
- wapnowanie gleb zakwaszonych w celu plonotwórczym i ekologicznym,
- przeznaczenie części gruntów użytkowanych płuźnie na trwałe użytki zielone w dolinach rzecznych i obniżeniach terenu, co ma uzasadnienie gospodarcze, ekologiczne, klimatyczne i krajobrazowe,
- stosowanie technologii przyjaznych środowisku - nawożenie konwencjonalne, mineralne i chemiczne środki ochrony,
- wprowadzenie większej liczby gospodarstw specjalistycznych: produkcja kwalifikowanych zbóż, na terenach o glebach słabych i większej ilości użytków zielonych - chów zwierząt - np. bydło opasowe, trzoda chlewna i drób,
- prowadzenie upraw roślin intensywnych: jagodowych, warzyw, drzew i krzewów ozdobnych przez gospodarstwa mniejsze obszarowo.

Ustalenia w zakresie:

- osadnictwa - w stosunku do istniejącej zabudowy kolonijnej;
- adaptację istniejącej zabudowy siedliskowej i mieszkalnictwa z dopuszczeniem jej uzupełnienia, wymiany, przebudowy i rozbudowy,
- lokalizowanie nowych siedlisk tylko w przypadkach ekonomicznie uzasadnionych (z wyłączeniem terenów specjalnych – chronionych),
- przekształcenie i przebudowa istniejącej zabudowy siedliskowej celem dostosowania do agroturystyki.

b) gospodarowanie rolniczą przestrzenią produkcyjną:

- prowadzenie gospodarki rolnej z zachowaniem istniejących uwarunkowań przyrodniczych z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z:
 - położenia części obszaru w granicach obszaru chronionego krajobrazu,
 - ochrony występujących ciągów ekologicznych, o znaczeniu lokalnym.

11.2. Obszary terenów leśnych.

Tereny zdefiniowane jako tereny leśne reprezentują biosferę: szata roślinna i świat zwierząt. Szata roślinna – element krajobrazu, czynnik ekologiczny – reprezentowana jest przez: lasy, zalesienia, zadrzewienia przydrożne, zieleń parkową i przydomową – ozdobną i użytkową.

Gmina Kąkolewnica wskazuje niski wskaźnik zalesienia. Zwarty obszar lasów znajduje się w północnej i zachodniej części gminy. Lasy i zadrzewienia w granicach gminy stanowią zaledwie 24,7 %. Istnieje zatem potrzeba prowadzenia dolesienia gminy.

Ustalenia realizacyjne dla terenów leśnych – jako wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego:

- priorytetowe traktowanie lasów jako czynnika równowagi ekologicznej,
- prowadzenie polityki zalesień najsłabszych gruntów zwłaszcza w strefach przyleśnych,
- kształtowanie granicy lasów, mających na celu wyrównanie na styku las-pole, zaś na styku las-łąka kształtowanie enklaw niezalesionych i polan – zalecane jest wykonanie specjalistycznego opracowania na etapie planu zagospodarowania przestrzennego,
- ochronę:
 - drzew przydrożnych oraz zadrzewień w dolinie łąk,
 - lasów przed zmianą sposobu ich użytkowania,

- użytków zielonych i zalesień przed przekształceniem w pola uprawne.
- lokalizacja osadnictwa na terenach leśnych tylko w wyjątkowych (ekonomicznie uzasadnionych) przypadkach z uwzględnieniem warunków przyrodniczych. Jedynie istniejącą zabudowę należy adaptować z możliwością rozbudowy,
- ponadto dla terenów leśnych zaleca się dążenie do poprawy struktury przyrodniczej lasów poprzez:
 - przyśpieszenie urządzania lasów prywatnych,
 - rozpoczęcie programu dostosowywania gatunkowego składu drzewostanów lasów prywatnych do zajmowanych żyźniejszych siedlisk,
 - w rejonach występowania siedlisk wilgotnych i bagiennych należy podjąć działania w kierunku przywrócenia zakłóconych stosunków wodnych,
 - zagospodarowanie lasów zgodnie z pełnionymi funkcjami ochronnymi,
 - zagospodarowanie brzegowych stref lasu w sposób łagodzący negatywne zjawiska ektonowe (zagęszczanie podszytów w strefie brzegowej, pozostawianie zbiorowisk okrajkowych),
 - łagodzenie uciążliwości barier ekologicznych w lasach, zwłaszcza w większych płatach biotopów wnętrza lasu,
 - zwiększenie powierzchni lasów przez wyłączenie z produkcji rolnych terenów o niskiej wartości glebowej – te które zostały pokazane na rysunku „Studium ...” oraz aktualizowanie w miarę zgłaszanych wniosków.
- **TERENY LEŚNE - oznaczone kolorem i linią ciągłą zieloną (obejmująca lasy istniejące i dolesienia).**

Tereny zdefiniowane jako tereny leśne reprezentują biosferę: szata roślinna i świat zwierząt.

Szata roślinna - element krajobrazu, czynnik ekologiczny - reprezentowana jest przez: lasy, zalesienia, zadrzewienia przydrożne, zielen parkową i przydomową - ozdobną i użytkową.

a) Lasy i zadrzewienia w granicach gminy zajmują 24,7 % powierzchni: bór mieszany świeży, las świeży, las mieszany świeży, bór bagienny, bór mieszany bagienny i ols.

Celowym wydaje się opracowanie inwentaryzacji przyrodniczej obszaru gminy i wytypowanie terenów o wartości przyrodniczej do objęcia ochroną prawną w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody.

Ustalenia realizacyjne dla terenów leśnych:

- priorytetowe traktowanie lasów jako czynnika równowagi ekologicznej,
- prowadzenie polityki zalesień najsłabszych gruntów zwłaszcza w strefach przyleśnych,
- kształtowanie granicy lasów, mających na celu wyrównanie na styku las-pole, zaś na styku las-łąka kształtowanie enklaw niezalesionych i polan - zalecane jest wykonanie specjalistycznego opracowania na etapie planu zagospodarowania przestrzennego,
- ochronę:
 - drzew przydrożnych oraz zadrzewień w dolinie łąk,
 - lasów przed zmianą sposobu ich użytkowania szczególnie w strefie ochrony krajobrazu,
 - użytków zielonych i zalesień przed przekształceniem w pola uprawne,
 - zespołów parkowych (w Kąkolewnicy),
 - ochronę pomników przyrody - Jurki, Olszewnica, Kąkolewnica Wsch.
- lokalizacja osadnictwa na terenach leśnych tylko w wyjątkowych (ekonomicznie uzasadnionych) przypadkach z uwzględnieniem warunków przyrodniczych. W stosunku do istniejącej zabudowy zakłada się jej adaptację z możliwością przebudowy i rozbudowy.

11.3. Obszary terenów łąk i pastwisk

ŁĄKI I PASTWISKA - oznaczone jasno zieloną szrafurą, wchodzące w skład obszarów rolniczych oznaczonych literami „RZ”.

Łąki i pastwiska zajmują znaczną część gminy. Większe kompleksy łąk i pastwisk znajdują się w dolinie rzeki Krzna Południowa i Kanału Wieprz - Krzna, w okolicach wsi: Kąkolewnica Wschodnia, Wygnanka, Turów, Żakowola Stara, Brzozowicą Duża i Polskowola.

11.4. Obszary wód otwartych i powierzchniowych

Teren gminy Kąkolewnica położony jest w zlewni Bugu i odwadniany przez rzekę Krznę Południową oraz dopływające cieki i rowy.

Hydrosfera jako integralna część rolniczej przestrzeni stanowi w aspekcie problematyki zagospodarowania terenu istotny czynnik form krajobrazowych w stosunku do wód powierzchniowych zaś w stosunku do wód podziemnych stanowi wartość zasobów komunalnych.

Biorąc pod uwagę ochronę wód powierzchniowych należy zauważyć, że odporność na zanieczyszczenia zależy od:

- wielkości przepływu w istniejących ciekach wodnych,
- możliwości natlenienia wód płynących, a więc zależne od ich powierzchni zmeandrowania.

Odporność wód podziemnych określona jest:

- zasobnością poziomów wodonośnych,
- głębokością ich posadowienia,
- stopniem przepuszczalności warstwy suchej,
- intensywnością ruchu tych wód.

Wnioskami do właściwej gospodarki wodnej gminy będzie ustalenia POSG Kąkolewnica, a także poniższe zalecenia:

- poprawa stanu czystości wód powierzchniowych i podziemnych przez eliminowanie zrzutów ścieków przez skorelowanie procesu wodociągowania z budową kanalizacji sanitarnej zbiorczej dla zwartej zabudowy i indywidualnej dla zabudowy rozproszonej,
- sukcesywne likwidowanie źródeł zagrożeń zanieczyszczenia ścieków komunalnych z układu osadniczego i z gospodarstw rolnych,
- zachowanie stosunków wodnych lecz na niektórych obszarach wskazane jest nawodnienie,
- niezabudowywanie dolin, zwłaszcza w sąsiedztwie koryt i unikanie regulacji rzek (ewentualne drobne regulacje na małych ciekach powinny być poprzedzone ekspertyzą ekologiczną), nie odcinać sztucznie starorzeczy od koryt rzek,
- niezasypywanie oczek wodnych.

WODY OTWARTE - POWIERZCHNIOWE- oznaczone jasno niebieską szrafurą i RZEKI - oznaczone niebieską linią.

Hydrosfera jako integralna część rolniczej przestrzeni stanowi w aspekcie problematyki zagospodarowania terenu istotny czynnik form krajobrazowych w stosunku do wód powierzchniowych zaś w stosunku do wód podziemnych stanowi wartość zasobów komunalnych.

11.5. Obszary zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami– wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Użytkowanie podstawowe:

- ♣ zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna.

Użytkowanie dopuszczalne:

- ♣ usługi niepubliczne (w tym: nieuciążliwe rzemiosło usługowe),
- ♣ zabudowa mieszkaniowo-usługowa,
- ♣ zabudowa rekreacyjna,
- ♣ urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacji zw. z funkcją podstawową,
- ♣ mała architektura,
- ♣ inne, w zależności od potrzeb zw. z funkcją podstawową.

Realizacja budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego z usługami wg następujących zasad:

- ♣ realizacja zabudowy mieszkaniowej w obrębie osady Kąkolewnica, Żakowola Radzyńska, Turów, Wygnanka, Grabowiec, Mościska.
- ♣ utrzymanie, modernizacja i wymiana istniejącej zabudowy oraz uzupełnienie zabudowy mieszkaniowej w wolnych przestrzeniach między istniejącą zabudową, w stosunku do obiektów zabytkowych i o charakterze zabytkowym wymagane jest pozwolenie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- ♣ rozwój systemów infrastruktury technicznej podnoszącej standard mieszkań,
- ♣ realizacja budownictwa mieszkaniowego o maksymalnej liczbie ~~2,5~~ 3 kondygnacji (w tym jedna w poddaszu),
- ♣ zaleca się stosowanie dachów wieloprzestrzennych – zakaz stosowania dachów płaskich, jak również nie zaleca się kopiowania w nowych budynkach budownictwa ludowego,
- ♣ intensywność zabudowy netto: min. 0,1 – max. 0,4,
- ♣ max. powierzchnia zabudowy – 45 %,
- ♣ min. powierzchnia działki biologicznie czynna – 50 %.

Kierunki przekształceń strukturalnych terenów MN:

- ⤴ utrzymanie istniejącej struktury osadniczej, obiektów zabudowy usługowej oraz mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem uzupełnień i przekształceń,
- ⤴ tworzenie jednorodnej strefy mieszkaniowej,
- ⤴ nowe realizacje w dostosowaniu do form i skali otoczenia.

11.6. Obszary rolniczo-osadnicze – tereny zabudowy zagrodowej z usługami.

Obszary rolniczo – osadnicze: MR oznaczone linia i szrafurą w kolorze brązowym zdefiniowane jako tereny zabudowy zagrodowej (mieszkania wraz z zapleczem obiektów związanych z produkcją rolną) z możliwością budownictwa: mieszkaniowego – jednorodzinnego, letniskowego, agroturystyki i usług nieuciążliwych – handel, zakłady rzemieślnicze itp.

Użytkowanie podstawowe:

- ⤴ zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa,

Użytkowanie uzupełniające:

- ⤴ uprawy rolnicze,
- ⤴ urządzenia produkcji rolnej,
- ⤴ obiekty usługowe i gospodarcze,
- ⤴ urządzenia techniczne.

Realizacja budownictwa zagrodowego wg następujących zasad:

- ⤴ maksymalna ilość kondygnacji ~~2,5~~3 (w tym jedna w poddaszu),
- ⤴ zakaz stosowania dachów płaskich,
- ⤴ nowe inwestycje w strefie ochrony konserwatorskiej należy uzgodnić z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków,
- ⤴ wykorzystanie pod lokalizację nowych obiektów istniejących plomb budownictwa zagrodowego oraz maksymalne koncentrowanie zabudowy,
- ⤴ lokalizacja nowych obiektów (ferm, agroturystyki) na terenach produkcji rolnej tylko w ekonomicznie uzasadnionych przypadkach przy respektowaniu zasad ochrony środowiska,

- ⤴ intensywność zabudowy netto: min. 0,1 – max. 0,3,
- ⤴ max. powierzchnia zabudowy działki – 30 %,
- ⤴ minimalna powierzchnia działki czynna biologicznie – 60 %.

11.7. Obszary zabudowy usługowej.

A) Usługi publiczne:

Użytkowanie podstawowe:

- ⤴ oświata,
- ⤴ kultura,
- ⤴ ośrodki kultury sakralnej,
- ⤴ ośrodki zdrowia,
- ⤴ usługi publiczne inne,
- ⤴ tereny sportu i rekreacji (US)

Użytkowanie dopuszczalne:

- ⤴ usługi niepubliczne, w tym: rzemiosło usługowe nieuciążliwe,
- ⤴ mieszkalnictwo wbudowane oraz towarzyszące wolnostojące,
- ⤴ zieleń urządzone,
- ⤴ urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacji zw. z funkcją podstawową,
- ⤴ obiekty i urządzenia rekreacyjne,
- ⤴ mała architektura,
- ⤴ inne, w zależności od potrzeb zw. z funkcją podstawową.

Realizacja budownictwa usługowego wg następujących zasad:

- ⤴ maksymalna ilość kondygnacji 3,
- ⤴ zakaz stosowania dachów płaskich,
- ⤴ dążenie do jednorodności funkcjonalnej poszczególnych terenów usługowych,
- ⤴ tworzenie rezerw terenowych dla realizacji perspektywicznych,
- ⤴ na wydzielonych terenach usług publicznych dopuszcza się zamianę określonego planem istniejącego lub projektowanego sposobu użytkowania danego terenu na inny zakres

usług publicznych lub niepublicznych pod warunkiem bezkonfliktowej funkcji zamiennej,

- ♣ nowa realizacja dostosowana do form i skali otoczenia,
- ♣ nowe inwestycje w strefie ochrony konserwatorskiej należy uzgodnić z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków,
- ♣ intensywność zabudowy netto: min. 0,1 – max. 0,5,
- ♣ max. powierzchnia zabudowy działki – 50 %,
- ♣ minimalna powierzchnia działki czynna biologicznie – 40 %.

B) Usługi niepubliczne:

Użytkowanie podstawowe:

- ♣ usługi handlu,
- ♣ rzemiosło,
- ♣ gastronomia.

Użytkowanie dopuszczalne:

- ♣ mieszkalnictwo wbudowane oraz towarzyszące wolnostojące,
- ♣ obiekty i urządzenia rekreacyjne,
- ♣ zieleń urządzona,
- ♣ urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacji zw. z funkcją podstawową,
- ♣ mała architektura,
- ♣ inne, w zależności od potrzeb zw. z funkcją podstawową.

Realizacja budownictwa usługowego wg następujących zasad:

- ♣ maksymalna ilość kondygnacji 3,
- ♣ zakaz stosowania dachów płaskich,
- ♣ dążenie do jednorodności funkcjonalnej poszczególnych terenów usługowych,
- ♣ na wydzielonych terenach usług niepublicznych dopuszcza się zamianę określonego planem istniejącego lub projektowanego sposobu użytkowania danego terenu na inny zakres usług niepublicznych pod warunkiem bezkonfliktowej funkcji zamiennej,
- ♣ nowa realizacja dostosowana do form i skali otoczenia,

- ⤴ nowe inwestycje w strefie ochrony konserwatorskiej należy uzgodnić z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków,
- ⤴ intensywność zabudowy netto: min. 0,1 – max. 0,5,
- ⤴ max. powierzchnia zabudowy działki – 50 %,
- ⤴ minimalna powierzchnia działki czynna biologicznie – 40 %.

C) Usługi komercyjne :

Użytkowanie podstawowe:

- ⤴ usługi handlu,
- ⤴ rzemiosło,
- ⤴ gastronomia.

Użytkowanie dopuszczalne:

- ⤴ mieszkalnictwo wbudowane oraz towarzyszące wolnostojące,
- ⤴ obiekty i urządzenia rekreacyjne,
- ⤴ zieleń urządzona,
- ⤴ urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacji zw. z funkcją podstawową,
- ⤴ mała architektura,
- ⤴ inne, w zależności od potrzeb zw. z funkcją podstawową.

Realizacja budownictwa usługowego wg następujących zasad:

- ⤴ maksymalna ilość kondygnacji ~~2,5~~ 3 (w tym jedna w poddaszu),
- ⤴ zakaz stosowania dachów płaskich,
- ⤴ dążenie do jednorodności funkcjonalnej poszczególnych terenów usługowych,
- ⤴ tworzenie rezerw terenowych dla realizacji perspektywicznych,
- ⤴ na wydzielonych terenach usług komercyjnych dopuszcza się zmianę określonego planem istniejącego lub projektowanego sposobu użytkowania danego terenu na inny zakres usług komercyjnych pod warunkiem bezkonfliktowej funkcji zamiennej,
- ⤴ nowa realizacja dostosowana do form i skali otoczenia,
- ⤴ nowe inwestycje w strefie ochrony konserwatorskiej należy uzgodnić z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków,
- ⤴ intensywność zabudowy netto: min. 0,1 – max. 0,5,

- ▲ max. powierzchnia zabudowy działki – 50 %,
- ▲ minimalna powierzchnia działki czynna biologicznie – 40 %.

11.8. Obszary przemysłowe – tereny zabudowy przemysłowej.

PRZEMYSŁU I SKŁADÓW - oznaczone kolorem fioletowym: literą „P” Z linią ciągłą.

Realizacja zespołów zabudowy produkcyjnej rolniczej i pozarolniczej, usług towarzyszących podstawowych, wytwórczych, technicznych, ośrodków przemysłowych, zespołów produkcyjno – usługowych, rzemieślniczych, składów przemysłowych z dopuszczalnym użytkowaniem jako urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej zw. Z funkcją podstawową, zaplecze administracyjne, socjalno – sanitarne, magazynowo – składowe, technologiczne, zieleń urządzone.

Adaptuje się istniejące zakłady przemysłowo-składowe z możliwością:

- rozbudowy, przebudowy i wymiany,
- zmiany funkcji użytkowania.

Zaleca się szczególnie:

- prowadzenie prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej w aspekcie ochrony środowiska,
- racjonalne wykorzystanie terenu pod produkcję i składy,
- prowadzenie właściwej gospodarki odpadami,
- ustalenie stref uciążliwości poszczególnych zakładów produkcyjnych.

Jako wytyczne do planów miejscowych przyjmuje się następujące zasady kształtowania zabudowy terenów strefy P (zabudowa produkcyjna):

- 1 pełna kondygnacja parterowa lub z poddaszem użytkowym,
- dachy symetryczne, dwuspadowe (z dopuszczeniem wielospadowych) o nachyleniu do 45⁰, lub mansardowe.
- Dopuszcza się zmianę użytkowania terenów przemysłowych na użytkowanie usługowo – produkcyjne lub usługi wielobranżowe (publiczne, niepubliczne czy też komercyjne),
- nowe realizacje w dostosowaniu do form i skali otoczenia.

Wskaźniki intensywności zabudowy:

- ▲ powierzchnia zabudowy max 50% pow. terenu inwestycji (działki budowlanej)
- ▲ powierzchnia biologicznie czynna min 40%

11.9 TERENY SPECJALNE: OBRONY CYWILNEJ - oznaczone literami „OC” i linią ciągłą pomarańczową.

Pod lokalizację inwestycji związanych z obronnością wskazuje się teren we wsi Grabowiec na wschód od drogi krajowej nr 19. Na załączniku graficznym oznaczono linią ciągłą pomarańczową oraz symbolem OC.

11.10 POWIERZCHNIOWEJ EKSPLOATACJI SUROWCÓW NATURALNYCH — oznaczonej kolorem jasno brązowym: literami „PE” linią ciągłą oraz przerywaną szrafurą.

W obrębie gminy powierzchniowa eksploatacja kruszyw naturalnych występuje w sołectwach: Olszewnica, Polskowola, Grabowiec, Rudnik, Zosinowo i Żakowola Stara.

Eksploatacja kruszyw jest jedną z wielu form aktywizacji gminy ale winna odbywać się poszanowaniem praw środowiska i jego walorów krajobrazowych.

Gospodarowanie zasobami kruszyw naturalnych winno uwzględniać:

- leśną rekultywację złóż wyeksploatowanych,
- rygory ochronne strefy biotycznej i wód podziemnych - w stosunku do złóż obecnie nieudokumentowanych.

Ponadto należy przeciwdziałać ponownej eksploatacji torfów, gdyż poważnie destabilizuje ona stosunki wodne tak podziemne jak i gruntowe.

Eksploatacja surowców mineralnych wymaga uzyskania koncesji.

Obszary udokumentowanych złóż naturalnych wykluczone są z zagospodarowania - stosownie do ustawy o ochronie środowiska.

12. Kierunki i zasady ochrony dóbr kultury – wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego

12.1. Ogólne wytyczne do ochrony wartości kulturowych gminy.

Działalność zachowawcza winna dążyć do utrwalenia istniejących wartości przez ich zabezpieczanie w dwóch aspektach:

- w skali urbanistycznej jako całości i integralnej części krajobrazu,
- w skali poszczególnych obiektów, w ramach istniejących zespołów.

12.2. Ochrona wartości w skali urbanistycznej.

Ochroną wartości w skali urbanistycznej należy objąć:

- zespół kościelny w Kąkolewnicy Południowej zespół kościelny w Polskowoli
- zespół dworski w Kąkolewnicy, obręb Rudnik
- pozostałości zespołów dworsko-parkowych w Jurkach oraz Turowie,
- zespół leśniczówki w Turowie,
- zespół leśniczówki w Miłolesie,

Ochrona tych wartości powinna polegać na:

- dalszym utrzymaniu zwartości zespołu przez zatrzymanie procesów rozprzestrzeniania się zabudowy rozproszonej,
- zachowanie regionalnego charakteru budownictwa poprzez objęcie ochroną konserwatorską zwartych grup zabudowy historycznej, utrzymanie charakteru nowo wznoszonych obiektów kontynuacji miejscowej tradycji,
- zachowanie skali zespołu zarówno w stosunku do otaczającego go krajobrazu jak i we wnętrzu układu.

12.3. Ochrona wartości w skali poszczególnych wsi i obiektów:

Zachowanie i utrzymanie charakteru całej substancji zabytkowej budownictwa mieszkaniowego i zagrodowego w procesie przekształcania wsi polskiej, związanego ze zmianą jej podstawowych funkcji, jest trudna do wykonania.

Stąd konieczność:

- wyboru obiektów o najwyższych wartościach zabytkowych, które powinny być oddane pod opiekę konserwatorską i pozostawione w stanie niezmiennym w miejscu powstania lub przeniesiona do skansenów,

- ścisłego przestrzegania rygorów dotyczących skali i charakteru nowo wznoszonych obiektów.

Dążąc do utrzymania tradycyjnej zwartości tkanki budowlanej wsi i przeciwstawiając tendencjom powstania budownictwa bezstylowego należy:

- w pierwszej kolejności wprowadzić zabudowę w rezerwy terenowe już istniejących zespołów jako uzupełnienie i wymianę substancji budowlanej, dopiero w następnej fazie wykorzystywać obszary wolne, przeznaczone na rozwój wsi,
- wstrzymać narastające lawinowo rozprzestrzenianie się budownictwa rozproszonego,
- przy zagospodarowywaniu terenów wolnych przyjąć taką kolejność tworzenia nowych zespołów, aby utrzymać zwartość przestrzenną z zabudową istniejącą, by nie powstawały oderwane grupy czy jednostki osadnicze.

13. Strefy ochrony konserwatorskiej.

13.1. Strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej (oznaczona pomarańczową przerywaną linią).

Strefa ta obejmuje najwartościowsze obiekty zabytkowe gminy, wyróżniające się stanem zachowania - obejmuje:

- zespół kościelny w Kąkolewnicy obręb Kąkolewnica Południowa
- zespół kościelny w Polskowoli
- zespół dworski w Kąkolewnicy obręb Rudnik
- cmentarz rzymsko-katolicki /zamknięty/ w Kąkolewnicy obręb Kąkolewnica Północna.
- cmentarz wojenny w Grabowcu
- cmentarz epidemiczny w Wygnance
- pozostałości zespołów dworsko-parkowych w Jurkach oraz Turowie,
- zespół leśniczówki w Turowie,
- zespół leśniczówki w Miłolesie,
- cmentarz unicki w Kąkolewnicy, obręb Kąkolewnica Wschodnia postulowanych do wpisu do rejestru zabytków.

W strefie tej postulatory konserwatorskie mają pierwszeństwo nad innymi.

Na obszarze strefy i w odniesieniu do obiektów indywidualnie wpisanych do rejestru wszelka działalność inwestycyjna i budowlana obejmująca m. in. prace remontowe, modernizacyjne, budowę nowych obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej oraz prace porządkowe, wtórne podziały terenu, wycinkę drzew – wymaga pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Szczegółowe wytyczne konserwatorskie dla działań inwestycyjnych określone są przez WKZ na etapie ustalania warunków realizacji inwestycji.

W strefie tej ochrona obiektów zabytkowych polega na:

- restauracji i modernizacji technicznej obiektów zabytkowych oraz obiektów o wartości kulturowej,
- usunięciu lub odpowiedniej przebudowie obiektów dysharmonizujących przestrzennie i architektonicznie,
- kształtowanie nowych elementów układu przestrzennego z uwzględnieniem jego historycznej kompozycji urbanistycznej w zakresie sytuacji, skali, bryły i detalu.

Wszelka działalność urbanistyczna i architektoniczna w obrębie strefy wymaga pisemnej zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

13.2. Strefa pośredniej ochrony konserwatorskiej (oznaczona granatową przerywaną linią).

Zasięgiem tej strefy należy objąć historyczne, wsie posiadające nienaruszony układ kompozycyjny. W strefie tej podlegają ochronie place, przebieg i parametry dróg, obiekty o dużych wartościach architektoniczno – przestrzennych. W strefie pośredniej ochrony konserwatorskiej nastąpić powinna pełna rewaloryzacja „drogi mieszkaniowej”. Zabudowa w tej strefie ma ogromny wpływ na podtrzymanie lub też osłabienie cech urbanistyczno – architektonicznych wsi. Wykluczeniu podlega musi budownictwo wielkokubaturowe. W strefie tej obowiązują mniejsze rygory, niż w strefie bezpośredniej ochrony, wymagana jest jednak opinia wojewódzkiego konserwatora zabytków w przypadku realizacji nowych obiektów na terenie strefy.

- W związku z tym zabrania się wznoszenia w ich sąsiedztwie obiektów estetycznych,
- Wykluczeniu musi podlegać budownictwo wielkokubaturowe, maksymalna wysokość zabudowy do 2 kondygnacji nadziemnych (w tym ewentualne poddasze użytkowe),
- Wykluczeniu inwestycji związanych z budową wysokich masztów,

- W strefie tej projektowanie powinno być zgodne z wytycznymi konserwatorskimi, a projekty powinny być zatwierdzone przez władze konserwatorskie.

13.3. Strefa ochrony widokowej – strefy ochrony ekspozycji oznaczone czerwonymi strzałkami w kształcie litery V.

W strefie tej podlegają ochronie place, przebieg i parametry dróg, obiekty o dużych wartościach architektoniczno – przestrzennych. W zakresie architektury i budownictwa nie wymaga się naśladownictwa architektury zabytkowej. Zabudowa w tej strefie ma jednak ogromny wpływ na podtrzymanie lub też osłabienie cech urbanistyczno – architektonicznych regionu. Wykluczeniu musi podlegać budownictwo wielkokubaturowe.

Strefą tą należy objąć widoki na obiekty wpisane do rejestru zabytków gminy Kąkolewnica. Inwestycje kubaturowe prowadzone w obrębie strefy wymagają opinii WKZ.

W strefie tej ochrona obiektów zabytkowych polega na:

- utrzymaniu otwartego charakteru tych terenów,
- konserwacji krajobrazu naturalnego – ukształtowania terenu, zieleni, a szczególnie starodrzewu,
- wprowadzeniu nowych elementów krajobrazowych, podnoszących wartość estetyczną terenu i podkreślających związek przestrzenny z założeniem urbanistycznym,
- zakazie lokalizowania na terenie założenia i w jego otoczeniu inwestycji o charakterze uciążliwym – mogących przyczynić się do zniszczenia zabytku, a także obiektów zasłaniających widok na zabytek, czy też dysharmonizujących z jego elementami,
- wykluczeniu inwestycji związanych z budową wysokich masztów.

Na wszelkie prace przy obiekcie zabytkowym położonym w tej strefie oraz działalność inwestycyjną na jego terenie powinno być uzyskane pozwolenie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

13.4. Gminna ewidencja zabytków gminy Kąkolewnica.

BRZOSOWICA DUŻA

Kapliczki

1. Kapliczka przy wjeździe - 1934r.
2. Kapliczka przy lesie – XIX w.,
3. Kopiec Piłsudskiego – 1936 r.
4. Grota Matki Boskiej – 1943 r.

Budownictwo ludowe

1. Dom nr 13, drewn., pocz. XX w.,
2. Dom nr 18, k. XIX w.,
3. Dom nr 19, pocz. XX w.,
4. Dom nr 47, drewn., pocz. XX w.,
5. Zagroda nr 59:
 - Dom, drewn., k. XIX w.,
 - Stodoła drewn., k. XIX w.,
 - Spichlerz drewn., k. XIX w.,
6. Dom nr 65, pocz. XX w.,
7. Dom nr 96, drewn., pocz. XX w.,
8. Dom nr 100 a, drewn., pocz. XX w.,
9. Zagroda nr 133:
 - Spichlerz, drewn., pocz. XX w.,
 - Obora, drewn., pocz. XX w.,
10. Zagroda nr 135:
 - Obora, drewn., pocz. XX w.,
 - Stodoła, drewn., pocz. XX w.,
11. Dom nr 208, drewn., k. XIX w.,

BRZOSOWICA MAŁA

1. Kapliczka - lata 30 ubiegłego wieku

GRABOWIEC

1. Cmentarz wojenny ekumeniczny 1915 r.

Kapliczki

1. Kapliczka przydrożna mur., lata 30 XX w.,

Budownictwo ludowe

1. Dawny dwór, obecnie szkoła, mur., ok. 1910 r.

2. Dom nr 27, drewn., pocz. XX w.,

JURKI

Kapliczki

1. Kaplica podworska św. Antoniego – 1836 r. 2. Zespół Podworski – pocz. XIX w.,
3. Kapliczka -1936 r.

Budownictwo ludowe

1. Zagroda nr 28:
 - Spichlerz, drewn., okres międzywojenny
 - Stodoła, drewn., okres międzywojenny
2. Spichlerz nr 37, drewn., okres międzywojenny

KĄKOLEWNICA UL. KSIĘDZA ALEKSANDRA KORNILAKA

1. Zespół kościoła paraf., rzym. – kat. p.w. św. Filipa Nereusz
 - Kościół, mur., 1870 r.
 - Plebania, mur., 1870 r.
 - Dzwonnica, mur., ok. 1875 r.
 - Kostnica, drewn., 4 ćw. XIX w.,

KĄKOLEWNICA UL. LUBELSKA

1. Kapliczka, XX w.,

KĄKOLEWNICA UL. PARKOWA

1. Założenie dworsko – ogrodowe, 1767 r.
2. Rządcówka, mur., k. XIX w.,
3. Obora, mur., k. XIX w.,

KĄKOLEWNICA UL. POŁUDNIOWA

Kapliczki

1. Kapliczka przydrożna I, mur., Pocz. XX w.,
2. Kapliczka przydrożna II, mur., Pocz., XX w.,

Budownictwo ludowe

1. Dom nr 1, drewn. dawna karczma, pocz. XX w.,
2. Dom nr 4, drewn., pocz. XX w.,
3. Dom nr 10, drewn., pocz. XX w.,
4. Dom nr 13, drewn., pocz. XX w.,
5. Dom nr 16, drewn., pocz. XX w.,
6. Spichlerz nr 18, drewn., pocz. XX w.,

7. Zagroda nr 32:
 - Dom, drewn., pocz. XX w.,
 - Stodoła, drewn., pocz. XX w.,
 - Spichlerz, drewn., pocz. XX w.,
8. Spichlerz nr 40, drewn., pocz. XX w.,
9. Dom nr 48, drewn., pocz. XX w.,
10. Spichlerz nr 58, drewn., pocz. XX w.,
11. Dom nr 66, drewn., pocz. XX w.,
12. Dom nr 68, drewn., pocz. XX w.,
13. Dom nr 84, drewn., pocz. XX w.,
14. Dom nr 94, drewn., pocz. XX w.,
15. Zagroda nr 107
 - Dom, drewn., pocz. XX w.,
 - Obora, drewn., pocz. XX w.,
 - Spichlerz, drewn., pocz. XX w.,
16. Dom nr 112, drewn. pocz. XX w.,
17. Spichlerz nr 144, drewn. pocz. XX w.,
18. Dom nr 178, drewn., pocz. XX w.,
19. Dom nr 180, drewn., pocz., XX w.,
20. Zagroda nr 198:
 - Dom, drewn., pocz. XX w.,
 - Spichlerz, drewn., pocz. XX w.,

KĄKOLEWNICA UL. PÓLNOCNA

Cmentarze

1. Cmentarz rzymskokatolicki, nieczynny, 1846 r.
2. Cmentarz parafialny rzymskokatolicki, czynny, 1922r.
3. Mogiła zbiorowa z II wojny Światowej (Uroczysko Baran)

Kapliczki

1. Kapliczka przydrożna I, mur., pocz., XX w.,
2. Kapliczka przydrożna II, mur., pocz., XX w.,

Budownictwo ludowe

1. Spichlerz nr 18, drewn., pocz. XX w.,
2. Spichlerz nr 24, drewn., pocz. XX w.,
3. zagroda nr 28
 - Spichlerz, drewn., pocz. XX w.,
 - Dom, drewn., pocz. XX w.,
4. Dom nr 48, drewn., pocz. XX w.,
5. Spichlerz nr 80, drewn., pocz. XX w.,
6. Spichlerz nr 104, drewn., okres międzywojenny

KĄKOLEWNICA UL. RUDNIK

1. Cmentarz parafialny nieczynny, XIX w.,

Budownictwo ludowe

1. Dom nr 49, drewn., okres międzywojenny
2. Dom nr 61, drewn., okres międzywojenny

KĄKOLEWNICA UL. WSCHODNIA

Budownictwo ludowe

1. Dom nr 3, drewn., pocz. XX w.,
2. Spichlerz nr 13, drewn., pocz. XX w.,
3. Dom nr 44, drewn., k. XIX w.,
4. Dom nr 49, drewn., k. XIX w.,
5. Dom nr 51, drewn., okres międzywojenny
6. Zagroda nr 57:
 - Dom, drewn., okres międzywojenny
 - Spichlerz, drewn., okres międzywojenny
7. Zagroda nr 67:
 - Dom, drewn., pocz. XX w.,
 - Obora, drewn., pocz. XX w.,
 - Spichlerz, drewn., pocz. XX w.,

LIPNIAKI

Budownictwo ludowe

1. Dom nr 1, drewn., okres międzywojenny
2. Spichlerz nr 6, drewn., pocz. XX w.,
3. Spichlerz nr 7, drewn., pocz. XX w.,
4. Dom nr 14, drewn., pocz. XX w.,
5. Dom nr 19, drewn., pocz. XX w.,
6. Dom nr 20 drewn., pocz. XX w.,
7. Dom nr 26, drewn., okres międzywojenny
8. Zagroda nr 27:
 - dom drewn., okres międzywojenny
 - spichlerz drewn., okres międzywojenny
9. Dom nr 31, drewn., okres międzywojenny
10. Dom nr 40, drewn., okres międzywojenny
11. Dom nr 41 drewn., okres międzywojenny
12. Dom nr 55 drewn., okres międzywojenny

MOŚCISKA

Kapliczki

1. Kapliczka przydrożna mur., pocz. XX w.,

Budownictwo ludowe

1. Dom nr 31, drewn., okres międzywojenny

MIŁOLAS

1. Pomnik żołnierzy AK 1992 r.

OLSZEWNICA

Kapliczki

1. Kapliczka przydrożna I z figurką Pana Jezusa, mur., pocz. XX w.,
2. Kapliczka przydrożna II z figurką św. Antoniego, mur., XIX/ XX w.,
3. Kapliczka przydrożna III Okrągła, mur., XIX/ XX w.,

Budownictwo ludowe

1. Spichlerz nr 81, drewn., okres międzywojenny
2. Dom nr 86, drewn., k. XIX
3. Dom nr 132, drewn., okres międzywojenny

POLSKOWOLA

Zespół kościoła paraf., rzym. – kat. p.w św. Jana Ewangelisty

1. Kościół paraf., czynny 1921r.
2. Kostnica drewn., 1921 r.
3. Plebania, drewn., okres międzywojenny
4. Wikariat, drewn., okres międzywojenny
5. Dzwonnica 1920 r.
6. Kapliczka z figurą Pana Jezusa, 1946 r.

Cmentarze

1. Cmentarz prawosławny nieczynny, XIX w.,
2. Cmentarz rzymskokatolicki czynny, 1920 r.

Kapliczki

1. Kapliczka przydrożna, mur., pocz. XX w.,
2. Kapliczka przydrożna, mur., 1909 r.

Budownictwo ludowe

1. Dom nr 47, drewn., pocz. XX w.,
2. Dom nr 49 drewn., okres międzywojenny

3. Dom nr 72 drewn., okres międzywojenny
4. Dom nr 73 drewn., okres międzywojenny
5. Dom nr 87 drewn., pocz. XX w.,
6. Dom nr 123 drewn., pocz. XX w.,
7. Dom nr 132 drewn., pocz. XX w.,
8. Dom nr 135 drewn., pocz. XX w.,
9. Dom nr 144 drewn., pocz. XX w.,
10. Dom nr 149 drewn., okres międzywojenny
11. Dom nr 154, drewn., pocz. XX w.,
12. Dom nr 182 drewn., okres międzywojenny
13. Dom nr 198 drewn., pocz. XX w.,
14. Dom nr 199 drewn., pocz. XX w.,

SOKULE

Kapliczki

1. Kapliczka przydrożna, mur., 1909 r.

Budownictwo ludowe

1. Dom nr 10, drewn., pocz. XX w.,
2. Dom nr 11, drewn., okres międzywojenny
3. Dom nr 20, drewn., okres międzywojenny
4. Dom nr 23, drewn., okres międzywojenny
5. Stodoła nr 25, drewn., pocz. XX w.,

TURÓW

Kapliczki

1. Kapliczka I, mur., pocz. XX w.,
2. Kapliczka II, mur., pocz. XX w.,
3. Kapliczka III, mur., 1934 r.
4. Kapliczka przydrożna mur., 1924 r

Zespół kościoła paraf., rzym – kat. p.w. św. Antoniego

1. Kościół, mur., 1937 r.
2. Plebania, drewn. /otynk./, 1937 r.

Cmentarze

1. Cmentarz rzym. – kat. założony w 1 poł. XX w., czynny

Pozostałości zespołu dworsko – ogrodowego:

1. Kompozycja ogrodowa zachowana w formie szczątkowej / aleja dojazdowa, pojedyncze stare drzewa, staw./

Budownictwo ludowe

1. Zespół leśniczówki:
 - Dom drewn., pocz. XX w.,
 - Wozownia, drewn., pocz. XX w.,
2. Zagroda nr 60:
 - Dom/dawna leśniczówka/, drewn., pocz. XX
 - Spichlerz, drewn., pocz. XX
3. Dom nr 71, drewn., okres międzywojenny
4. Dom nr 145, drewn., okres międzywojenny
5. Dom nr 159, drewn., okres międzywojenny
6. Dom nr 162, drewn., okres międzywojenny
7. Zagroda nr 185:
 - Spichlerz, drewn., okres międzywojenny
 - Stodoła, drewn., okres międzywojenny
8. Spichlerz nr 189, drewn., okres międzywojenny
9. Spichlerz nr 211, drewn., okres międzywojenny

WYGNANKA

Kapliczki

1. Kapliczka przydrożna, mur., 1879 r.
2. Kapliczka przydrożna, mur., XIX/XX w.,
3. Kapliczka przydrożna, mur., 1915 r.

Cmentarze

1. Cmentarz epidemiczny

Budownictwo ludowe

1. Dom nr 3, drewn., okres międzywojenny
2. Dom nr 21, drewn., okres międzywojenny
3. Spichlerz nr 59, drewn., pocz. XX w.,

ZOSINOWO

Budownictwo ludowe

1. Spichlerz nr 9, drewn., okres międzywojenny
2. Spichlerz nr 13, drewn., okres międzywojenny
3. Zagroda nr 17:
 - Spichlerz drewn., okres międzywojenny
 - Stodoła drewn., okres międzywojenny
 - Obora drewn., okres międzywojenny
4. Dom nr 18, drewn., okres międzywojenny

ŻAKOWOLA POPRZECZNA

Budownictwo ludowe

1. Dom nr 5, drewn., k. XIX w.,
2. Dom nr 9, drewn., pocz. XX w.,
3. Zagroda nr 34:
 - Dom, drewn., pocz. XX w.,
 - Spichlerz, drewn., pocz. XX w.,
8. Dom nr 35, drewn., pocz. XX w.,

ŻAKOWOLA RADZYŃSKA

Kapliczki

1. Kapliczka przydrożna, mur., pocz. XX w.,

Budownictwo ludowe

1. Dom nr 8, okres międzywojenny
2. Dom nr 9, okres międzywojenny
3. Dom nr 20, drewn., pocz. XX w.,
4. Dom nr 21, drewn., pocz. XX w.,
5. Dom nr 51, drewn., pocz. XX w.,

ŻAKOWOLA STARA

Kapliczki

1. Kapliczka przydrożna, mur., 1905 r.
2. Kapliczka przydrożna, mur., 1910 r.

Budownictwo ludowe

1. Dom nr 10, drewn., pocz. XX w.,
2. Dom nr 13, drewn., pocz. XX w.,
3. Dom nr 14, drewn., pocz. XX w.,
4. Dom nr 19, drewn., pocz. XX
5. Dom nr 21, k. XIX w.,
6. Dom nr 31, drewn., okres międzywojenny
7. Dom nr 51, drewn., pocz. XX w.,
8. Dom nr 52, drewn., pocz. XX w.,
9. Dom nr 53, drewn., pocz. XX w.,
10. Dom nr 54, drewn., pocz. XX w.,

Spis stanowisk na obszarze AZP 62-81

L.p	Miejscowość	Nr stan.	Rodzaj stanowiska
1	Brzozowica Duża	55	osada: XVIII w.
2	Brzozowica Duża	56	osada: Nowożytność XVII w., śląd osadniczy XVIII w.
3	Brzozowica Duża	57	śląd osadniczy: wczesne średniowiecze XI-XII w., śląd osadniczy: późne średniowiecze XIV/XV w., osada XVII w., osada: XVIII w.

Spis stanowisk na obszarze AZP 63-82

L.p	Miejscowość	Nr stan.	Rodzaj stanowiska
1	Brzozowica Mała	5	śląd osadnictwa: starożytność
2	Olszewnica	2	śląd osadnictwa: mezolit, śląd osadnictwa: epoka kamienia- epoka żelaza, śląd osadnictwa: starożytność
3	Olszewnica	3	śląd osadnictwa: mezolit, śląd osadnictwa: epoka kamienia- epoka żelaza, śląd osadnictwa: starożytność
4	Olszewnica	8	śląd osadnictwa: epoka kamienia – epoka żelaza, ślady osadnictwa: wczesna epoka brązu (k.trzcyniecka), ślady osadnictwa: wczesne średniowiecze, śląd osadnictwa: okres nowożytny
5	Olszewnica	9	osada: epoka kamienia- epoka żelaza, osada: epoka brązu- wczesna epoka żelaza, śląd osadnictwa: wczesne średniowiecze
6	Olszewnica	10	śląd osadnictwa: epoka kamienia- wczesna epoka żelaza
7	Polskowola	1	cmentarzysko: średniowiecze-okres nowożytny
8	Polskowola	4	śląd osadnictwa: Epoka kamienia-epoka żelaza
9	Polskowola	6	śląd osadnictwa: starożytność, śląd osadnictwa: późne średniowiecze
10	Polskowola	7	Nieokreślone

Stanowiska archeologiczne

Spis stanowisk na obszarze AZP 63-83

L.p	Miejscowość	Nr stan.	Rodzaj stanowiska
1	Rudnik	4	osada: wczesna epoka obrazu /k. trzciniecka
2	Rudnik	7	osada: epoka brązu- wczesna epoka żelaza
3	Wyganka	1	cmentarzysko: wczesne średniowiecze
4	Wyganka	3	śląd osadnictwa: starożytność
5	Wyganka	5	śląd osadnictwa: epoka kamienia-epoka brązu

Spis stanowisk na obszarze AZP 64-81

L.p	Miejscowość	Nr stan.	Rodzaj stanowiska
1	Lipniaki	9	ślady osadnictwa: epoka kamienia-epoka brązu
2	Lipniaki	10	ślady osadnictwa: starożytność, wczesne średniowiecze, osada: okres nowożytny XVII-XVIII w.
3	Lipniaki	11	ślady osadnictwa: wczesne średniowiecze
4	Lipniaki	12	nieokreślone
5	Lipniaki	13	śląd osadnictwa: epoka kamienia-epoka brązu, okres rzymski, osada: okres nowożytny XVII-XVIII w.

Spis stanowisk na obszarze AZP 64-82

L.p	Miejscowość	Nr stan.	Rodzaj stanowiska
1	Kąkolewnica	6	ślady osadnictwa: okres nowożytny
2	Kąkolewnica	7	śląd osadnictwa: okres nowożytny
3	Kąkolewnica	8	śląd osadnictwa: okres nowożytny
4	Turów	1	śląd osadnictwa: nieokreślone
5	Turów	2	cmentarzysko: wczesne średniowiecze
6	Turów	3	nieokreślone
7	Żakowola Poprzeczna	4	ślady osadnictwa: nieokreślone
8	Żakowola Poprzeczna	5	ślady osadnictwa: nieokreślone
9	Żakowola Poprzeczna	9	ślady osadnictwa: wczesne średniowiecze, ślady osadnictwa: okres nowożytny

Spis stanowisk na obszarze AZP 64-83

L.p	Miejscowość	Nr stan.	Rodzaj stanowiska
1	Kąkolewnica	25	ślady osadnictwa: epoka kamienia- epoka żelaza, ślady osadnictwa: okres nowożytny
2	Kąkolewnica	26	ślady osadnictwa: epoka kamienia-epoka żelaza, ślady osadnictwa: nowożytny
3	Kąkolewnica	27	ślady osadnictwa: okres nowożytny
4	Turów	2	ślady osadnictwa: nieokreślone
5	Turów	3	cmentarzysko: wczesne średniowiecze
6	Turów	5	cmentarzysko: nieokreślone
7	Żakowola Poprzeczna	28	osada: starożytność, ślady osadnictwa: okres nowożytny
8	Żakowola Stara	4	ślad osadnictwa: późne średniowiecze, okres nowożytny
9	Żakowola Stara	6	ślad osadnictwa: nieokreślone
10	Żakowola Stara	7	ślad osadnictwa: nieokreślone
11	Żakowola Stara	29	ślad osadnictwa: epoka kamienia-epoka żelaza, ślady osadnictwa: starożytność, ślad osadnictwa: późne średniowiecze – okres nowożytny
12	Żakowola Stara	30	ślady osadnictwa: późne średniowiecze – okres nowożytny, ślad osadnictwa: okres nowożytny

Spis stanowisk na obszarze AZP 65-82

L.p	Miejscowość	Nr stan.	Rodzaj stanowiska
1	Turów	2	cmentarzysko: nieokreślone
2	Turów	4	ślad osadnictwa: nieokreślone
3	Turów	5	osada: k. zarubiniecka/okres lateński-okres rzymski/ grodzisko: wczesne średniowiecze, XI w, XII - XIII w.
4	Turów	8	osada: okres nowożytny
5	Turów	9	ślad osadnictwa: starożytność, wczesne średniowiecze, ślady osadnictwa: okres nowożytny

6	Turów	10	ślad osadnictwa: epoka żelaza, osada: okres nowożytny
7	Turów	11	ślad osadnictwa: wczesne średniowiecze, ślad osadnictwa: epoka kamienia- żelaza, osada: okres nowożytny
8	Turów	12	ślad osadnictwa: starożytność- wczesne średnio- wiecze, ślad osadnictwa: epoka żelaza, ślad osadnictwa: późne średniowiecze, okres nowo- żytny
9	Turów	13	ślad osadnictwa: epoka żelaza, ślad osadnictwa okres nowożytny
10	Turów	14	ślad osadnictwa: epoka kamienia- epoka żelaza, ślad osadnictwa: wczesne średniowiecze, ślad osadnictwa: okres nowożytny
11	Turów	15	ślad osadnictwa: epoka żelaza, ślad osadnictwa: starożytność – wczesne średnio- wiecze

Spis stanowisk na obszarze AZP 63-81

L.p	Miejscowość	Nr stan.	Rodzaj stanowiska
1	Mościska	62	ślad osadnictwa: starożytność, ślad osadnictwa: wczesne średniowiecze XI- XII w., osada: późne średniowiecze – okres nowożytny
2	Mościska	63	ślad osadnictwa: epoka kamienia-żelaza, wczesne średniowiecze XI w., osada: starożytność
3	Mościska	64	ślad osadnictwa: neolit, ślad osadnictwa: starożytność, ślad osadnictwa: wczesne średniowiecze
4	Mościska	65	ślad osadnictwa: mezolit
5	Mościska	66	ślad osadnictwa: starożytność, ślad osadnictwa: wczesne średniowiecze XIXII w., ślad osadnictwa: późne średniowiecze XIV-XV w., osada: okres nowożytny XVI-XVIII w.
6	Mościska	67	ślad osadnictwa: epoka brązu-wczesna epoka żelaza,

			śląd osadnictwa: wczesne średniowiecze XIII w., śląd osadnictwa: późne średniowiecze XIV-XV w., śląd osadnictwa: okres nowożytny XVII-XVIII w.
7	Mościska	68	śląd osadnictwa: neolit
8	Mościska	69	śląd osadnictwa: starożytność
9	Mościska	70	osada: starożytność, śląd osadnictwa: wczesne średniowiecze XIX w., śląd osadnictwa: okres nowożytny XVI-XVIII w.
10	Mościska	71	śląd osadnictwa: epoka kamienia- epoka brązu, śląd osadnictwa: wczesne średniowiecze XIX w.
11	Mościska	72	śląd osadnictwa: starożytność, śląd osadnictwa: wczesne średniowiecze, śląd osadnictwa: okres nowożytny XVI-XVIII w.
12	Mościska	73	śląd osadnictwa: epoka kamienia- epoka żelaza, śląd osadnictwa: wczesne średniowiecze XIX w.
13	Mościska	74	śląd osadnictwa: epoka kamienia- epoka żelaza, osada: starożytność, śląd osadnictwa: wczesne średniowiecze
14	Mościska	75	śląd osadnictwa: starożytność
15	Mościska	76	śląd osadnictwa: wczesne średniowiecze
16	Mościska	77	śląd osadnictwa: epoka kamienia- epoka żelaza, śląd osadnictwa: starożytność, śląd osadnictwa: wczesne średniowiecze
17	Olszewnica	37	śląd osadnictwa: epoka kamienia-epoka żelaza

18	Olszewnica	38	ślady osadnictwa: epoka kamienia-epoka żelaza, ślady osadnictwa: wczesna epoka brązu (k. trzciniecka), śląd osadnictwa: wczesne średniowiecze, śląd osadnictwa: okres nowożytny
19	Olszewnica	39	osada: epoka kamienia- epoka brązu, osada: epoka brązu-wczesna epoka żelaza, śląd osadnictwa: wczesne średniowiecze
20	Olszewnica	40	śląd osadnictwa: epoka kamienia-wczesna epoka żelaza
21	Olszewnica	41	śląd osadnictwa: starożytność, śląd osadnictwa: późne średniowiecze XV w.
22	Olszewnica	42	śląd osadnictwa: epoka kamienia- epoka żelaza
23	Olszewnica	43	osada: okres nowożytny XVI-XVIII w.
24	Olszewnica	44	śląd osadnictwa: epoka kamienia
25	Olszewnica	45	śląd osadnictwa: późne średniowiecze XV w.
26	Olszewnica	46	śląd osadnictwa: neolit, śląd osadnictwa: epoka kamienia- epoka żelaza, śląd osadnictwa: Okres nowożytny XVII-XVIII w.
27	Olszewnica	47	śląd osadnictwa: neolit, obozowisko: epoka kamienia- epoka brązu, osada: starożytność, śląd osadnictwa: okres nowożytny XVII-XVIII w.
28	Olszewnica	48	śląd osadnictwa: epoka kamienia
29	Olszewnica	49	śląd osadnictwa: epoka kamienia- epoka żelaza
30	Sokule	50	śląd osadnictwa: epoka brązu
32	Sokule	51	śląd osadnictwa: mezolit
32	Sokule	52	śląd osadnictwa: epoka kamienia- epoka brązu, śląd osadnictwa: okres nowożytny XVII-XVIII w.

33	Sokule	53	śląd osadnictwa: epoka kamienia- epoka brązu
34	Sokule	54	śląd osadnictwa: kamienia-epoka brązu osada: okres nowożytny XVII-XVIII w.
35	Sokule	55	śląd osadnictwa: wczesne średniowiecze XIXII w.
36	Sokule	56	obozowisko: wczesna epoka brązu, śląd osadnictwa: wczesna epoka żelaza, osada: starożytność, śląd osadnictwa: późne średniowiecze XIV-XV w., osada: okres nowożytny XVII-XVIII w.
37	Sokule	57	śląd osadnictwa: epoka kamienia- epoka brązu
38	Sokule	58	osada: okres nowożytny XVII-XVIII w.
39	Sokule	59	śląd osadnictwa: wczesne średniowiecze XII - XIII w.
40	Sokule	60	śląd osadnictwa: późne średniowiecze XIV-XV w.
41	Sokule	61	śląd osadnictwa: epoka kamienia

15. Ochrona krajobrazu kulturowego.

15.1 Typologia krajobrazu.

Krajobraz kulturowy rozumiany jako wynik celowej działalności człowieka w środowisku przyrodniczym i przestrzennym powinien podlegać konserwacji, jako dobro wspólne stanowiące część cywilizacji, pamięci, wspólnej historii do przekazania przyszłym pokoleniom.

Konserwacja krajobrazu kulturowego dotyczy wartości przyrodniczych, regionalnych, ochrony wartości materialnych (obiekty, dzieła, twory), i niematerialnych (nazwy miejscowości, miejsca związane z tradycją), oraz dotyczy również zapewnienia udziału ludności miejscowej zamieszkującej dane obszary w podejmowanych przedsięwzięciach.

W strefie tej należy dążyć do utrzymania krajobrazu naturalnego, związanego przestrzenie z historycznymi założeniami ruralistycznymi. Zalecane jest poszanowanie układu wodnego,

szczególnie leżącego w obszarach ochrony krajobrazowej, przy pozostałościach dworskich w Jurkach oraz, w Turowie (zanikający). Pozwala na to dzisiejsze zainwestowanie terenu.

Na obszarach tych każda działalność powinna być prowadzona za pisemną zgodą WKZ, i powinna zmierzać do scalania przestrzennego i funkcjonalnego, zachowania zespołu i jego strukturalnych elementów.

Ochrona tych wartości powinna polegać na:

- Dalszym utrzymaniu zwartości zespołu przez zatrzymanie procesów rozprzestrzeniania się zabudowy rozproszonej.

15.2 Cele ochrony krajobrazu.

Ochrona krajobrazu kulturowego ma za zadanie:

- Zintegrowanie z rozwojem regionów i miejscowości z działaniami ekologicznymi oraz z konserwacją środowiska naturalnego.
- Zachowanie w krajobrazie kulturowym wszystkich elementów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz różnorodności treści historycznych, materialnych i duchownych dla: przekazu rodzimych, regionalnych i narodowych tradycji; ochrony przedmiotu badań naukowych w dziedzinie nauk przyrodniczych, geograficznych, historycznych, filozoficznych i estetycznych; edukacji społecznej.
- Konserwacji krajobrazu jako dobra wspólnego stanowiącego część cywilizacji, pamięci, wspólnej historii do przekazania przyszłym pokoleniom.

15.3 Zasady konserwacji krajobrazu kulturowego.

- Konserwacja powinna stanowić integralną część ogólnej polityki rozwoju gospodarczego, kulturalnego i społecznego. Powinna być jasno określona na wszystkich szczeblach planowania regionalnego, urbanistycznego, architektonicznego i w dziedzinie ochrony środowiska.
- Krajobraz ma charakter interdyscyplinarny i wymaga uczestnictwa wielu różnych specjalizacji w celu jego rozpoznania, określenia jego zasobów i metod jego ochrony.
- Krajobraz jest niepodzielny i powinno się wypracować właściwe prawa jego ochrony dla uniknięcia nakładania się kompetencji różnych służb nadzorujących zarządzanie krajobrazem.

- Przedmiotem ochrony jest zarówno sam krajobraz, jak i ludzie, którzy go zamieszkują a także ich potrzeby życiowe. Ochrona krajobrazu powinna łączyć się z jednocześnie utworzonym statusem społeczno-ekonomicznym dla danego regionu (co przejawia się w ulgach podatkowych prywatnych i przedsiębiorstw lub w dotacjach rządowych lub samorządowych).

14.4. Kierunki ochrony kulturowo-krajobrazowej.

Strefa ochrony kulturowo-krajobrazowej obejmuje większość istniejących na terenie gminy układów wsi o wyraźnie zarysowanej tożsamości kulturowej, harmonijnie wpisanej w naturalny krajobraz. W celu zachowania i podkreślenia tożsamości kulturowej tejsze strefy, jak i ochrony krajobrazu należy:

- a) Zachować istniejące obszary zabudowy wsi
- b) Zachować istniejącą wartościową zabudowę wraz z jej otoczeniem (układ działek, sposób ich zagospodarowania, istniejącą zielenią).
- c) Zachować istniejącą małą architekturę – kapliczek, krzyży i świątków przydrożnych.
- d) Ustanowić lokalne (gminne) wytyczne dotyczące form architektonicznych nowej zabudowy.
- e) Nowa zabudowa powinna być kształtowana w harmonii z tradycyjnym krajobrazem kulturowym gminy.
- f) Należy zachować relikty zabudowy drewnianej (historycznej). Na rozległych obszarach gminy poza wyznaczonymi strefami ochronnymi zasady kształtowania zabudowy mogą być mniej rygorystyczne.
- g) Istotne jest uwzględnienie zasady harmonijnego kształtowania krajobrazu kulturowego. Ewentualne nowe inwestycje mogące zakłócić harmonię, muszą być lokalizowane w miejscach nie eksponowanych, a w ich zagospodarowaniu należy uwzględnić sposób wpisania w otaczający pejzaż (np. obsadzenie komponowaną zielenią).

16. Stanowiska archeologiczne.

Działalność w zakresie ochrony stanowisk archeologicznych powinna być prowadzona w dwóch kierunkach. Po pierwsze niezbędna jest ochrona stanowisk archeologicznych o dużej wartości poznawczej. Można niewątpliwie zaliczyć do nich grodzisko w Turowie st. 2, Rudnik st. 1, 2 i 3 i te stanowiska powinny zostać objęte ścisłą ochroną konserwatorską, łącznie z wpisaniem ich do

rejestr zabytków. Pozostałe stanowiska pradziejowe i wczesnohistoryczne należy objąć ochroną konserwatorską. Drugim kryterium działań jest dążenie do uszczegółowienia rozpoznania archeologicznego. W tym celu potrzebne jest wydzielenie stref obserwacji archeologicznej w miejscach gdzie należy się spodziewać nowych odkryć. Niewątpliwie ważne jest również prowadzenie badań wykopaliskowych, szczególnie w przypadku zagrożenia stanowiska przez ewentualną inwestycję. Informacje uzyskane podczas tej działalności przyczynią się do poszerzenia wiedzy na temat najdawniejszych dziejów gminy jak również mogą się przyczynić do pełniejszego poznania struktury osadniczej północnej Lubelszczyzny. Konieczne jest kontynuowanie badań w ramach AZP oraz uzupełnienie ewidencji o stanowiska odkrywane przypadkowo (głównie w trakcie prowadzenia inwestycji budowlanych). Ewentualne znaleziska należy zgłaszać do służb konserwatorskich.

16.1. Strefy ochrony stanowisk archeologicznych.

Stanowiska zgrupowane w tych strefach posiadają duże walory poznawcze.

~~W obrębie tej strefy obowiązują zapisy:~~

- ~~▪ wszelkie zamierzenia dotyczące zagospodarowania związanego z pracami ziemnymi tych stref należy uzgadniać z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków na etapie koncepcji,~~
- ~~▪ wszelkie konieczne prace ziemne na tym obszarze wymagają zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.~~
- ~~▪ wszelkie konieczne prace ziemne prowadzone w obrębie stanowiska wymagają przeprowadzenia przedinwestycyjnych badań archeologicznych lub nadzoru archeologicznego w zależności od wytycznych konserwatorskich.~~

Strefa W - strefa ścisłej ochrony stanowisk archeologicznych (oznaczona granatową kropkową linią oraz literą „W”).

W obrębie tej strefy proponuje się następujące zapisy:

- należy wprowadzić zakaz prowadzenia prac ziemnych oraz wprowadzania na nich obszar obiektów kubaturowych. W szczególnych przypadkach prace ziemne należy poprzedzać badaniami wyprzedzającymi łącznie z przywróceniem terenu do stanu pierwotnego.
- wszelkie zamierzenia dotyczące zagospodarowania tych stref należy uzgodnić z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków na etapie koncepcji.
- wszelkie konieczne prace ziemne na tym obszarze wymagają zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Strefa OW - strefa ochrony stanowisk archeologicznych (oznaczona niebieską kropkową linią oraz literami „OW”).

W obrębie tej strefy proponuje się następujące zapisy:

- wszelkie prace ziemne należy uzgodnić z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków na etapie określania warunków zabudowy i zagospodarowania terenu.
- prace ziemne należy prowadzić pod nadzorem archeologiczno–konserwatorskim.
- w przypadku natrafienia podczas prac ziemnych na ślady obiektów archeologicznych należy wstrzymać prace na czas przeprowadzenia badań ratowniczych.

16.2. Strefa obserwacji archeologicznej OWD (oznaczona fioletową przerywaną linią).

Strefą tą objęto tereny o dużym skupisku istniejących stanowisk archeologicznych, jak również tereny domniemanych stanowisk archeologicznych wzdłuż dolin cieków wodnych wraz z ich stokami.

Konieczne jest kontynuowanie badań w ramach AZP oraz uzupełnienie ewidencji o stanowiska odkrywane przypadkowo (głównie w trakcie prowadzenia inwestycji budowlanych).

Ewentualne znaleziska należy zgłaszać do służb konserwatorskich.

W obrębie tej strefy obowiązują zapisy:

- Ochronie konserwatorskiej podlegają obszary o dużym nasyceniu znaleziskami archeologicznymi i stanowiska archeologiczne na obszarze gminy, oznaczone na rysunku planu.
- W przypadku natrafienia podczas prac ziemnych na ślady archeologiczne należy powiadomić Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i umożliwić podjęcie badań archeologicznych, przed przystąpieniem do dalszych prac inwestycyjnych.
- Wszelkie zamierzenia inwestycyjne na tych obszarach m.in. związane z budową nowych budynków i inwestycji liniowych (dróg, sieci, melioracji, infrastruktury technicznej) oraz kopalni kruszywa i stawów hodowlanych, którym towarzyszą prace ziemne i przekształcenie naturalnego ukształtowania terenu – muszą być zgłaszane do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w celu uzyskania warunków i wytycznych konserwatorskich.

17. Ocena i waloryzacja poszczególnych stref obserwacji archeologicznej.

~~Strefa „W” – strefa ścisłej ochrony stanowisk archeologicznych.~~

Tym zapisem należy objąć stanowiska zgrupowane na mapie jako strefy 10 i 24. Stanowiska w obrębie tych stref posiadają formę terenową. Posiadają więc również walory krajobrazowe. Jednocześnie niezbędne jest wpisanie stanowisk Rudnik st.1, 2 i 3 oraz Turów st.2 do rejestru zabytków. W obrębie tej strefy proponuje się następujące zapisy:

- należy wprowadzić zakaz prowadzenia prac ziemnych oraz wprowadzania na nich obszar obiektów kubaturowych. W szczególnych przypadkach prace ziemne należy poprzedzać badaniami wyprzedzającymi łącznie z przywróceniem terenu do stanu pierwotnego.
- wszelkie zamierzenia dotyczące zagospodarowania tych stref należy uzgodnić z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków na etapie koncepcji.
- wszelkie konieczne prace ziemne na tym obszarze wymagają zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

~~**Strefa „OW” – strefa ochrony stanowisk archeologicznych.**~~

~~Tym zapisem należy objąć stanowiska zgrupowane na mapie jako strefy 2, 7, 8, 9, 18, 23. Stanowiska zgrupowane w tych strefach posiadają duże walory poznawcze. W obrębie tej strefy proponuje się następujące zapisy:~~

- ~~- wszelkie prace ziemne należy uzgodnić z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków na etapie określania warunków zabudowy i zagospodarowania terenu.~~
- ~~- prace ziemne należy prowadzić pod nadzorem archeologiczno-konserwatorskim.~~
- ~~- w przypadku natrafienia podczas prac ziemnych na ślady obiektów archeologicznych należy wstrzymać prace na czas przeprowadzenia badań ratowniczych.~~

~~**Strefa „OWD” – strefa obserwacji archeologicznej.**~~

~~Strefa ta powinna obejmować wszystkie pozostałe stanowiska archeologiczne oraz strefę dolin cieków wodnych wraz z ich sokami. W obrębie tej strefy proponuje się zapis:~~

- ~~- wszelkich pracach ziemnych należy powiadamiać Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na 7 dni przed ich rozpoczęciem.~~

18. Kierunki działań w zakresie dóbr kultury.

- konieczność zachowania zasobów kulturowych objętych ochroną prawną (ustanowione strefy ochrony konserwatorskiej), przy jednoczesnym zagrożeniu wynikającym z:
 - zachodzących przekształceń struktury funkcjonalno – przestrzennej obszarów wiejskich,
 - niekorzystnych tendencji w przekształcaniu zabudowy wsi,
 - obecnie małej wartości użytkowej i technicznej wielu cennych obiektów zabytkowych powodujące przekształcenie tych obiektów bez zachowania wymogów wynikających z ich ochrony;
- podnoszenie atrakcyjności przestrzeni publicznej, która stanowiłaby podstawy dla kształtowania wizerunku poszczególnych wsi,
- opracowanie „Studium wartości kulturowych gminy Kąkolewnica”.

19. Kierunki i zadania rozwoju infrastruktury społecznej i obszarów dla tych potrzeb

19.1 Tendencje demograficzne

Wariantowe prognozy demograficzne gminy Kąkolewnica

Analiza dotychczasowych zjawisk demograficznych oraz zakładane perspektywy rozwojowe gminy dają podstawę do następującej hipotezy wzrostu ludności gminy:

Wariant I – umiarkowany (średni przyrost ludności 5 osób rocznie, zahamowanie ujemnego salda przyrostu naturalnego i migracji).

Lata	2020	2030	2040
Ludność	7962	8012	8062

Wariant II – dynamiczny (średni przyrost ludności 10 osób rocznie)

Lata	2020	2030	2040
Ludność	8012	8112	8212

19.2 Kierunki przekształceń i rozwoju układu osadniczego

Charakterystyczną cechą terenów wiejskich gminy Kąkolewnica jest występująca prawie we wszystkich wsiach zabudowa mieszkaniowa wraz z budynkami rolniczymi. Domy jednorodzinne bez zagród, mają układ rozproszony i występują sporadycznie, towarzyszą im niewielkie działki, na których są usytuowane niewielkie budynki gospodarcze, ogródki warzywne i kwiatowe.

W zakresie osadnictwa, jako wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy ustala się:

- dla terenów położonych w granicach zabudowy wsi oraz istniejących terenów zainwestowanych położonych poza granicami:
 - adaptację istniejącej zabudowy siedliskowej i mieszkaniowej z dopuszczeniem jej uzupełnienia, wymiany, przebudowy i rozbudowy,
 - rozwój mieszkalnictwa, usług i przemysłu na terenach wskazanych do zainwestowania,
 - formę obiektów zgodną z kanonami architektury regionalnej,
 - nierozpraszanie zabudowy poza tereny jednostek osadniczych,
 - utrzymanie „ażurowości” zabudowy w obrębie jednostek osadniczych zwłaszcza w dolinach rzecznych (pozostawienie wolnych niewygrodzonych przestrzeni pomiędzy zabudową),
 - wyposażenie terenów w niezbędne urządzenia z zakresu infrastruktury technicznej w tym szczególnie porządkowanie gospodarki ściekowej,
 - dostosowanie do celów agroturystyki,
- dla obszarów rolniczo – rekreacyjnych:
 - rozwój zabudowy mieszkaniowej i usług nastawionych na obsługę rolniczej i turystyczno-wypoczynkowej funkcji,
 - porządkowanie, wymianę i przekształcenie istniejącej zabudowy siedliskowej dla stworzenia bazy wypoczynku agroturystycznego,
 - wyposażenie w niezbędne urządzenia z zakresu infrastruktury technicznej w tym szczególnie gospodarki ściekowej.

- w stosunku do istniejącej zabudowy kolonijnej:
 - adaptację istniejącej zabudowy siedliskowej i mieszkalnictwa z dopuszczeniem jej uzupełnienia, wymiany, przebudowy i rozbudowy,
 - lokalizowanie nowych siedlisk tylko w przypadkach ekonomicznie uzasadnionych (z wyłączeniem terenów specjalnych - chronionych),
 - dopuszcza się możliwość realizacji wielkotowarowych ferm hodowlanych ze względu na ich znaczną uciążliwość i trudności w zachowaniu wymaganych odległości od obiektów chronionych m. in. terenów zabudowy zagrodowej,
 - przekształcenie i przebudowa istniejącej zabudowy siedliskowej celem dostosowania do agroturystyki.

19.3. Kierunki przekształceń i rozwoju usług – wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

W stosunku do terenów **usług oświaty, kultury, usług zdrowia, usług sportu, usług handlu, rzemiosła usługowego, terenów administracji, usług turystyki, gastronomii oraz urządzeń usługowych rolnictwa** zakłada się:

- adaptację istniejącej zabudowy z dopuszczeniem jej uzupełnienia, wymiany, przebudowy i rozbudowy wraz z możliwością zmiany sposobu użytkowania,
- tereny położone w obrębie stref konserwatorskich podlegają rygorom wynikającym z ustawy o ochronie dóbr kultury, tj. wszelkie działania należy uzgodnić z WKZ – dotyczy to również zmiany sposobu użytkowania,
- wysokość obiektów usługowych winna być dostosowana do otaczającej zabudowy.

W stosunku do strefy zrównoważonego rozwoju turystyki zakłada się:

- zwiększenie ilości obiektów turystycznych głównie w oparciu o prywatne kwatery agroturystyczne, pensjonaty, campingi, pola namiotowe i biwakowe
- rozwój agroturystyki głównie przy wykorzystaniu istniejących zabudowań oraz dzięki możliwości pojedynczych gospodarstw oferujących zakwaterowanie, wyżywienie i organizację wolnego czasu
- rozwój indywidualnej zabudowy letniskowej i rekreacyjnej głównie w obrębie istniejącej zabudowy bądź poprzez harmonijne wpisanie w lokalny krajobraz

- rozwój turystyki pieszej i rowerowej wykorzystującej walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe tej części gminy przy jednoczesnym wytyczeniu szlaków pieszych i rowerowych oraz zorganizowaniu miejsc wypoczynku, punktów widokowych
- stworzenie możliwości uprawiania sportów oraz innych form czynnego spędzania czasu dzięki wzbogacaniu obszarów w urządzenia sportowo-rekreacyjne.
- rozwój zaplecza handlowego i gastronomicznego obsługującego turystykę oraz infrastruktury technicznej (oczyszczalnie ścieków, sieć kanalizacyjna i gazyfikacja)
- poprawę stanu dróg i zwiększenie dostępności komunikacyjnej obszarów
- podniesienie estetyki poprzez modernizację istniejących obiektów turystycznych, staranne zagospodarowanie ich otoczenia oraz poprzez rewaloryzację obiektów i zespołów zabytkowych.

19.4. Kierunki i zadania rozwoju ekonomicznego

Kierunki rozwoju przemysłu, rzemiosła produkcyjnego, składowania, budownictwa i transportu.

Adaptuje się istniejące zakłady przemysłowo-składowe z możliwością:

- rozbudowy, przebudowy i wymiany,
- zmiany funkcji użytkowania.

Zaleca się szczególnie:

- prowadzenie prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej w aspekcie ochrony środowiska,
- racjonalne wykorzystanie terenu pod produkcję i składy,
- prowadzenie właściwej gospodarki odpadami,
- ustalenie stref uciążliwości poszczególnych zakładów produkcyjnych.

20. Kierunki i zadania rozwoju komunikacji – wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

20.1. Układ drogowy

- funkcjonuje w oparciu o następujące kategorie dróg:
 - **droga ekspresowe S 19** – relacji (Grodno) granica państwa - Kuźnica – Sokółka – Korycin – Knyszyn – Dobrzyniewo Duże – Choroszcz – Siemiatycze – Lublin – Nisko – Rzeszów – Barwinek – granica państwa (Preszow).

- **droga Krajowe Nr 19** – zapewniająca połączenie granica państwa – Kuźnica – Białystok – Bielsk Podlaski – Międzyrzec Podlaski – Radzyń Podlaski – Kąkolewnica – Lubartów – Lublin-Rzeszów. Na odcinku Międzyrzec Podlaski – Kock ~~– Lubartów~~ (DK 48, węzeł „Kock Północ”) droga ta zaliczana jest do klasy GP (główna ruchu przyspieszonego),
- **drogi powiatowe** – zapewniające połączenie między powiatami i gminami oraz wewnątrz gminy,
- **drogi gminne** – zapewniające powiązania lokalne wewnątrz gminy.

Uzupełnieniem dróg gminnych będą istniejące drogi wiejskie – drogi wewnętrzne zapewniające dojazd do pól, które w „Studium” nie są wykazane.

W ramach przewidzianego ruchu turystycznego w „Studium” wydzielono trasy: rowerowe, piesze, jazdy konnej i kajakowe.

Na drogach gminnych i wewnętrznych zakłada się, że będzie odbywał się ruch rowerowy i pieszy, łącznie z ruchem kołowym.

Dla poszczególnych kategorii dróg należy zabezpieczyć parametry techniczne i szerokości pasów drogowych określonych w warunkach technicznych jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie.

Dla obszaru gminy komunikacją zbiorową będzie sieć linii autobusowych oraz minibusów. Zapleczem motoryzacji jest sieć stacji paliw i warsztatów naprawczych jak również zakłada się ich dalszą budowę w miarę wystąpienia potrzeb.

20.2. Droga Ekspresowa S 19

Stosownie do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 października 2009r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie sieci autostrad i dróg ekspresowych (Dz. U. z 2009r. nr 187 poz 1446) na kierunku istniejącej drogi krajowej nr 19 planowana jest budowa drogi ekspresowej S19 relacji (Grodno) granica państwa - Kuźnica – Białystok – ~~Sokolka~~ – ~~Korycin~~ – ~~Knyszyn~~ – ~~Dobrzyniewo Duże~~ – ~~Choroszcz~~ – Siemiatycze – Międzyrzec Podlaski – Kock – Lubartów -- Lublin – Kraśnik – Janów Lubelski - Nisko – Sokołów Małopolski - Rzeszów – Babica – Lutcza – Domaradz – Miejsce Piastowe – Dukla – Barwinek – granica państwa (Preszow).

Na zlecenie GDDKiA Oddziału w Lublinie została opracowana dokumentacja projektowa w stadium koncepcji programowej na budowę drogi ekspresowej 519 na odcinku Międzyrzec Podlaski (koniec obwodnicy) - Lubartów (z wyłączeniem obwodnicy Kocka i Woli Skromowskiej). Sporządzony został raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko dla inwestycji pn.: „Budowa drogi ekspresowej 519 na odcinku: granica województwa mazowieckiego i lubelskiego - węzeł „Lubartów” na obwodnicy m. Lublin (bez węzła) z wyłączeniem obwodnicy Międzyrzecza Podlaskiego, Kocka i Woli Skromowskiej”. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie wydał decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach dla projektu: „Budowa drogi ekspresowej S19 na odcinku: granica województwa mazowieckiego i lubelskiego - węzeł „Lubartów” na obwodnicy m. Lublin (bez węzła) z wyłączeniem obwodnicy Międzyrzecza Podlaskiego, Kocka i Woli Skromowskiej”. W przedmiotowej decyzji na odc. granica województwa mazowieckiego i lubelskiego - koniec I etapu obwodnicy Lubartowa z wyłączeniem obwodnicy Międzyrzecza Podlaskiego, Kocka i Woli Skromowskiej, został wskazany do realizacji wariant 3, który był rekomendowany. ~~Przez teren gminy Kąkolewnica planowanych jest 6 wariantów przebiegu drogi S19.~~ Preferowany wariant W3 wyrysowano na załączniku graficznym niniejszego Studium. Szerokość terenu pod planowany przebieg drogi ekspresowej S19 w liniach rozgraniczających, stosownie do § 6 i § 8 ust 3 rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999r. W sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. z 1999r. Nr 43 poz. 430) oraz z uwagi na wymagania związane z koniecznością zapewnienia rezerwy terenu pod m.in.: właściwy system odwodnienia, kanał technologiczny oraz zapewnienie możliwości wykonania właściwej obsługi komunikacyjnej przyległych terenów - powinna wynosić ok 100 ÷ 120m z odpowiednimi poszerzeniami np. w rejonie węzłów, przejazdów, MOP-ów, itp. Rezerwa terenu nie może być mniejsza od przewidywanej w dotychczas opracowywanej dokumentacji projektowej.

Dostępność komunikacyjna drogi ekspresowej S19 będzie możliwa wyłącznie na projektowanych węzłach drogowych. Na terenach przyległych do drogi S19 należy zapewnić obsługę komunikacyjną w oparciu o sieć dróg niższych kategorii oraz poprzez planowane drogi dojazdowe, przejazdy i węzły drogowe. Zgodnie z w/w rozporządzeniem Ministra TiGM z dnia 2 marca 1999r. Na drogach ekspresowych obowiązuje zakaz realizacji zjazdów.

~~Przez teren gminy Kąkolewnica planowanych jest 6 wariantów przebiegu drogi S19. W dniu 20.08.2009r. Odbyło się posiedzenie Komisji Oceny Przedsięwzięć Inwestycyjnych (KOPI)~~

~~przy Generalnym Dyrektorsze Dróg Krajowych i Autostrad, na którym wskazano do dalszych prac projektowych wariant W3 jako preferowany i który wyrysowano na załączniku graficznym niniejszego Studium.~~

Odnośnie terenów przeznaczonych na pobyt ludzi – oddział GDDKiA zaleca ich lokalizacje w większej odległości od drogi ekspresowej, natomiast na terenach przyległych do tej drogi – zaleca przyjęcie takiego przeznaczenia, na które nie mają wpływ ewentualne uciążliwości pochodzące od ruchu drogowego. Jednocześnie zaleca się stosowanie w planie miejscowym na terenach przyległych do drogi ekspresowej pasów zieleni izolacyjnej. W przypadku braku możliwości usytuowania budynków poza zasięgiem uciążliwości, w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego należy przewidzieć lokalizacje, na terenach przyległych do drogi ekspresowej poza jej pasem drogowym, odpowiednich elementów zabezpieczających zmniejszających uciążliwości poniżej poziomu ustalonego w odpowiednich przepisach. Ewentualne urządzenia i inne środki techniczne zmniejszające zakres uciążliwości ruchu drogowego powinny być realizowane staraniem i kosztem inwestora.

Dla pozostałych obiektów budowlanych oraz budynków nie przeznaczonych na pobyt ludzi odległość ta powinna być wyznaczona zgodnie z artykułem 43 pkt 1 ustawy o drogach publicznych z dnia 21 marca 1985r. (Dz. U. z 2007r. Nr 19 poz 115 – z późn. zm.), tj. od zewnętrznej krawędzi jezdni i wynosić:

- w terenie ~~zabudowanym~~ zabudowy – 20 m,
- poza terenem zabudowy – 40 m,

gdzie przez teren zabudowy należy rozumieć, zgodnie z definicją zawartą w § 3 ust. 2 w/w rozporządzenia Ministra TiGM z 1999r. Teren leżący w otoczeniu drogi, na którym dominują obszary o miejskich zasadach zagospodarowania lub przeznaczone pod takie zagospodarowanie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

20.3. Drogi krajowe

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 24 marca 2010r. W sprawie ustalenia przebiegu dróg krajowych w województwach dolnośląskim, lubelskim, ..., zachodniopomorskim (Dz. U. z 2010r. Nr 59 poz 371) i zarządzeniem nr 73 Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z dnia 2 grudnia 2008r. W sprawie nadania numerów drogom krajowym, w gra-

nicach administracyjnych gminy Kąkolewnica przebiega droga krajowa nr 19 (DK 19) relacji: granica państwa – Kuźnica – Białystok – Siemiatycze – Międzyrzec Podlaski – Kock – Lubartów – Lublin – Kraśnik – Janów Lubelski – Nisko – Sokołów Małopolski – Rzeszów - Babica – Luteza – Domaradz – Miejsce Piastowe – Dukla – Barwinek – granica państwa.

Zarządzeniem nr 83 Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z dnia 24 grudnia 2009r. zmieniającego zarządzenie w sprawie klas istniejących dróg krajowych, droga krajowa nr 19 na odcinku Międzyrzec Podlaski – Kock ~~—Lubartów—~~ (DK 48, węzeł „Kock Północ”) zaliczona została do klasy GP (główna ruchu przyspieszonego).

Szerokość drogi krajowej nr 19 w liniach rozgraniczających, zgodnie z §8 ust. 1 rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999r. W sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. z 1999r. Nr 43 poz. 430), nie może być mniejsza niż 25 m – jednakże z uwagi na dotychczasowe doświadczenie, lubelski oddział ~~GDDKiA~~ GDDKiA zaleca zwiększenie tej szerokości do min. 40 m.

W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego należy przewidzieć lokalizację wzdłuż istniejącej drogi krajowej kanału technologicznego o szerokości wystarczającej do umieszczenia w nim infrastruktury/ technicznej związanej i niezwiązanej z potrzebami zarządzania drogą lub potrzebami ruchu drogowego. Wymóg realizacji kanału technologicznego został wprowadzony do ustawy o drogach publicznych z dnia 2.1 marca 1985r. (Dz. U. z 2007r. nr 19 poz. 115 - z późn. zm.) - art. 39 ust. 6, na podstawie zapisów ustawy z dnia 7 maja 2010r. o wspieraniu usług i sieci telekomunikacyjnych (Dz. U. z 2010r. nr 106 poz. 675).

Obsługa komunikacyjna terenów przyległych do istniejącej drogi krajowej powinna spełniać wymagania zawarte w w/w rozporządzeniu Ministra TiGM z dnia 2 marca 1999r., a w szczególności § 9 ust. 1 pkt 3. Na terenach przyległych do drogi krajowej należy zapewnić obsługę komunikacyjną w oparciu o sieć dróg niższych kategorii, wprowadzić zakaz realizacji nowych zjazdów z drogi krajowej nr 19 oraz - po zrealizowaniu docelowej obsługi komunikacyjnej - likwidację zjazdów istniejących.

W oparciu o wymagania wynikające z § 11 oraz § 325 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2002r. nr 75 poz. 690 - z późn. zm.) lokalizowanie nowej zabudowy wzdłuż drogi krajowej powinno odbywać się poza zasięgiem uciążliwości powodowanych ruchem drogowym (m. in. hałasem, drganiami, zanieczyszczeniami powietrza), tj. w odpowiedniej

odległości od drogi krajowej. W przypadku braku możliwości usytuowania budynków poza zasięgiem uciążliwości, w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego należy przewidzieć lokalizację, na terenach przyległych do drogi krajowej poza jej pasem drogowym, odpowiednich elementów zabezpieczających zmniejszających uciążliwości poniżej poziomu ustalonego w odpowiednich przepisach. Ewentualne urządzenia i inne środki techniczne zmniejszające zakres uciążliwości ruchu drogowego powinny być realizowane staraniem i na koszt inwestora.

Odnośnie terenów przeznaczonych na pobyt ludzi - tutaj Oddział GDDKiA zaleca ich lokalizowanie w większej odległości od drogi krajowej, natomiast na terenach przyległych do tej drogi zaleca przyjęcie takiego przeznaczenia, na które nie mają wpływu ewentualne uciążliwości pochodzące od ruchu drogowego. Jednocześnie zaleca się sytuowanie w planie miejscowym na terenach przyległych do drogi krajowej pasów zieleni izolacyjnej.

Dla pozostałych obiektów budowlanych oraz budynków nie przeznaczonych na pobyt ludzi odległość ta powinna być wyznaczona zgodnie z art. 43 pkt 1 ustawy o drogach publicznych z dnia 21 marca 1985r. (Dz. U. z 2007r. nr 19 poz. 115 - z późn. zm.), tj. od zewnętrznej krawędzi jezdni i wynosić:

dla dróg krajowych ogólnodostępnych:

- min. 10 m w terenie zabudowy,
- min. 25 m poza terenem zabudowy,

gdzie przez teren zabudowy należy rozumieć, zgodnie z definicją zawartą w § 3 ust. 2 w/w rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki z 1999r., teren leżący w otoczeniu drogi, na którym dominują obszary o miejskich zasadach zagospodarowania lub przeznaczone pod takie zagospodarowanie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Ponadto planowana zabudowa przy drogach krajowych powinna uwzględniać wymagania art. 42 cytowanej powyżej ustawy o drogach publicznych z dnia 21 marca 1985r.

Szczególną uwagę należy zwrócić na zapisy odnoszące się do:

- ↗ sytuowania ogrodzeń oraz obiektów budowlanych i urządzeń infrastruktury technicznej związanych z zabudową mieszkaniową - z zachowaniem wymagań ustawy o drogach publicznych, poza liniami rozgraniczającymi drogi krajowej,
- ↗ lokalizowania reklam zgodnie z przepisami w/w ustawy o drogach publicznych,
- ↗ odległości między skrzyżowaniami dróg krajowych z innymi drogami publicznymi zgodnie z wymaganiami w/w rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki

Morskiej w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie,

- ▲ obowiązku uzgodnienia z zarządcą drogi możliwości obsługi komunikacyjnej w sytuacjach wymienionych w art. 93 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r, o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2010r. nr 102 poz. 651 - z późn. zm.) oraz w art. 35 ust. 3 ustawy o drogach publicznych z dnia 21 marca 1985r. (Dz. U. z 2007r. nr 19 poz. 115 - z późn. zm.).

20.4. Drogi powiatowe

Klasy „Z” o szerokości w liniach rozgraniczających 20 m.

Minimalna odległość obiektów budowlanych od zewnętrznej krawędzi jezdni wynosi:

- w terenie zabudowanym – 8 m,
- poza terenem zabudowy – 20 m,

Dla tej kategorii dróg należy zabezpieczyć parametry techniczne i szerokości pasów drogowych określonych w warunkach technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie.

20.5. Drogi gminne

Klasy „L” o szerokości w liniach rozgraniczających w terenie zabudowanym 12 m, poza terenem zabudowy 15 m,

- przednia linia zabudowy na terenie zabudowy min. 6 m od zewnętrznej krawędzi jezdni,
- poza terenem zabudowanym 15 m od zewnętrznej krawędzi jezdni.

Dla tej kategorii dróg należy zabezpieczyć parametry techniczne i szerokości pasów drogowych określonych w warunkach technicznych jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie.

19.6. Drogi dojazdowe.

W rysunku „Studium ...” nie pokazano dróg dojazdowych ale zakłada się możliwość ich realizacji w ekonomicznie i organizacyjnie uzasadnionych przypadkach. Ich szerokość w liniach rozgraniczających ustala się na 6 –8m.

19.7. Szlaki rowerowe, piesze i kajakowe

W „Studium ...” zaproponowano układ głównych szlaków rowerowych, pieszych i kajakowych o funkcji rekreacyjnej, prowadzących głównie do terenów o funkcjach rekreacyjnych i ciekawych przyrodniczo.

Realizacja tych ciągów może być prowadzona sukcesywnie, adekwatnie do występujących potrzeb. *Dopuszcza się możliwość modyfikacji przebiegu proponowanych szlaków oraz uzupełniania proponowanego układu o dodatkowe trasy.*

Szlaki :

- **ROWEROWE** - oznaczone literami „ TR” i linią przerywaną ciemno różową.
Trasę rowerową proponuje się wyznaczyć na trasie Polskowola – Kąkolewnica - Żakowola Stara i Turów.
- **PIESZE** - oznaczone literami „ TP” i linią różową.
Trasę pieszą proponuje się na trasie Lipniaki - Kąkolewnica – Żakowola Poprzeczna i Turów.
- **JAZDY KONNEJ** - oznaczonej literami „ TK” i linią *jasno kropkowaną różową*.
Trasę jazdy konnej proponuje się wyznaczyć w rejonie: Brzozowicy Dużej, na wschód od Kąkolewnicy w kierunku Żakowoli Poprzecznej i Starej, w rejonie miejscowości Miłolas.
- **KAJAKOWE** - oznaczonej literami „ TTK” i linią *fioletową przerywaną kropkową*.
Trasę kajakową proponuje się wyznaczyć zgodnie z przebiegiem koryta rzeki Krzna Południowa.

19.8. Kierunki działania

- modernizacja, przebudowa i budowa dróg celem osiągnięcia ich parametrów do zakładanych kategorii dróg,

- realizacja układu komunikacyjnego przy respektowaniu zasad ochrony środowiska (pasy ochronne zieleni niskiej i wysokiej, miejsca parkingowe).

19.9. Komunikacja kolejowa

W „Studium ...” wskazano przebieg linii kolejowej Berlin – Moskwa. Długość linii kolejowej przez teren gminy wynosi 5,3km. Nie przewiduje się rozbudowy tego odcinka na terenie Gminy Kąkolewnica.

21. Kierunki działania w dziedzinie gospodarki odpadami

21.1. Działania zmierzające do zapobiegania powstawaniu odpadów, ograniczenia ilości odpadów oraz ich negatywnego oddziaływania na środowisko.

Zadaniem priorytetowym w gospodarce odpadami jest zgodnie z zapisami „Planu gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2017” podjęcie działań zmierzających do zapobiegania powstawania odpadów, ograniczenia ilości odpadów oraz ich negatywnego oddziaływania na środowisko poprzez:

- intensyfikację działań edukacyjno – informacyjnych promujących zapobieganie powstawania odpadów oraz właściwe postępowanie z wytworzonymi odpadami.
- promowanie wykorzystywania produktów wytwarzanych z materiałów odpadowych poprzez odpowiednie działania promocyjne i edukacyjne.
- wspieranie wprowadzania niskoodpadowych technologii produkcji oraz zapewniających wykorzystanie możliwie wszystkich składników stosowanych surowców.
- promowanie wdrażania czystych technologii i systemów zarządzania środowiskowego.
- wspieranie działań polegających na ponownym wykorzystaniu produktów z odzysku.

W oparciu o wojewódzki plan gospodarki odpadami podejmowane będą działania obejmujące:

- objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych, w tym zbieraniem selektywnym 100% mieszkańców gminy,
- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji unieszkodliwianych przez ich składowanie,

- zwiększenie poziomu wiedzy mieszkańców gminy i przedsiębiorstw dotyczącej gospodarki zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym oraz uregulowaniami prawnymi w tym zakresie,
- upowszechnienie systemu zbierania przedterminowych lekarstw z gospodarstw domowych na obszarze całej gminy,
- całkowite wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów
- planuje się utworzenie Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych w miejscowościach: Kąkolewnica, obręb Kąkolewnica Południowa i obręb Kąkolewnica Wschodnia, Brzozowica Duża, Turów. W Punktach Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych będą przyjmowane odpady komunalne z terenu Gminy Kąkolewnica, zgodnie z Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Kąkolewnica “.

21.2. Działania w zakresie gospodarki odpadami

Głównym aktem prawnym regulującym gospodarkę odpadami jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2010 r. Nr 185 poz. 1243 z późn. Zm.). Ustawa określa zasady postępowania z odpadami w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Podstawowe znaczenie ma zapobieganie powstawaniu odpadów, ograniczanie ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływanie na środowisko, a także odzysk lub unieszkodliwienie odpadów.

Dla osiągnięcia celów założonych w Polityce Ekologicznej Państwa oraz realizacji podstawowych zasad racjonalnej gospodarki odpadami, a także stworzenia w kraju zintegrowanej sieci instalacji gospodarowania odpadami, na szczeblu krajowym i wojewódzkim opracowywane są plany gospodarki. Na poziomie kraju politykę w zakresie gospodarki odpadami wyznacza Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014 przyjęty przez Radę Ministrów dnia 24 grudnia 2010 r., natomiast na poziomie województwa jest to „Plan gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2017” uchwalony przez Sejmik Województwa Lubelskiego w dniu 30 lipca 2012 r. „Plan gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2017” dotyczy odpadów wytworzonych na obszarze województwa oraz przywożonych na jego obszar, w tym odpadów komunalnych, odpadów ulegających biodegradacji, odpadów opakowaniowych odpadów niebezpiecznych. Dokument wyznacza cele z zakresu gospodarki odpadami obejmujące lata 2012-2017 oraz perspektywnie okres 2018-2023.

W planie województwo lubelskie podzielone zostało na 9 regionów gospodarki odpadami komunalnymi, w których określono instalacje regionalne oraz instalacje zastępcze służące zagospodarowaniu odpadów komunalnych.

Gmina Kąkolewnica należy do Regionu Północno – Zachodniego i wchodzi w skład Związku Komunalnego Gmina Powiatu Radzyńskiego, który zawarł umowę z Województwem Lubelskim, Zarządem Województwa, o dofinansowanie Projektu: „Budowa zakładu zagospodarowania odpadów komunalnych „Adamki” w miejscowości Biała g. Radzyń Podlaski” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2001 – 2013, Osi Priorytetowej VI Środowisko i czysta energia, Działanie 6.1 Ochrona i kształtowanie środowiska, Kategoria II: Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi, współfinansowanego ze środków europejskich. Zakład ten został wyznaczony w „Planie gospodarki odpadami dla województwa Lubelskiego 2017” jako instalacja regionalna dla regionu Północno- Zachodniego.

Nowelizacja ustawy o utrzymanie czystości i porządku w gminach, przyjęta przez Sejm w dniu 1 lipca 2011 r. wprowadza cały szereg istotnych zmian do systemu gospodarki odpadami komunalnym. Nakłada nowe obowiązki na samorządy, podmioty odbierające odpady komunalne oraz na właścicieli nieruchomości. Nowy system ma zacząć funkcjonować najpóźniej 1 lipca 2013 roku. Gmina jest na etapie przygotowań do wprowadzenia tych zmian.

22. Kierunki rozwoju elektroenergetyki – wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Aktualnie przy niewielkich zabiegach remontowych istniejących urządzeń elektroenergetycznych, istnieje możliwość pełnego zaspokojenia potrzeb na energię elektryczną, w związku z tym zaleca się:

- stosowanie, w przypadku konieczności prowadzenia linii napowietrznej WN w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowo – usługowej, rozwiązań technicznych i normatywnych stref ochronnych, zmniejszających do minimum wpływ ww. linii na ludzi i środowisko,
- stosowanie do przesyłu energii elektrycznej w zakresie SN 15 kV linii kablowych na terenach intensywnie zabudowanych objętych ochroną konserwatorską i ekologiczną,
- stosowanie układów dwutorowych linii SN na terenach intensywnego zainwestowania,
- wprowadzenie nowoczesnych rozwiązań technicznych w budowie linii napowietrznych (np. linie SN, NN i telekomunikacyjna na wspólnych słupach),

- utrzymanie rezerw terenów pod urządzenia elektroenergetyczne w opracowaniach planistycznych.

23. Energetyka słoneczna.

Energia słoneczna jest najmniej popularną w wykorzystaniu formą energii. Kluczowe znaczenie w aspekcie możliwości wykorzystania energii słonecznej posiadają: usłonecznienie i natężenie promieniowania słonecznego. Suma usłonecznienia na Lubelszczyźnie kształtuje się na poziomie 1500-1700 godzin w ciągu roku. Natomiast średnie promieniowanie słoneczne wynosi 10,0 – 10,25 MJ/m²/d i zmienia się w zakresie od 1 MJ/m²/d w grudniu do 23 MJ/m²/d w czerwcu i lipcu. We wschodniej części Lubelszczyzny średnie roczne całkowite promieniowanie przekracza 3800 MJ/m². Gmina Kąkolewnica należy do strefy o najsilniejszym wysokim usłonecznieniu, które kształtuje się między 1650 a 1700 h/rok, a roczne promieniowanie całkowite przekracza 3800 MJ/m². Kąkolewnica zaliczana jest do drugiego rejonu (RII) dopływu energii słonecznej w Polsce a więc posiada bardzo korzystne uwarunkowania rozwoju energetyki słonecznej. Energia pozyskiwana ze słońca może być wykorzystywana do celów grzewczych (ogrzewania pomieszczeń, ogrzewania wody użytkowej), produkcji prądu (w przypadku modułów fotowoltaicznych). Pozyskiwanie tego typu energii jest dość przystępne zarówno dla użytkowników indywidualnych jak i większych inwestorów. Pozyskiwana w ten sposób energia stanowi alternatywę dla tradycyjnych metod grzewczych, i zapobiega nadmiernej emisji spalin.

23.1. Ograniczenia energetyki słonecznej.

Możliwości rozwoju energetyki słonecznej uwarunkowane są nie tylko występowaniem odpowiednich warunków solarnych, ale także regulacjami prawnymi w zakresie ochrony przyrody. Ograniczenia prawne dotyczą w szczególności dostosowania skali realizowanych przedsięwzięć do lokalnych uwarunkowań oraz wykluczenie inwestycji na obszarach o najwyższych rygorach ochrony. W gminie Kąkolewnica poza Obszarem Radzyńskiego Chronionego Krajobrazu nie występują tereny chronione które mogły by wykluczyć lokalizację tego typu inwestycji. Jedynie wobec braku uzasadnienia ekonomicznego lokalizowania dużych elektrowni słonecznych (rozbudowanych systemów kolektorów słonecznych usytuowanych samodzielnie w terenie) i możliwość ich negatywnego oddziaływania na środowisko nie zaleca się tego typu przedsięwzięć na terenie gminy.

Należy jednak podkreślić, że ustawa „Prawo ochrony środowiska” nie przewiduje ograniczania inwestycji związanych z wykorzystaniem energii słonecznej.

Małe instalacje słoneczne, realizowane na potrzeby indywidualnych użytkowników i lokalizowane na dachach lub w obrębie posesji, nie wpływają w sposób istotny na środowisko.

24. Kierunki rozwoju energetyki wiatrowej.

Walka ze zmianami klimatycznymi, wywołanymi nagromadzeniem gazów cieplarnianych w atmosferze, stała się jedną z kluczowych doktryn polityczno – gospodarczych Unii Europejskiej. Ogromne znaczenie dla realizacji tego celu będzie miał rozwój bezemisyjnych technologii wytwarzania energii, w tym energetyki wiatrowej.

Duże znaczenie energetyki wiatrowej w walce ze zmianami klimatycznymi zostało podkreślone w następujących dokumentach UE:

- Dyrektywa 2009/28/WE w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniająca i w następstwie uchylająca dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE (Dyrektywa 2001/77/WE w sprawie promocji wykorzystania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych na wewnętrznym rynku energii elektrycznej);
- Zielona Księga „Europejska strategia na rzecz zrównoważonej, konkurencyjnej i bezpiecznej energii”;
- Komunikat Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego, Mapa drogowa na rzecz energii odnawialnej. Energie odnawialne w XXI wieku: budowa bardziej zrównoważonej przyszłości;
- Komunikat Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego, Działania wynikające z zielonej księgi. Sprawozdanie w sprawie postępów w dziedzinie energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych.

Relatywnie duże znaczenie energetyki wiatrowej przyjęto w dokumentach krajowych, takich jak:

- Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2007 – 2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011 – 2014;
- Polityka Klimatyczna Polski. Strategie redukcji emisji gazów cieplarnianych w Polsce do roku 2020;

- Założenia Polityki Energetycznej Polski do 2020 roku; dokument przyjęty przez Radę Ministrów 22.02.2000 r.;
- Strategia Rozwoju Energetyki Odnawialnej, przyjęta przez Sejm RP 23.08.2001 r.

Nie podlegają dyskusji korzyści wynikające z braku emisji spalin. Dotychczasowe doświadczenia wynikające z rozwoju energetyki wiatrowej wskazują jednak na konieczność bardzo rozważnego wyboru miejsc do lokalizacji inwestycji. Zasada zrównoważonego rozwoju zobowiązuje do respektowania uwarunkowań przyrodniczych i społecznych na równi z korzyściami gospodarczymi.

Jedną z ekspansywnie rozwijających się gałęzi w branży energii odnawialnej jest pozyskiwanie jej z wiatru. Aktualnie największe zainteresowanie energetyką wiatrową występuje w państwach Unii Europejskiej, Ameryki Północnej i w Australii. Europa w tym sektorze zajmuje obecnie pozycję lidera rynku globalnego, na którym posiada ok. 60% udziałów. Dominującą pozycję w unijnej energetyce wiatrowej zajmują Niemcy, natomiast największą dynamikę rozwoju w ostatnich latach wykazuje Hiszpania. Znaczący wzrost poza wymienionymi krajami zaobserwować można także we: Francji, Włoszech, w Portugalii i Wielkiej Brytanii.

Większość państw Wspólnoty posiada strategie rozwoju tego sektora na swoich wodach terytorialnych, gdyż ich wykorzystanie pozwala na uzyskanie wyższych produktywności, niż w przypadku budowy elektrowni na lądzie. W Polsce dotychczas brak jest regulacji pozwalających na realizację tego typu projektów, a także zatwierdzonych planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich.

Wykorzystanie energii z wiatru do produkcji energii elektrycznej niewątpliwie pozwala na osiągnięcie szeregu korzyści ekologicznych, społecznych czy też gospodarczych. Niemniej doświadczenia innych krajów potwierdzają, iż do lokalizacji elektrowni wiatrowych należy podchodzić bardzo ostrożnie, ponieważ skutki zaniedbań w analizie uwarunkowań mogą być poważne.

Problemy wynikające z rozwoju energetyki wiatrowej związane są m.in. z warunkowaniami naturalnymi, ekonomicznymi, prawnymi oraz społecznymi. Dostępne lokalizacje dla energetyki wiatrowej, pozwalające uzyskać zadowalające dla inwestora wyniki ekonomiczne, ściśle zależą od wietrzności na danym obszarze, a także kosztów przyłączenia. Regulacje prawne budowy elektrowni wiatrowych znacznie ograniczają dostępne obszary lokalizacji tych inwestycji. Dotyczy to w szczególności ograniczeń środowiskowych.

24.1. Oddziaływanie elektrowni wiatrowych

Poza ogromnymi korzyściami jakie niosą za sobą elektrownie wiatrowe mają one też swoje wady. Głównymi negatywnymi oddziaływaniami elektrowni wiatrowych jest ich wpływ na zasoby faunistyczne (w tym szczególnie na awifaunę) oraz zdrowie mieszkańców. Istotnym problemem jest także uciążliwość hałasu w sąsiedztwie elektrowni wiatrowych. W związku z brakiem w prawodawstwie polskim norm dotyczących sytuowania farm wiatrowych, wskazane jest wykorzystanie doświadczeń krajów o rozwiniętej infrastrukturze energetyki wiatrowe. Bogate doświadczenie w lokalizacji i realizacji elektrowni wiatrowych posiadają Niemcy. Wypracowano tu pewne zasady, których przestrzeganie pozwala funkcjonować elektrowniom bez większych strat dla otoczenia. W artykule „Doświadczenia Niemiec w zakresie wpływu elektrowni wiatrowych na środowisko i krajobraz” podano minimalne odległości elektrowni wiatrowych w Dolnej Saksonii, które zapobiegają pogorszeniu walorów krajobrazowych. Wynoszą one odpowiednio: 100 m – od terenów o krajobrazie wysoce naturalnym, 200 m – od osiedli wiejskich, pojedynczych zabudowań, osiedli o funkcjach wypoczynkowych i kempingów, 200 m – od terenów leśnych, 500 m – od budynków mieszkalnych, 500 m – od udokumentowanych chronionych siedlisk ptaków.

Najpowszechniejszym symptomem jest chroniczne zaburzenie snu. Prawne normy nie zabezpieczają przed tymi drganiami, ponieważ są przystosowane do symulacji wzorca ludzkiego ucha i nie obejmują niskich częstotliwości. W związku z powyższym Francuska Akademia Medyczna zaleca strefę ochronną od zabudowy mieszkaniowej w odległości 1500 m (*Pierpont 2006*).

Kolejny problem dotyczy innej uciążliwości powodowanej przez funkcjonujące elektrownie wiatrowe – tzw. efektu migającego cienia, który powoduje rozedrganie światła poprzez ciągłe miganie cienia z łopat wirników. Zjawisko jest na tyle uciążliwe, że w Europie Zachodniej konieczne było wprowadzenie uregulowań prawnych. W Niemczech wiatrak może migać cieniem maksimum przez 1h/dobę. Gdy czas migania jest dłuższy następuje zatrzymanie turbiny.

Ważnym problemem jest niezawodność i bezpieczeństwo elektrowni wiatrowych. W świecie dość licznych doniesień o awariach i wypadkach, problem ten nabiera coraz większej wagi, zatem tym istotniejsza jest sprawa stref bezpieczeństwa.

Do planowania rozwoju elektrowni wiatrowych należy podchodzić z ogromną rozwagą, wyciągając naukę z kosztownych błędów i doświadczeń innych krajów.

24.2. Lokalizacja elektrowni wiatrowych.

Gmina Kąkolewnica leży w strefie III energetycznej wiatru w Polsce, a więc posiada korzystne uwarunkowania do lokalizacji elektrowni wiatrowych co daje duże szanse na powodzenie tego typu inwestycji oraz duże szanse rozwoju Gminy. Jak przedstawiona na mapie „Studium.... - kierunki rozwoju” w okolicy miejscowości Polskowola wytyczono obszary proponowane do rozwoju energetyki wiatrowej. Są to tereny nie posiadające istotnych ograniczeń rozwoju energetyki wiatrowej oraz o najkorzystniejszych warunkach wietrznych i dostępności sieci energetycznej.

24.3. Warunki lokalizacji inwestycji

Inwestor powinien być zobowiązany do dokonania **wstępnej oceny przydatności terenu dla lokalizacji farmy wiatrowej**, uwzględniającej przede wszystkim:

- sprawdzenie czy teren znajduje się poza obszarami wykluczonymi (mapa 10 – wg opracowania „Przestrzenne aspekty lokalizacji energetyki wiatrowej w województwie Lubelskim” Biura Planowania Przestrzennego w Lublinie z 2009r.),
- analizę ryzyka lokalizacji na podstawie przedstawionych uwarunkowań (mapa 10 – wg opracowania „Przestrzenne aspekty lokalizacji energetyki wiatrowej w województwie Lubelskim” Biura Planowania Przestrzennego w Lublinie z 2009r.),
- sprawdzenia ustaleń w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,
- określenia niezbędnej powierzchni dla planowanego przedsięwzięcia, z uwzględnieniem stref ochronnych od zabudowy mieszkaniowej, lasów i zadrzewień.

Dla lokalizowanych siłowni proponuje się zachowanie następujących minimalnych odległości od:

- zabudowy mieszkaniowej – 500 m,
- dróg o nawierzchni utwardzonej i linii kolejowych – 200 m,
- linii elektroenergetycznych niskiego i średniego napięcia – 1 długość ramienia wirnika,
- linii elektroenergetycznych wysokich i najwyższych napięć - 3 długości ramienia wirnika,
- ściany lasu i zadrzewień – 200 m,
- sąsiedniej farmy wiatrowej o liczbie siłowni od 6 – 15 sztuk – minimum 5 km, i od 10 do 30 sztuk – minimum 10 km.

Każda lokalizacja elektrowni wiatrowych powinna być poprzedzona specjalistycznym opracowaniem w postaci *studium architektoniczno – krajobrazowego*, analizującego oddziaływanie wizualne inwestycji na krajobraz, ekspertyzy przyrodniczej i studium zagrożenia hałasem.

Analiza krajobrazowa powinna zawierać:

- określenie charakteru krajobrazu na danym terenie i występujących na nim typów krajobrazu,
- określenie wrażliwych cech krajobrazu, na które może negatywnie oddziaływać realizacja projektu,
- określenie kluczowych punktów widokowych,
- wizualizację fotograficzną projektowanej inwestycji wkomponowanej w panoramy krajobrazowe z dostępnych punktów i ciągów widokowych,
- wariantową wizualizację lokalizacji wiatraków,
- oszacowanie wpływu farmy wiatrowej na zasoby krajobrazowe, ich charakter oraz wizualność oraz określenie ich znaczenia.

W celu zmniejszenia negatywnego oddziaływania elektrowni wiatrowych na krajobraz należy, zgodnie z zaleceniami Europejskiego Stowarzyszenia Energetyki Wiatrowej (EWEA):

- zapewniać jednorodność wizualną farmy wiatrowej,
- unikać ogrodzeń wewnątrz farmy,
- minimalizować ilość dróg między elektrowniami,
- stosować podziemne kable energetyczne,
- ograniczać liczbę budowli pomocniczych,
- unikać lokalizacji elektrowni na stromych zboczach,
- regularnie czyścić i konserwować wieże i inne elementy elektrowni, a także dbać o estetykę otoczenia.

Ekspertyza przyrodnicza powinna być wykonana zgodnie z wytycznymi dla ochrony ptaków i nietoperzy (Chylarecki, Paślawska 2008; Kepel 2009).

Studium zagrożenia hałasem powinno:

- uwzględniać hałas słyszalny i o niskich częstotliwościach,
- analizować wpływ na obszary szczególnie chronione.

Uwagi szczególne dotyczące realizacji inwestycji i eksploatacji elektrowni wiatrowych

- 1) W celu przeciwdziałania powstawaniu sytuacji kolizyjnych, w przypadku realizacji farmy wiatrowej na terenach użytkowanych rolniczo, nie powinno się wprowadzać na nie upraw

stanowiących dogodną bazę pokarmową dostępną dla ptaków w okresach migracyjnych (np. oziminy, kukurydzy), gdyż może to przyciągać je w miejsce lokalizacji urządzeń energetyki wiatrowej zwiększając ryzyko kolizji.

- 2) Podczas lokalizacji elektrowni wiatrowych nie można dokonywać zmian stosunków wodnych, zasypywać oczek wodnych i bezodpływowych zagłębień terenu, a także dokonywać trwałych zmian konfiguracji terenu. Ukształtowanie terenu, zdeformowane w wyniku prowadzonych prac budowlanych, należy przywrócić do pierwotnego stanu.
- 3) Nie należy stosować wież o konstrukcji kratownicowej, tylko o konstrukcji rurowej; zapobiega to wykorzystywaniu wież przez ptaki drapieżne jako czatowni i miejsc wypatrywania zdobyczy.
- 4) Należy stosować kolorystykę elektrowni wiatrowych:
 - zmniejszającą ryzyko kolizji z przelatującymi ptakami, tzn: kolor jasnoszary lub biały jako kolor obowiązujący w odniesieniu do zespołu prądotwórczego (tzw. gondoli) i wirnika;
 - eliminującą zagrożenie dla komunikacji lotniczej, tzn: czerwono – białe zakończenie łopat, zgodnie z rozporządzeniem o oznakowaniu przeszkód lotniczych.
- 5) W obrębie farmy wiatrowej należy stosować jednolitą kolorystykę wszystkich elektrowni wiatrowych.
- 6) Konstrukcje elektrowni wiatrowych nie powinny być wykorzystywane jako nośnik treści reklamowych, z wyjątkiem oznaczeń graficznych (logo) producenta urządzeń. Biorąc pod uwagę konieczność oszczędnego użytkowania przestrzeni dla osiągnięcia planowanej mocy farmy bardziej korzystne wydaje się dobieranie większych mocy pojedynczych siłowni przy jak najmniejszej ich liczbie.
- 7) Do innych ważnych wymagań określonych *Informacją dla samorządów dotyczącą planów rozwoju energetyki wiatrowej MOŚZNiL z dnia 16.06.1999 r. (znak: SRG- 571/99)*, które gminy powinny stawiać inwestorom należą:
 - określenie minimalnej mocy instalowanych turbin w farmie wiatrowej na nie mniej niż 500 kW;
 - wymóg umieszczania elektrowni o mocach powyżej 100 kW na konstrukcjach rurowych,
 - określenie maksymalnej wysokości konstrukcji w zależności od warunków krajo-
brazowych,

- określenie wymiarów i kolorów dodatkowych pomieszczeń usytuowanych na farmie wiatrowej,
- nakaz usunięcia elektrowni wiatrowych nieczynnych dłużej niż rok,
- wprowadzenie obowiązku dotyczącego monitorowania oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, a w szczególności oddziaływania na awifaunę.

24.4. Wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Przy lokalizacji siłowni wiatrowych ustala się obowiązek zachowania minimalnych odległości:

- od zabudowy związanej ze stałymi pobytami ludzi – powinna ona wynikać każdorazowo z oceny oddziaływania na środowisko – nie może być jednak mniejsza niż 500m;
- skraju kompleksu leśnego – 200 m;
- stale podmokłych obniżen terenu, krawędzi stoków i urwisk – 200 m;
- dróg o nawierzchni utwardzonej – 200 m;
- wzdłuż strefy projektowanych tras gazociągów – wg uzgodnień z zarządcą sieci,
- zarządcy linii elektroenergetycznych NN, SN – 1 długość ramienia wiatraka,
- linii elektroenergetycznych WN – 3 długości ramienia wiatraka;
- obiektów kubaturowych niemieszkalnych – 100 m;
- odległość pomiędzy poszczególnymi siłowniami winna być nie mniejsza niż 300m;
- dopuszcza się lokalizację masztów do pomiaru wiatru (na terenach rolniczych i przemysłowych) o wysokości do 105m n.p.t.
- wyznacza się granicę terenów pod budowę urządzeń o mocy przekraczającej 100 kW. Tereny przeznacza się na tereny rolnicze z dopuszczeniem lokalizacji elektrowni wiatrowych wraz z towarzyszącą infrastrukturą techniczną i komunikacyjną (w tym łuki tymczasowe o promieniu do 50 m oraz łuki stałe o promieniu do 10m).
- wyznacza się granicę stref ochronnych od elektrowni wiatrowych związanych z ograniczeniami w zabudowie, zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu oraz występującego znaczącego oddziaływania urządzeń na środowisko. Obowiązuje zakaz realizacji zabudowy nie związanej z elektrowniami wiatrowymi (strefa ochronna według załącznika graficznego: izofona 40 dB i 45 dB, minimum 400m);

- ustala się lokalizację elektrowni wiatrowych, każda o mocy maksymalnej do 5,0 MW (ewentualnie do 3,0 MW) i powierzchni zabudowy pojedynczej stopy fundamentowej danej elektrowni maksymalnie do 450m² (ewentualnie fundament ma się mieścić w polu 25 x 25 m),
- ustala się budowę stałych lub tymczasowych placów montażowych i nawrotowych o wymiarach maksymalnych do 35x60m;
- maksymalna średnica rotora do 126 m;
- obowiązuje maksymalna wysokość skrajnego punktu skrzydła w pozycji pionowej nad poziom terenu: do 200,0m,
- maksymalna wysokość wieży elektrowni do 140 m;
- drogi wewnętrzne (niepubliczne) obsługi urządzeń elektrowni wiatrowych oznaczone symbolem KDW – o szerokości 5,0 m (lub do 6,0 m), wraz z placami manewrowymi, o nawierzchni utwardzonej.

25. Zaopatrzenie w wodę – kierunki rozwoju – wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

- zagospodarowanie stref ochronnych wokół ujęć wody,
- monitoring funkcjonowania sieci wodociągowych gminy (analiza jakości wody, techniczna bieżąca konserwacja wodociągów i urządzeń technicznych).

26. Odprowadzenie ścieków – kierunki – wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

- budowa ekologicznych oczyszczalni ścieków dla zabudowy osadniczej, dla której budowa systemu ściekowego byłaby ekonomicznie nieopłacalna,
- monitoring systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków,
- monitoring istniejących i projektowanych zbiorników na ścieki (szamb).

27. Kierunki rozwoju ciepłownictwa – wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Kierunki rozwoju ciepłownictwa w gminie to:

- sukcesywne zwiększanie udziału proekologicznych nośników energetycznych, dla zmniejszenia zanieczyszczeń środowiska,
- likwidacja niskosprawnych kotłowni węglowych,
- modernizacja istniejących kotłowni, wymagających poprawy sprawności, zmniejszenia emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego,
- zagospodarowanie nadwyżek mocy ciepłej poprzez podłączenie odbiorców zasilanych z niskosprawnych indywidualnych kotłowni węglowych,
- zabezpieczenie potrzeb budownictwa jednorodzinnego poprzez indywidualne kotłownie przystosowane do pracy na paliwach ekologicznych, a w szczególności gazu ziemnego,
- zmniejszanie strat ciepłych w konstrukcjach nowych budynków i poprzez modernizację starych o złych warunkach termoizolacyjnych,
- wprowadzenie nowych rozwiązań technicznych i technologicznych w urządzeniach ciepłowniczych, zwiększających efektywność ich wykorzystania i ułatwiających obsługę oraz zmniejszających w efekcie koszty eksploatacji,
- propagowanie proekologicznych rozwiązań ciepłowniczych niekonwencjonalnych (baterie słoneczne, elektrownie wiatrowe),
- kontrola i restrykcje w stosunku emiterów największych ponadnormatywnych zanieczyszczeń energetycznych.

28. Kierunki rozwoju gazownictwa – wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Planuje się zgazyfikowanie gminy gazem ziemnym, którego źródłem będzie magistrala gazowa wysokiego ciśnienia Dn 700 Puławy – Podlasie przebiegająca w odległości około 1 km od wschodniej granicy gminy.

Za celową uznaje się gazyfikację gminy i wykorzystanie gazu jako ekologicznego źródła energii. Gazyfikacja jest możliwa, o ile zawarte będzie porozumienie pomiędzy dostawcą gazu i odbiorcą, po spełnieniu kryteriów ekonomicznej opłacalności dostaw gazu dla Przedsiębiorstwa Gazowniczego. Celowe jest opracowanie programu gazyfikacji gminy – określenie przebiegu sieci rozdzielczej oraz lokalizacji stacji redukcyjnej.

Warunki techniczne jakim powinny odpowiadać sieci gazowe określa Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dn. 30. 07. 2001 r. (Dz. U. Nr 97 z 2001 r.).

Dla nowo projektowanych gazociągów rozdzielczej sieci gazowej należy uwzględnić strefę kontrolowaną o szer. 1 m w obszarze wyznaczonym po obu stronach osi gazociągu.

29. Kierunki rozwoju biogazowni jako odnawialnego źródła energii – wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

BIOGAZ JAKO ODNAWIALNE ŹRÓDŁO ENERGII

Wiedza XXI wieku z zakresu inżynierii środowiska nasuwa pewne rozwiązania. Wydaje się być oczywistym, że w wielu przypadkach najlepszym rozwiązaniem problemów jest naśladowanie samej natury, ponieważ to ona od początku sama siebie oczyszcza, harmonizuje - człowiek wprowadza w te procesy bardzo często mętlik i chaos.

Aby w pełni wykorzystywać efekty procesów naturalnych, które obserwujemy od wieków, gospodarka naturalna stara się wychodzić naprzeciw zrównoważonemu rozwojowi. Jednym z pomocnych rozwiązań to odnawialne źródła energii są to między innymi **biogazownie**, czyli instalacje, które służą do celowej produkcji biogazu z biomasy roślinnej, odchodów zwierzęcych lub odpadów organicznych.

Biogaz jest paliwem gazowym wytwarzanym przez mikroorganizmy z materii organicznej w warunkach beztlenowych. Jest to mieszanina metanu i dwutlenku węgla.

Skład biogazu może się wahać w zależności od rodzaju materii organicznej czyli tzw. substratów:

- metan CH₄ 40% - 80%
- dwutlenek węgla CO₂ 20% - 55%
- siarkowodór H₂S 0,1% - 5,5%
- wodór H₂, tlenek węgla CO, azot N₂, tlen O₂ ? w śladowych ilościach.

Ze względu na rodzaj substratu wykorzystywanego do wytwarzania biogazu można wyróżnić źródła:

- zwierzęce (z produkcji rolniczej) - odchody zwierząt,
 - obornik bydlęcy,
 - obornik świński,

- gnojowica bydłęca,
- gnojowica świńska.
- ▣ z produkcji roślinnej - uprawy energetyczne, odpady zielone,
 - trawy,
 - żyto,
 - kukurydza,
 - buraki,
 - rzepak,
 - koniczyna, lucerna,
 - słonecznik,
 - trawa sudańska,
 - ziarno zbóż.
- ▣ komunalne - odpady organiczne, osad ściekowy,
 - osad ściekowy,
 - odpady z terenów zielonych,
 - odpady organiczne,
 - odpady kuchenne,
 - gliceryna,

Biogaz o dużej zawartości metanu (powyżej 40%) może być wykorzystany do celów użytkowych, głównie do celów energetycznych lub w innych procesach technologicznych. Typowe przykłady wykorzystania obejmują:

- △ produkcję energii elektrycznej w silnikach iskrowych lub turbinach,
- △ produkcję energii cieplnej w przystosowanych kotłach gazowych,
- △ produkcję energii elektrycznej i cieplnej w jednostkach skojarzonych,
- △ dostarczanie gazu wysypiskowego do sieci gazowej,
- △ wykorzystanie gazu jako paliwa do silników trakcyjnych/pojazdów,
- △ wykorzystanie gazu w procesach technologicznych, np. w produkcji metanolu.

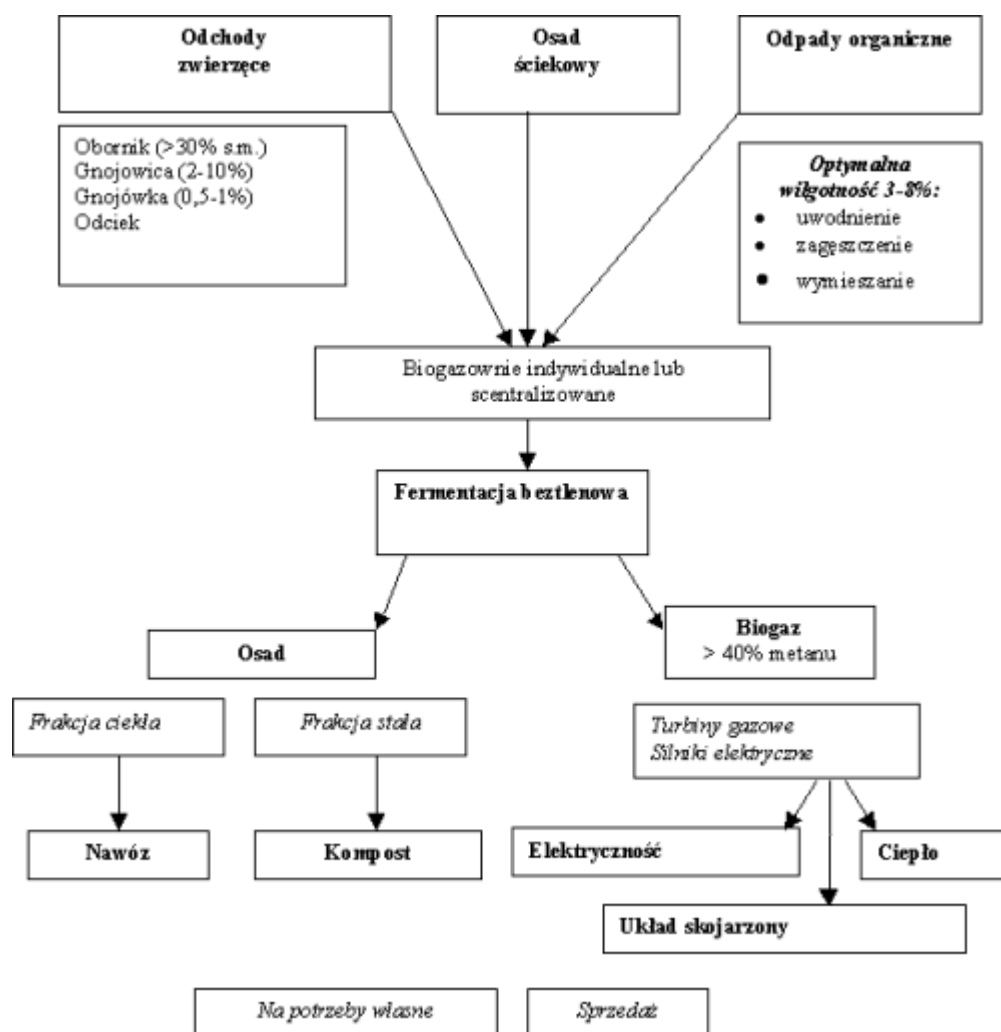
Wytwarzanie biogazu

Na składowiskach odpadów biogaz wytwarza się samoczynnie, stąd nazwa gaz wysypiskowy. Obecnie na wysypiskach instaluje się systemy odgazowujące. Nowoczesne składowiska posiadają specjalne komory fermentacyjne lub bioreaktory, w których fermentacja metanowa odpadów odbywa się w stałych temperaturach 33-37 C dla bakterii metanogennych mezofilnych, rzadziej 50-70

C dla bakterii termofilnych oraz przy pH 6,5-8,5 i odpowiedniej wilgotności. Ze składowiska o powierzchni około 15 ha można uzyskać 20 do 60 GWh energii w ciągu roku, jeżeli roczna masa składowanych odpadów to około 180 tyś. ton.

Biogaz powstaje również w sposób naturalny np. na torfowiskach (głównie z celulozy), nazywamy go wtedy gazem błotnym lub gazem gnilnym.

Czasami biogaz określa się jako agrogaz, zwłaszcza jeżeli uzyskujemy go z gnojowicy lub obornika. Z 1 m gnojowicy można uzyskać w przybliżeniu 20 m biogazu, natomiast z 1m obornika nawet 30m. Pozostałość po fermentacji stanowi cenny nawóz.

Możliwości pozyskiwania i wykorzystywania biogazu

Biogazownie rolnicze

W gospodarstwach hodowlanych powstają znaczne ilości odpadów, które mogą być wykorzystane do produkcji biogazu. Z 1 m³ płynnych odchodów można uzyskać średnio 20 m³ biogazu, a z 1 m³ obornika – 30 m³ biogazu, o wartości energetycznej ok. 23 MJ/m³. Potencjał biogazu z odchodów zwierzęcych w Polsce wynosi 3310 mln m³, jednak w praktyce instalacje do pozyskania

biogazu mają szansę powstać tylko w dużych gospodarstwach hodowlanych. W strukturze gospodarstw rolnych w województwie lubelskim dominują gospodarstwa małe, o powierzchni do 5 ha (stanowią one 54% wszystkich gospodarstw) i obsadzie zwierząt powyżej 5 SD. Gospodarstwa o powierzchni powyżej 50 ha, stanowią zaledwie 2.2 % wszystkich gospodarstw w regionie, nieliczne z nich specjalizują się w hodowli zwierząt (średnia obsada bydła w województwie wynosi 1,4 sztuki na gospodarstwo, w kraju 1,9). Nawet w średnich gospodarstwach o obsadzie 5 do 50 SD, budowa urządzeń do pozyskiwania biogazu z obornika czy gnojowicy jest nieopłacalna. Budowa instalacji do pozyskiwania biogazu wymaga dużych nakładów inwestycyjnych.

Biogaz z oczyszczalni ścieków

Potencjał techniczny dla wykorzystania biogazu z oczyszczalni ścieków do celów energetycznych jest bardzo wysoki. W Polsce jest 1759 przemysłowych i 1471 komunalnych oczyszczalni ścieków i liczba ta wzrasta. Standardowo z 1m³ osadu (4-5% suchej masy) można uzyskać 10-20 m³ biogazu o zawartości ok. 60% metanu. Do bezpośredniej produkcji biogazu najlepiej dostosowane są oczyszczalnie biologiczne, które mają zastosowanie we wszystkich oczyszczalniach ścieków komunalnych oraz w części oczyszczalni przemysłowych. Ponieważ oczyszczalnie ścieków mają stosunkowo wysokie zapotrzebowanie własne zarówno na energię cieplną i elektryczną, energetyczne wykorzystanie biogazu z fermentacji osadów ściekowych może w istotny sposób poprawić rentowność tych usług komunalnych. Ze względów ekonomicznych pozyskanie biogazu do celów energetycznych jest uzasadnione na tylko większych oczyszczalniach ścieków przyjmujących średnio ponad 8 000-10 000 m³/dobę. Pierwsze tego typu instalacje powstały na przełomie 2002/2003 r i do dzisiaj pracują stabilnie osiągając zamierzone zdolności wytwórcze. Obecnie buduje się równolegle w całej Europie kilkaset biogazowni energetycznych. Wytwarzany w ten sposób biogaz będzie wykorzystywany zarówno do produkcji energii elektrycznej, ciepłej oraz jako paliwo silnikowe (CNG) dla pojazdów samochodowych lub po standaryzacji wprowadzany będzie do sieci gazowej.

Potencjał biogazowy Polski przekracza wielokrotnie krajowe zużycie gazu ziemnego więc jest o co walczyć. Pozytywne skutki wdrażania technologii biogazowej obejmą nie tylko sektor energetyczny i przemysł, lecz również rolnictwo, środowisko naturalne, produkcję zdrowej żywności, postęp w nauce i w szeregu innych dziedzinach. **Produkcja biogazu** na dużą skalę może oznaczać zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego kraju, zmniejszenie deficytu gazowego Państwa oraz w perspektywie długofalowej uniezależnienie się od importu gazu oraz wypełnienie zobowiązań unijnych dotyczących produkcji biopaliw i energii ze źródeł odnawialnych.

Systemy biogazowe

Wraz z rozwojem rynku biogazowego w Europie następuje rozwój metod wykorzystania tego paliwa. Początkowo biogaz wykorzystywany był tylko jako źródło ciepła, od kilkudziesięciu lat

stanowi paliwo dla agregatów kogeneracyjnych wytwarzających jednocześnie energię elektryczną i ciepło.

Kolejnym sposobem wykorzystania biogazu jest uszlachetnienie go do parametrów zbliżonych do gazu ziemnego i stosowanie go jako zamiennik tego kopalnego paliwa - przede wszystkim jako gaz sieciowy oraz jako paliwo samochodowe CNG - sprężony gaz ziemny, a ściślej, sprężony bio-metan.

Światowym liderem w dziedzinie uszlachetniania biogazu jest Szwecja. Obecnie funkcjonuje tam 30 instalacji oczyszczających biogaz do parametrów gazu ziemnego.

Głównym źródłem biogazu w Szwecji są oczyszczalnie ścieków, jednakże wykorzystuje się również biogaz z wysypisk śmieci oraz biogazowni utylizujących odchody zwierzęce i odpady organiczne, ponadto jako nowe interesujące źródło biogazu upatruje się plantacje roślin energetycznych.

Schemat biogazowni

Typowa **biogazownia rolnicza** składa się urządzeń i obiektów do przechowywania, przygotowania oraz dozowania substratów. W zależności od zastosowanych substancji wejściowych, wyróżniamy trzy rodzaje budowli magazynowych:

- silosy przejazdowe
- zbiorniki
- hale

Niektóre substraty wymagają rozdrabniania oraz higienizacji lub pasteryzacji w specjalnie do tego celu zaprojektowanych ciągach technologicznych. W formie stałej wprowadzane są do komór fermentacji przy pomocy specjalnych stacji dozujących a materiały płynne mogą być dozowane techniką pompową.

Najczęściej stosowanym obecnie rozwiązaniem konstrukcyjnym komory fermentacyjnej jest żelbetowy, izolowany zbiornik wyposażony w foliowy, gazoszczelny dach samonośny. Pełni on rolę fermentatora jak też „zasobnika” biogazu. Jego zawartość jest ogrzewana systemem rur grzewczych z wykorzystaniem ciepła procesowego, powstałego przy chłodzeniu kogeneratora. Bardzo ważną rolę spełniają urządzenia mieszające zainstalowane w komorze. Mieszanie powoduje równomierny rozkład substratów i temperatury w zbiorniku oraz ułatwia uwalnianie się metanu.

Pozostałość pofermentacyjna jest bardzo wartościowym nawozem gromadzonym w zbiorniku magazynowym, którego objętość jest dobrana specjalnie i musi wystarczyć na przechowywanie substratu na czas zakazu jego rozrzucania na polu (mowa o okresie zimowym).

W budynku gospodarczym umieszczone są trzy bardzo istotne elementy biogazowni takie jak:

- ❑ pompownia obsługująca transport substratów oraz pozostałości pofermentacyjnej pomiędzy poszczególnymi zbiornikami
- ❑ sterownia wraz z pomieszczeniem szaf sterowniczych będąca, dokonując porównania do pracy ciała człowieka, mózgiem całego obiektu
- ❑ urządzenie przetwarzające energię biogazu na energię cieplną i/lub elektryczną czyli na przykład kogenerator wytwarzający w sposób skojarzony prąd elektryczny i ciepło.

Coraz częściej elementem integralnym wielu biogazowni stają się systemy (obiekty i instalacje budowane celowo) pozwalające na wykorzystania energii cieplnej i uzyskanie z tego tytułu dodatkowych dochodów: suszarnie zboża, trocin, drewna, sieci cieplne zasilające pobliskie budynki czy też chłodziarki absorpcyjne wytwarzające zimno z ciepła.

Wymagania dla terenu inwestycyjnego

Przy ocenie przydatności terenu pod inwestycje, należy brać pod uwagę uwarunkowania;

- powierzchniowe - wymiary przestrzenne działki,
- infrastrukturalne - dostępność do infrastruktury technicznej oraz dostępność do komunikacji drogowej,
- środowiskowe - wymagania w stosunku do siedlisk ludzkich oraz ograniczenia wynikające z ochrony środowiska i przyrody.

Wymiary przestrzenne działki inwestycyjnej są uzależnione od wielkości produkcyjnej biogazowni, przyjętej technologii produkcji, rodzajów wykorzystywanych substratów oraz od przyjętych rozwiązań w zakresie dostaw substratów i odprowadzania odpadów pofermentacyjnych. Różnorodność możliwych rozwiązań powoduje, iż dokładna wielkość zapotrzebowania na powierzchnię może być ustalona dopiero na etapie projektowania inwestycji. Nie mniej, wymagania terenowe dla biogazowni rolniczej o mocy produkcyjnej 1 MW -s- 2 MW, posiadającej komplet obiektów, w tym służących do przechowywania substratów i składowania odpadów pofermentacyjnych, wynoszą ok. 3 ha. Wpływ na powierzchnię inwestycyjną, oprócz wielkości powierzchni poszczególnych obiektów biogazowni wraz z niezbędnymi strefami komunikacyjnymi, powinno mieć istniejące sąsiedztwo w kontekście wymagań realizacji pasów zieleni izolacyjnej.

Szczegółowe warunki lokalizacji obiektów biogazowni, w tym szczególnie komór fermentacyjnych i zbiorników biogazu, względem innych obiektów budowlanych i działek sąsiednich oraz wielkości stref bezpieczeństwa z uwagi na zagrożenie pożarem lub wybuchem określa

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 7 października 1997 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle rolnicze i ich usytuowanie (Dz. U. z 1997 r., Nr 132, poz. 877, z późn. zm.). Główne warunki lokalizacyjne dla komór fermentacyjnych i zbiorników biogazu zgodnie z rozporządzeniem to minimalne odległości od

otworów okiennych i drzwiowych pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi oraz od budynków inwentarskich, od innych budynków, od granicy działki sąsiedniej, od składu węgla i koksu, od innych komór fermentacyjnych i zbiorników biogazu, od silosów na zboże i pasze o pojemności większej niż 100 ton, oraz od innych obiektów budowlanych nie będących budynkami.

Zgodnie też z powyższym rozporządzeniem lokalizacja biogazowni wyposażonych w komory fermentacyjne i zbiorniki biogazu o pojemności większej niż 100 m³, a więc takich o których mowa jest w opracowaniu, możliwa jest na działkach przeznaczonych wyłącznie pod biogazownię.

Niezbędnymi warunkami przydatności terenu pod budowę biogazowni, oprócz odpowiednich wymiarów działki jest dostępność do infrastruktury, w szczególności do sieci elektroenergetycznej i komunikacji drogowej. W zakresie infrastruktury technicznej wskazany jest też dostęp do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. W przypadku braku sieci wodociągowej i kanalizacyjnej alternatywą jest wyposażenie inwestycji we własne ujęcie wody oraz własną instalację zbierającą ścieki bytowe, w tym ścieki deszczowe z placu manewrowego, które następnie będą wywożone do oczyszczalni ścieków.

W zakresie obsługi komunikacyjnej, z uwagi na konieczność dowozu surowców do biogazowni przez pojazdy o dużej ładowności, wymagana jest droga dojazdowa posiadająca nawierzchnię dostosowaną do ruchu samochodów ciężarowych. Dla dużych biogazowni (2 MW) wskazane jest, aby nośność nawierzchni zapewniała możliwość przewożenia ładunków o masie powyżej 15 t. Z uwagi na stan lokalnej infrastruktury komunikacyjnej województwa dla wielu inwestycji konieczne może być wybudowanie nowego lub przebudowanie istniejącego odcinka drogi.

Z uwagi na ograniczenie możliwego negatywnego oddziaływania biogazowni na siedliska ludzkie w postaci emisji: hałasu, spalin, nieprzyjemnych zapachów oraz z uwagi na konsekwencje możliwych awarii, wymaga się aby biogazownia była lokalizowana w odległości powyżej 300 m od siedlisk ludzkich, a także z uwzględnieniem występowania przeważających kierunków wiatrów, tak żeby przez jak najdłuższą część roku znajdowała się po stronie zawietrznej względem obiektów budowlanych przeznaczonych na pobyt ludzi oraz względem obszarów chronionych. W odniesieniu do siedlisk ludzkich wskazane jest również eliminowanie transportu surowców i odpadów pofermentacyjnych przez tereny zabudowane. Ponadto biogazownie powinny być odizolowane od przyległych terenów pasami zieleni średnio- i wysokopiennej.

Z uwagi na przepisy ochrony przyrody zawarte w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004 r., Nr 92, poz. 880, z późn. zm.) biogazownie i ich strefy oddziaływania nie mogą występować na obszarach ochrony uzdrowiskowej, w parkach narodowych i rezerwach przyrody. Ograniczenia lokalizacyjne mogą wystąpić w parkach krajobrazowych, obszarach chronionego krajobrazu, otulinach parków, obszarach sieci Natura 2000, obszarach korytarzy ekologicz-

nych oraz obszarach proponowanych do objęcia ochroną prawną. W przypadku parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu należy brać pod uwagę rozporządzenia wojewody dotyczące ich ustanowienia oraz wprowadzania planów ochrony. Na obszarach tych wojewoda ma prawo wprowadzić całkowity zakaz realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, do których jest klasyfikowana biogazownia rolnicza.

Oprócz warunków fizycznych terenu inwestycyjnego, ważne jest jej prawne przeznaczenie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. W przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego pozwolenie na budowę musi zostać poprzedzone wydaniem decyzji o warunkach zabudowy lub decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego (odpowiedź na pytanie jakie decyzje są wymagane dla lokalizacji biogazowni w rozdziale - „procedura inwestycyjna”).

Należy również pamiętać, że przy braku miejscowego planu decydujące znaczenie mogą mieć ustalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Pomimo braku mocy prawnej studium, lokalizacja biogazowni winna być zgodna z przyjętymi w studium kierunkami zagospodarowania przestrzennego gminy.

Wykaz przepisów prawnych związanych z procesem inwestycyjnym

1. Podstawowe przepisy prawa związane z wytwarzaniem i wykorzystaniem energii.

- Podstawowym aktem prawnym, który reguluje rozwój energetyki odnawialnej w Polsce jest ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. *Prawo energetyczne* [Dz. U. z 1997 r., nr 54, poz. 348, z późn. zm.] oraz rozporządzenia wykonawcze do niej. Ustawa zaleca uwzględnienie OZE w planach rozwoju przedsiębiorstw energetycznych oraz w założeniach do lokalnych planów zaopatrzenia gminy w ciepło, energię elektryczną oraz paliwa gazowe przez zarząd gminy.

Wymagane pozwolenia.

- Wytwarzanie energii elektrycznej oraz cieplnej ze źródeł odnawialnych wymaga uzyskania uzyskania koncesji. Organem właściwym w zakresie wydawania, kontrolowania, cofania, przedłużania koncesji energetycznej jest Prezes Urzędu Regulacji Energetyki. Koncesje udziela się na okres 10-50 lat. Szczegółowe zagadnienia związane z koncesją reguluje rozdział „Koncesje i taryfy” w ustawie z dnia 10 kwietnia 1997 r. - *Prawo energetyczne* [Dz. U. z 1997 r., nr 54, poz. 348 z późn. zm.].

2. Przepisy prawne dotyczące lokalizacji.

- Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r.* [Dz. U. z 2003 r., nr 80, poz. 717, z późn. zm.].

- *Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami* (Dz. U. z 2010r. nr 102 poz. 651 - z późn. zm.)

Zakup i sprzedaż energii ze źródeł energii odnawialnej.

- Prawne zagwarantowanie odbioru i sprzedaży wyprodukowanej energii określa *Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z 9 grudnia 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązku zakupu energii elektrycznej wytwarzanej w skojarzeniu z wytwarzaniem ciepła* [Dz. U. z 2004 r., nr 267, poz. 2657],
- *Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 4 maja 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemu elektroenergetycznego* [Dz. U. z 2007 r., nr 93, poz. 623, z późn. zm.].
- *Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 2 lipca 2007 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie energią elektryczną* [Dz. U. z 2007 nr 128 poz. 895, z późn. zm.].
- Instrukcje Ruchu i Eksploatacji Sieci Dystrybucyjnej operatorów systemu dystrybucyjnego energii elektrycznej na terenie województwa.

4. Ochrona środowiska.

- *Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska*, [Dz. U. z 2001 r., nr 62, poz. 627, z późn. zm.].
- *Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* [Dz. U. z 2008 r., nr 199, poz. 1227, z późn. zm.]
- *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko* [Dz. U. z 2004 r., nr 257, poz. 2573, z późn. zm.].
- *Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody* [Dz. U. 2004 nr 92, poz. 880, z późn. zm.].
- *Ustawa z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych* [Dz. U. z 2004 r., nr 121, poz. 1266, z późn. zm.].

5. Przepisy dozoru technicznego.

- *Ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorcze technicznym* [Dz. U. z 2000 r., nr 122, poz. 1321],

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów urządzeń technicznych podlegających dozorowi technicznemu* [Dz. U. z 2002 r., nr 120, poz. 1021],
6. Limity emisji i opłaty za emisje.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie standardów emisyjnych z instalacji* [Dz. U. z 2005 r., nr 260, poz. 2181]
 - Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska* [Dz. U. 2005 r., nr 260, poz. 2176, z późn. zm.].
7. Pozwolenia zintegrowane.
- Ustawa z dnia 21 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska*, [Dz. U. z 2001 r., nr 62, poz. 627] (dział IV „Pozwolenia na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii”).
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości* [Dz. U. z 2002 r., nr 122, poz. 1055],
8. Regulacje prawne dotyczące odpadów.
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach* [Dz. U. z 2010 r., nr 185, poz. 1243 z późn. zm.]
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów* [Dz. U. z 2001 r., nr 112, poz. 1206]
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 lutego 2006 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów* [Dz. U. z 2006 r., nr 30, poz. 213],
 - Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 października 2008 r. w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska* [Dz. U. z 2008 r., nr 196, poz. 1217],
 - Rozporządzenie 2002/1114/WE z 1 maja 2003 r. ustalające szczegółowe zasady postępowania z niejadalnymi produktami zwierzęcymi*,
 - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 listopada 2001 r. w sprawie procesu odzysku R10* [Dz. U. z 2007 r., Nr 228, poz. 1685],
 - Ustawa z 10 lipca 2001 r. o nawozach i nawożeniu* [Dz. U. z 2007 r., nr 147, poz. 1033]
9. Regulacje prawne z zakresu projektowania, budowy i eksploatacji biogazowni rolniczych.
- Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 1 października 1991 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle rolnicze i ich usytuowanie* [Dz. U. z 1997 r., nr 132, poz. 877, z późn. zm.]

- *Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie* [Dz. U. z 2002 r., Nr 75, poz. 690, z późn. zm.].
- *Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 kwietnia 2006 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów* [Dz. U. 2006 r., nr 80, poz. 563],

30. Kierunki rozwoju telekomunikacji – wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Kierunki rozwoju telekomunikacji to:

- dostosowanie systemu do potrzeb wynikających z rozwoju zagospodarowania przestrzennego miasta przy zachowaniu odpowiedniego standardu pod względem jakości i ilości świadczonych usług. Wymagać to będzie:
 - utrzymania w należytej sprawności technicznej istniejących urządzeń telekomunikacyjnych,
 - pełnego wykorzystania możliwości istniejących urządzeń telekomunikacyjnych,
 - rozbudowy wg potrzeb sieci rozdzielczych, w szczególności na nowych terenach rozwojowych,
 - rozbudowy adekwatnej do możliwości linii rozdzielczych – linii abonenckich.
 - tworzenie warunków do prawidłowego rozwoju systemu telekomunikacyjnego w mieście poprzez rezerwę terenu w opracowywanych planach zagospodarowania przestrzennego dla poszczególnych obszarów miasta;
 - zmniejszenia uciążliwości urządzeń systemu dla otoczenia poprzez budowę ich w sposób niekolizyjny z rozwojem osadnictwa (np. wykorzystania ist. linii elektroenergetycznych WN i SN do podwieszania przewodów telekomunikacyjnych;
 - utrzymania w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego pasów radiokomunikacji i teletransmisji – wolnych od zabudowy mogącej kolidować z funkcjonowaniem urządzeń radiokomunikacji i teletransmisji.

31. Obrona cywilna i przeciwpożarowa

Proponuje się lokalizację terenów specjalnych związanych z obroną cywilną przy drodze gminnej KDG-L 101761L w wschodniej części sołectwa Grabowiec. Wprowadza się możliwość zmiany funkcji podstawowej tego terenu na funkcję usługowo – produkcyjną.

31.1. Obrona cywilna – wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

- a) w budynkach przemysłowych, usługowych, użyteczności publicznej, mieszkalno – usługowych i mieszkalnych – należy na etapie sporządzania planów realizacyjnych przewidzieć schrony i ukrycia w uzgodnieniu z Wydziałem ZKOLiSO,
- b) w rejonach budownictwa jednorodzinnego należy przewidywać ukrycia typu II wykonane przez mieszkańców we własnym zakresie w okresie podwyższonej gotowości obronnej Państwa,
- c) bez względu na typ zabudowy zarezerwować należy tereny pod budowę awaryjnych studni wody pitnej (7,5 l na osobę/dobę). Odległość studni od budynków mieszkalnych lub zgrupowań ludności powinna wynosić najwyżej 800 m,
- d) istniejące studnie powinny być zabezpieczone przed likwidacją i przystosowane do sprawnego uruchomienia i eksploatacji w sytuacjach kryzysowych,
- e) oświetlenie zewnętrzne (ulice, zakłady pracy) należy przystosować do zaciemniania i wygaszania,
- f) należy uwzględnić system alarmowania i powiadamiania mieszkańców w wypadkach zagrożeń poprzez syreny alarmowe przyjmując promień słyszalności syreny do 300 m,
- g) układ projektowanych i modernizowanych dróg i ulic powinien spełniać następujące warunki:
 - szerokość ulicy powinna uniemożliwić ewentualne zagruzowanie,
 - powinny być połączenia z traktami przelotowymi – zapewniające sprawną ewakuację ludności w okresie zagrożenia,
 - należy wyznaczyć trasy przejazdu dla pojazdów z toksycznymi środkami przemysłowymi,
- h) przy opracowaniu miejscowych planów osiedli w skali 1:1000 należy na przedsięwzięcia obrony cywilnej wykonać aneks do planu,
- i) należy zachować istniejące lub projektowane obiekty obrony cywilnej nie dopuszczając do ich likwidacji,
- j) wszelkie plany zagospodarowania przestrzennego należy przed ich uchwaleniem przez Radę Gminy uzgadniać w Wydziałem Zarządzania Kryzysowego, Ochrony Ludności i Spraw Obrony Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego.

31.2. Ochrona przeciwpożarowa

- a) należy zachować istniejące w gminie obiekty straży pożarnej,

- b) przy realizacji sieci wodociągowej należy przewidywać na terenach zabudowanych odpowiednią ilość hydrantów dla celów przeciwpożarowych w odległości około 100 m od siebie,
- c) przy projektowaniu i modernizacji obiektów przemysłowych i usługowych należy przewidywać drogi pożarowe – dostępne do obiektów,
- d) dla nowoprojektowanych i modernizowanych budynków mieszkalnych i innych należy przewidywać niepalne pokrycia dachów,
- e) należy dążyć do eliminacji łatwopalnych pokryć dachów na istniejących budynkach,
- f) budynki mieszkalne i niemieszkalne powinny posiadać instalacje odgromowe.

Przedsięwzięcia wymienione pod literami a, b, c, d powinny być uzgadniane w Powiatową Komendą Straży Pożarnej.

32. Kierunki działań i zadania władz samorządowych w celu realizacji polityki

Rozwój lokalny powinien być rozumiany jako kompleks pozytywnych przeobrażeń jakościowych dotyczących obszaru gminy w zakresie ludności zamieszkałej.

Szeroko pojęty rozwój gminy jest procesem złożonym, ukierunkowanym na wykorzystanie zasobów ludzkich, potencjału produkcyjnego i usługowego oraz struktur instytucjonalnych.

W celu realizacji założonej polityki przestrzennej gminy władze samorządowe powinny:

- a) być rzeczywistym gospodarzem obszaru gminy i zajmować się wszystkimi jej składnikami, niezależnie od charakteru własności i rozwiązań instytucjonalnych,
- b) odpowiadać za rozwój gminy, nie ograniczając się jedynie do działań doraźnych, lecz zajmować się również tworzeniem i realizacją strategii rozwoju,
- c) realizować zadania, do których jest powołana (zaspokojenie potrzeb wspólnoty gminnej) nie tylko swoimi bezpośrednimi przedsięwzięciami, lecz także za pośrednictwem działań podmiotów innych, w więc ogółu podmiotów gospodarujących na terenie gminy. Władza gminna ma za zadanie kształtować zachowania podmiotów gospodarczych pod kątem osiągnięcia założonych celów strategii rozwoju gminy.

Zadaniem gminy służącym osiągnięciu celu jest przede wszystkim ożywienie (poprawa) gospodarki i tworzenie klimatu do lokalizacji i dobrego funkcjonowania podmiotów gospodarczych w gminie.

Realizacja zadań władz lokalnych może odbywać się poprzez:

- działania własne zmierzające do lokalizacji przedsięwzięć inwestycyjnych kapitału zewnętrznego na terenie gminy (w tych działaniach niezbędny jest miejscowy plan

zagospodarowania przestrzennego, by móc oferować tereny lub obiekty pod zainwestowanie),

- stwarzanie ułatwień dla istniejących i nowo powstających firm – zwłaszcza w początkowym okresie działania podmiotów gospodarczych.

Narzędziami w realizacji polityki przestrzennej gminy są:

- polityka finansowa realizowana w budżecie miasta (świadome stwarzanie ulg w podatkach, zróżnicowanie opłaty za korzystanie ze środowiska),
- współpraca z władzami regionalnymi,
- skuteczne funkcjonowanie instytucji wspierających biznes,
- programy rozwoju, w tym miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego,
- kontrakt zawarty między gminą a organami Państwa (może być zawarta umowa między gminą a Wojewodą z udziałem podmiotów gospodarczych w sprawie pomocy gminie w rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, budowie urządzeń kulturalnych, budowie sieci transportowych itp.).

32. Synteza.

Analiza SWOT gminy Kąkolewnica pozwoliła opracować ustalenia studium na niniejszych przesłankach:

- gmina Kąkolewnica posiada dodatni przyrost naturalny,
- 70% ludności gminy zajmuje się produkcją rolną,
- gmina Kąkolewnica posiada korzystne warunki glebowe i klimatyczne dla rozwoju rolnictwa (grunty klasy IVa i IVb stanowią 56,4%),
- stosunkowo słabo rozwinięta jest sieć usług pomimo bliskiego sąsiedztwa z miastem Białą Podlaską,
- przez gminę przebiega główny szlak komunikacyjny (droga krajowa nr 19) co stanowi duże szanse rozwoju usług,
- zadawalający jest postęp w budowie infrastruktury technicznej, zwłaszcza wodociągów i kanalizacji (zwodociągowano 100% gminy)

Przesłanki te pozwoliły na konstrukcję pozytywnego obrazu rozwoju gminy przy głównym założeniu dodatniego bilansu demograficznego. Ważnym w rozwoju gminy jest fakt istnienia dużej powierzchni lasów w obrębie terenów gminy. Założono bezwzględną ochronę terenów leśnych z możliwością ich powiększenia o dolesienia, a całość ujęto w zapisach wyznaczonego Gminnego

Systemu Przyrodniczego w celu szczególnej ochrony. Gmina Kąkolewnica jest gminą typowo rolniczą dlatego też w dużej ilości wyznaczono tereny zabudowy zagrodowej z usługami (MR), zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (MN) oraz tereny zabudowy przemysłowo usługowej (P,U). Na bazie istniejącej zabudowy zagrodowej proponuje się rozwój agroturystyki przy jednoczesnym kierunku budowy usług podstawowych. Intensyfikacja produkcji rolnej pozwoli na energiczne finansowanie realizacji założeń gospodarczych tak poszczególnych gospodarstw domowych jak i całej gminy. Studium zakłada dalszy rozwój stolicy gminy – osady Kąkolewnica, gdzie wyznaczono tereny budownictwa zagrodowego (MR) oraz jednorodzinnego (MN) wraz z usługami.

W zakresie komunikacji „Studium...” adaptuje istniejące sieci dróg krajowych, powiatowych i gminnych zakładając ich budowę o normatywnych parametrach, oraz rozszerzenie istniejącej sieci komunikacyjnej o drogę ekspresową S19 co znacznie odciąży ruch tranzytowy w centrum gminy Kąkolewnica.

W północnej części – obręb sołectwa Polskowola wyznaczono tereny pod lokalizację elektrowni wiatrowych co wzbogaci budżet gminy a także jej walory krajobrazowe.

Studium zakłada znaczne wsparcie działań inwestycyjnych funduszami UE.

Na bazie aktualnego Gminnego Rejestru zabytków wskazano kierunki rozwoju ochrony zabytków kulturowych.

We wszystkich działaniach założono racjonalny i zrównoważony rozwój gminy biorąc pod uwagę:

- nadrzędne wartości przyrodnicze i poszanowanie środowiska naturalnego,
- zdolność adaptacyjna społeczeństwa w sytuacji społeczno- gospodarczej przez tworzenie nowych form działalności gospodarczej,
- wykorzystanie aktualnej możliwości edukacji społeczeństwa (Internet),
- wykorzystanie nowoczesnych form organizacji biznesu,
- współdziałanie z organizacjami i instytucjami w zakresie pozyskiwania funduszy na inwestycje.

Realizacja przyjętych rozwiązań przestrzennych „Studium...” w świetle opracowanych prognoz zapewni postępujący rozwój gospodarczy i społeczny gminy Kąkolewnica.